DATED NEWS DELIVER BY SATURDAY JULY 13

LAIKS

WEEKLY NEWS PERIODICAL
POSTAGE PAID AT METUCHEN, NJ AND ADDITIONAL MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

Published 48 times per year except the first week of May, the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 727 286 8543; E-mail: LaiksDSR@aol.com

Lasiet tīmeklī! www.laiks.us

Volume LXIV Nr. 26 (5628) 2013. gada 13. jūlijs – 19. jūlijs

MIRKĻI JŪLIJA SIDRABĀ

Foto: Imants Urtāns

Pirmā jūlija nedēļa Latvijā pagāja XXV Dziesmu un XV Deju svētku noskaņās. Vairāk lasiet pielikumā.

Par Latvijas vietu globālajā pasaulē

Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums Rīgā 2- 4. jūlijā

Foruma atklāšanas dienā. No kreisās: Uldis K. Sīpols, *Procter&Gamble* viceprezidents, ASV, Baiba Rubesa, Bankas *Citadele* padomes locekle, Sergejs Čerņins, *GazEnergoStroi*, Krievija

Foto: LETA

LR ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs un Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs

Veiksmīgi, darbīgi un kvalitātīvi – tā var droši nosaukt pirmo pasaules latviešu biznesa forumu, kuru sarīkoja PBLA, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera un kurā piedalījās vairāk nekā 350 latviešu izcelsmes uzņēmēji, pētnieki, financisti, inženieri, juristi un citu profesiju pārstāvji no 21 valsts.

Foruma atklāšanā piedalījās Valsts prezidents Andris Bērziņš. Prezidents bija arī uzaicinājis foruma dalībniekus uz pieņemšanu Melngalvju namā. Iepazīšanās vakariņās dalībniekus un viesus uzrunāja Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, uzsverot, ka Latvijai ārkārtīgi nozīmīgs ir atbalsts, ko sniedz tās diaspora mītnes zemēs visā pasaulē, mūsu tautiešu zināšanas un pieredze.

„Ja šīs zināšanas un šo pieredzi apvienosim ar uzņēmību, mērķtiecību un aizvien augošām iespējām, ko sniedz Latvija, varēsim sasniegt augstus mērķus un panākt, lai arī nākamajos gados Latvija būtu visstraujāk augošā ekonomika Eiropā," teica Ministru prezidents

Ārlietu ministrs **Edgars Rinkēvičs:**

Ceru, ka Pirmais pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums kļūs par labu tradiciju un stiprinās ideju, ka latvietis, kurš dzīvo un strādā gan Latvijā, gan ārpus tās, ir veiksmīgs cilvēks.

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LRTK) prezidents **Gundars Strautmanis:**

Pirmo Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forumu uzlūkoju kā jaunu platformu efektīvas sadarbības veidošanai starp pašmāju un visā plašajā pasaulē dzīvojošiem latviskās izcelsmes profesionāļiem, Dziesmu un Deju svētku laikā kopjot un stiprinot ne tikai kultūras tradicijas, bet veidojot tādas arī biznesā.

Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) valdes priekšsēdis **Jānis Kukainis:**

Latviešu diaspora pasaulē aizvadīto gadu gaitā ir atbalstījusi Latviju tās ārpolītisko mērķu sasniegšanā. Tagad, kad Latvija iestājusies ne tikai ES un NATO, bet arī uzaicināta sākt iestāšanās sarunas Eiropas Drošības un ekonomiskās sadarbības organizācijā, mūsu svarīgākais mērķis ir uzlabot ekonomiskos apstākļus un iedzīvotāju dzīves līmeni Latvijā, lai apstādinātu mūsu tautas izceļošanu uz ārzemēm.

Red.

Latvian newspaper

LAIKS

Frequency: WKLY EXC 1ST WK - MAY; LAST WK - JUN; 2nd WK - SEPT; LAST WK - DEC

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Redakcija Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010, Latvija.
Tālr. +371 67326761, fax +371 67326784,
e-pasts - **redakcija@laiks.us**
mājaslapa - www.laiks.us

Kantoris ASV:596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA
Tālr. 732-549-0445, fax. 727 286 8543, e-pasts - LaiksDSR@aol.com

Abonēšanas maksa ASV dolaros: 1 gadam US $ 139.00;
6 mēn. US $ 80.00; 3 mēn. US $ 48.00.

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.
Laikrakstā iespiestajos, ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.
Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklāmdevējs.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Tālr.: +371 67326761, +371 29439423, fakss: + 371 67326784,
e-pasts: ligita@laiks.us
Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, LV-1010

Administrātore ASV: Rasma Adams
Tālr.: 727 953 6313, fakss: 727 286 8543 e-pasts: rasma@laiks.us,
1292 S. Kimona Dr. Clearwater Fl. 33764

Kanadas ziņas: Mārtiņš Štauvers: tālr.: 514-639-8722,
e-pasts: stauvers@yahoo.ca, 104-3000 Notre Dame Street,
Lachine, QC, H8S 2H1

Reklāma laikrakstā *Laiks* un mājaslapā www.laiks.us
ASV - Tālr. 732-549-0445, fax. 727-286-8543,
e-pasts - **LaiksDSR@aol.com**
Rīgā - Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010, Latvija.
Tālr. +371 67326761, fax +371 67326784,
e-pasts - **redakcija@laiks.us**

LAIKS

596 Middlesex Ave
Metuchen, NJ 08840
(732) 549-0445, laiksdsr@aol.com
www.Laiks.us

Lūdzu, maksāt ASV dolaros uz "Laiks" Inc. vārda

Abonējiet laikrakstu *LAIKS*, neizejot no mājām – lietojiet
www.laiks.us!

"LAIKA" abonements maksā: 3 mēnešiem.....**ASV $ 48.00**
6 mēnešiem.....**ASV $ 80.00**
1 gadam.....**ASV $ 139.00**

Gada abonenti saņems **bez maksas**:
1) sešus JAUNO LAIKS pielikumus;
2) gada beigās – nākamā gada *Laika* mākslas kalendāru

Laiks pa gaisa pastu Amerikā
Gadā ASV $230.00.....6 mēneši $125.00
Laiks pa gaisa pastu Latvijā
Gadā ASV $235.00.....6 mēneši $125.00
Laiks pa gaisa pastu Kanadā
Gadā ASV $240.00.....6 mēneši $130.00
Laiks pa gaisa pastu citur ārzemēs
Gadā ASV $330.00.....6 mēneši $175.00

JAUNO LAIKS abonements sešas avīzes
Gadā.....ASV $25.00
Kanadā gadā.....ASV $30.00

Ārpus ASV LAIKU var pasūtināt tikai pa gaisa pastu.

Ar šo nosūtu Jums
US $_____ par_____mēn./_____gadu
Ja abonementu nevēlaties atjaunot, lūdzu, norādiet iemeslu
_____
_____
Uzvārds, vārds:_____
Adrese:_____
_____
_____
zip: _____

LASĪTĀJU BALSIS

Vēlreiz par eiro

Ikvienam ar ekonomiku saistītam cilvēkam ir skaidrs, ka, iestājoties eirozonā, Latvija galīgi un negrozāmi zaudē iespēju ar savas naudas palīdzību kaut nedaudz regulēt ekonomiskos procesus valstī un kļūst pilnīgi atkarīga no lielvalstu financiālās darbības peripētijām. Nav skaidrs arī, kas notiks ar mūsu nacionālās valūtas nodrošinājumu: zeltu un vērtspapīriem – vai tie tiks "notrallināti" vai "prihvatizēti". Man mūsu "eiromīļu": Dombrovska, Vilka, Rimšēviča un pārējās kompanijas nepārvaramā tieksme tūlīt un par katru cenu, neraugoties uz lielas tautas daļas pretestību, iesaistīt mūs "eirošļuras" strēbšanā, atgādina padomju armijas taktiku Otrā pasaules kara laikā: "100 grami" galvā, acis ciet, "par dzimteni, par Staļinu" un ciešā masā uz priekšu pret ložmetējiem, – gan jau kāds paliks dzīvs! Mūsu importa lielākās pozicijas – degviela un gāze netiek pirktas par eiro, mūsu eksportam ne austrumu virzienā, ne uz ASV, Afrikas un Amerikas valstīm, pat ne uz dažām Eiropas valstīm, eiro nav vajadzīgs. Tad kāpēc šis jautājums padarīts tik aktuāls? Par Latvijas latu kā mūsu neatkarības simbolu pat runāt nav vērts – tādi "smalkumi" mūsu "dūžiem" ir "pie vienas vietas"!

Bet ja nu ir kaut kādi iemesli, nedod Dievs, varbūt personiski, par kuriem mums nestāsta, kas viņiem liek, neraugoties ne uz ko, iebīdīt Latviju eirozonā? Nezinu, nezinu! Varbūt esmu par vecu un no ekonomiskās dzīves atpalicis? Taču gan lasu, gan dzirdu, gan redzu, ka arī daudzi šodien darbojošies nopietni ekonomisti nemaz nav sajūsmā par eiro, sevišķi par nepamatoto steigu tā ieviešanā. Nedomāju, ka vēl pēc dažiem gadiem Latvijas vēsture mūsu "eiromīļus" pieminēs ar pateicību un labu vārdu – drīzāk jau otrādi.

E. V. Upelnieks

Kuŗš ir atbildīgs par kļūdām?

Kā parasti, sestdienas vakarā saņēmu šeit, Oregonā *Laika* nr. 23.

Pirmajā lapā raksts par Marisa Jansona sasniegumiem, nu lieliski! Steidzu tūlīt lasīt. Pāris reizes jau viņu kā diriģentu biju redzējusi TV raidījumos. Šoreiz jau raksta sākumā uzdūros uz rupju kļūdu. Herberts fon Karajans nosaukts par austrieti. Vai nu tā nav aplamība? Īpaši, kad tagad Mariss Jansons, būdams Bavarijas radio simfoniskā orķestŗa galvenais diriģents ir izpelnījies atzinību Vācijā, zemē, kuŗa pasaulē tik pazīstama ar slaveniem mūziķiem. Mēs, maza tauta, bet ko mēs teiktu, ja kāds laikrakstā rakstītu kaut par Jāni Kalniņu un nosauktu viņu par lietuvieti.

Savulaik Herberts fon Karajans kļuva par Berlīnes filharmoniskā orķestŗa diriģentu, nomainot pasaules slaveno diriģentu Vilhelmu Furtvegleru (*Furtwägler*). Austriešiem ir pašiem savas slavenības. Piemēram, Vīnes operas diriģents Karls Bēms (*Böhm*). Pirms gadiem abi diriģenti H. Karajans un K. Bēms kopā bija koncertos arī Amerikā.

Ārzemēs cittautieši laikrakstu *Laiks* jau nelasa, bet ko mēs varētu ieteikt latviešu jauniešiem, ja dažkārt ne tik vien valodas kropļojumi, bet arī vēsturiski fakti tiek aplami sagrozīti.

Ar cieņu –
Gaida Valkovska

Redakcijas piebilde

Kā lasām biografiskos rādītājos, Herberts fo Karajans ir dzimis Zalcburgā, viņa senčos ir austrieši un chorvati, diriģents tur mācījies un savu mūzikālo karjeru veidojis Austrijā. Herberts fon Karajans arī apbedīts Zalcburgā.

RigaVen Travel Inc.

MĒS TURPINĀSIM JUMS SNIEGT VISUS PAKALPOJUMUS UN CEĻOJUMUS NO JAUNA BIROJA FLORIDĀ

Zvaniet – INESE ZAĶIS
Tālr.: 727-623-4466
6301 D Pelican Creek Crossing
St. Petersburg, Florida 33707
E-pasts: rigaven@aol.com

PASMAIDĪSIM

Aiz dzelzs priekškara

*No avīzes **Laiks** 1. numura 1949. gadā*

Kāds žurnālists, kas ilgāku laiku pavadījis zemēs „aiz dzelzs priekškara", uzrakstījis tur dzirdētos anekdotus. Raksturīgākos sniedzam mūsu lasītājiem.

***

Kādam kolchozniekam bija četri dēli. Trīs bija ievērojami vīri Padomju savienībā – rakstnieks, karikatūrists un preses fotografs.

– Tu vari būt laimīgs un lepns uz saviem trīs dēliem, – teica kolchoznieka kaimiņš.

– Bet iedomājies ceturto, tas dzīvo Amerikas Savienotajās valstīs!

– Ko viņš tur dara?

– Viņš ir bezdarbnieks.

– Cik šausmīgi, mīļais draugs!

– Kā tu to domā? – kolchoznieks brīnījās. – Tur nav nekā šausmīga! Bez viņa palīdzības es sen būtu nomiris badā.

***

Krievu zemnieks atgriežas no Maskavas, sajūsmināts par tur redzēto.

– Tur ir celtnes, kas uzceltas divos mēnešos. Agrāk šādu ēku celšanai vajadzēja trīs gadus.

– Tas nav nekas, – iesaucas kaimiņš. – Paskaties uz mūsu kapsētu. Lai to piepildītu, agrāk vajadzēja 50 gadu. Tagad tā būs pilna divos gados.

***

Maskavas dialogs:

– Kā jums klājas?

– Sliktāk nekā vakar un labāk nekā rītdien.

***

Cik vecs jūs esat? – ārzemnieks jautā salīkušam krievu vecītim.

– 31 gadu.

– Bet jūs izskatāties daudz vecāks.

– Dzimis gan esmu 1889. gadā, bet pēdējos 30 gadus jau par dzīvi nevar saukt.

***

Čerčils, Rūzvelts un Staļins nonākuši debesīs un aicināti audiencē pie Sv. Pētera.

– Es esmu jūru valdnieks, ko Dievs radīja pasaules sākumā, – teica Čerčils.

– Es esmu gaisa valdnieks. Gaiss eksistēja pirms jūrām, – teica Rūzvelts.

– Nieki, es biju pirmais. Es esmu chaosa valdnieks, un chaoss bija vispirms, – teica Staļins.

***

Notiek sarunas par amerikāņu aizdevumu Maskavai.

– Kādu drošību jūs varat dot?- jautā amerikāņu delegāts.

– Ogles, dzelzi, zeltu, – atbild krievs.

– Bet tas viss ir zem zemes. Vai tad jums nekā nav, kas būtu virs zemes?

– Mums ir varenā padomju valdība! – lepni atbild krievs.

Amerikānis brīdi padomā, tad saka: – Kad jūsu ogles, dzelzs un zelts būs virs zemes, bet jūsu valdība zem tās, mēs dosim jums aizdevumu.

Ceļotāji no „*Heritage* Latvija” *Laika* redakcijā

Vienā no karstākajām šīsvasaras dienām redakciju apciemoja Amerikas Latviešu apvienības kārtējā ceļojuma, „*Heritage* Latvija” 13 mazie ceļotāji no tālās Amerikas ar saviem pieaugušajiem vadītājiem. Redakcijas vēsajās telpās atspirguši, bērni iesaistījās sarunās par *Laiku*, par Helmaru Rudzīti, par žurnālistiku un dzīvi. Priekšlasījumu šoreiz bija sagatavojusi un nolasīja Samanta Zane Rudzīte, Helmara mazmazmeitiņa no Kalifornijas.

Visi kopā notiesājām garšīgu Latvijas torti, ko bija sarūpējusi Samantas Zanes vecmāmiņa, un ceļinieki ņipri devās tālāk iepazīt savu tēvuzemi un tās cilvēkus. Arī Valsts prezidentu Andri Bērziņu.

Foto: Miks Kovtuns

Uz tikšanos *Laika* slejās!

Foto: Ligita Kovtuna

Samanta Zane pie H. Eberšteina gleznotā vecvecētiņa Helmara Rudzīša portreta

Ņujorkas latviešu koris atkal Rīgā

Foto: Ligita Kovtuna

Dzied apvienotais koris

Foto: Ligita Kovtuna

Mūzicē Juris Ķeniņš

3. jūlija vakarā Rīgas Latviešu biedrības nama Lielajā zālē bija pulcējušies tie dziesmu draugi, kas gaidīja kārtējo tikšanos ar Ņujorkas latviešu kori. Šoreiz ņujorkieši koncertēja kopā ar Dobeles jaukto kori „Sidrabe” (diriģenti Jānis Zirnis un Jānis Kokins), Dobeles Valsts ģimnazijas jaukto kori „Sadziedis” (diriģents Raimonds Bulmers) un pūtēju orķestri „Dobele” (Diriģents Ervīns Zandersons). Koņus saista draudzības saites kopš 2012. gada vasaras, kad dobelnieki piedalījās Katskiļu koņu nometnē.

Programmas nozīmīgākie skaņdarbi, protams, Bruno Skultes „Ganiņš biju” un kantāte „Dziesmu vairogs”, jo, kā atzīmēja Ņujorkas koņa mākslinieciskais vadītājs Andrejs Jansons. Bruno Skultes mūzikas popularizēšana dzimtenē un pasaulē ir un paliek koņa galvenais uzdevums. Abus minētos lieldarbus un vēl arī „Līgo saule vakarā”(Richarda Skultes apdare) A. Jansons diriģēja galvenajā Dziesmu svētku koncertā Mežaparkā.

Vēl divi priecīgi mūzikālie pārsteigumi – gaiši un pacilāti izskanēja Lolitas Ritmanes dziesma ar Andņa Ritmaņa vārdiem „Dziesma pacelsies”, koncertā klātesot pašiem autoriem un viņu dzīvesbiedriem. Un vēl – paveicis nozīmīgus priekšdarbus Hamiltonas Dziesmu svētku rīkošanā, čella solo „Dod, Dieviņi” (Raimonda Tiguļa mūzika) spēlēja Juris Ķeniņš.

Foto: Imants Urtāns

Dziesmu svētku virsdiriģenti Mežaparka koncerta nobeigumā. No labās: Jānis Ērenštreits, Andrejs Jansons, Jēkabs Ozoliņš, Terēzija Broka, Roberts Zuika, Ivars Cinkuss, Romāns Vanags, Mārtiņš Klišāns, Juris Kļaviņš, Arvīds Platpers

Mirkļi jūlija sidrabā

Pirmdienas – 8. jūlija rīts iesākās kluss un rāms. Tā vien šķita, ka Rīga lēni un piesardzīgi mostas no tikko aizvadītās nakts, kas Dziesmu svētku gavilēs bija pēdējā un laikam gan viskarstākā. Tikai ap pusdiviem naktī Mežaparka estrādē bija izskanējis lielais svētku koncerts „Līgo", bet sadziedāšanās tur ilgusi līdz pat pusseptiņiem no rīta. Šajā atplūdu rāmumā arī daži mani Dziesmu svētku nedēļā gūtie iespaidi.

***

XXV Vispārējie Dziesmu un XV Deju svētki iesākās, vēl nesākušies, – ar dziesmu kaŗiem 29. jūnijā. Divās zālēs – Rīgas Latviešu biedrībā un Universitātes aulā vienlaikus norisinājās konkurss par labāko kori dažādās grupās. Universitātē dziedāja jauktie koŗi, bet Latviešu biedrības Zelta zālē – senioru, vīru un sieviešu koŗi. Tos vērtēja starptautiska žūrija, bet sekot notikumiem visas dienas gaŗumā varēja TV un tīmekļa tiešraidē. Tā bija milzu priekšrocība ne tikai latviešiem visā pasaulē, bet arī tiem vietējiem līdzjutējiem, kas nespēja vienā laikā atrasties abās norises vietās. Šādā veidā izdevās arī visagrāk uzzināt dziesmu kaŗu uzvarētājus, ko ap pusnakti nosauca Latviešu biedrībā.

Kad zālē ienesa vēsturisko Dziesmu svētku karogu, klātesošie koristi dziedāja Valsts himnu. Pēc konkursa spraigumā pavadītās dienas „Dievs, svētī Latviju!" skanēja kā ticības un spēka apliecinājums, enerģiski un moži. Nav jau brīnums – zāli piepildīja Latvijas labāko koŗu labākie spēki. Tagad, vēlreiz atsaucot šos mirkļus atmiņā, man šķiet – šī mūsu himna, dziedāta pusnaktī pirms svētku oficiālā sākuma, ar milzīgo enerģijas lādiņu, jaunības sparu un iekšējo pārliecību uzdeva toni visai turpmākajai nedēļai.

***

Skaistai teiksmai līdzīga, bezgala svinīga un krāšņa bija svētku atklāšanas ceremonija svētdienas – 30. jūnija vakarā Dziesmu svētku parkā. Taču tas bija tikai pirmais akords, katrs nākamais radīja atkal jaunas emocijas, kuŗu kopumā sajaukts gan lepnums un apbrīna par tautas talantiem vai, citiem vārdiem, – par mūsu talantīgo tautu, gan prieks par izdošanos, par spēju pacelties pāri ikdienas grūtībām un svinēt brīvi, atraisīti un skaisti.

(Kad svētki jau bija izskanējuši, TV raidījumā viens no galvaspilsētas policijas šefiem atzinās, ka nedēļas gaŗumā visnopietnākie izsaukumi bijuši vēlās vakara stundās, kad līdzās skolām, kuŗās izmitināti koristi no visas Latvijas, kaimiņi sūdzējušies, ka tiek traucēts naktsmiegs. Izrādās – naktsmītnēs dziedāšana nav rimusies pat pēc spraigajiem dienas mēģinājumiem; nācies aprunāties un noklusināt…)

***

Mūzikas dzīrēm līdzinājās Jāzepa Vītola 150 gadu atcerei veltītais koncerts Universitātes aulā. Cieņas, goddevības un augstas profesionālas meistarības piepildīts vakars, kuŗā jubilāra devums atainojās daudzveidīgs un bagāts, ne vienam vien klausītāju pulkā sniedzot patiesas jaunatklāsmes brīžus.

Koncerta pirmajā daļā labāko koŗu dziedājums pārliecināja ar jauneklīgo degsmi un diriģentu prasmi atklāt Vītola mūzikas daudzveidīgās šķautnes. Ko vērtas bija kaut vai koŗa „Balsis" temperamentīgi dziedātās čigānu dziesmas!

Taču vislielāko mākslas pārdzīvojumu sagādāja speciāli šim vakaram izveidotais koŗdiriģentu koris. Uz podestiem stājās simtiem sava aroda entuziastu, akadēmiski izglītotu, praktizējošu diriģentu, kas Vītola koŗa dziesmām ļāva skanēt milzu spēkā un dziļumā. Gan jauktā koŗa kompozicijās, gan vīru koŗa dziesmās varējām saklausīt Jāzepa Vītola latvisko garu un sajust klasiķa rakstītās mūzikas joprojām dzīvo elpu. Tas bija vareni! Neatkārtojami!

Diriģents Kaspars Ādamsons pēc svētkiem, atminoties šo koncertu, sacīja: „Tāda vīru koŗa, kāds skanēja Vītola jubilejas koncertā, mums Latvijā nav. Tā bija unikāla vienība."

Šajā vakarā vairākus simtus lielais koŗdiriģentu koris man atgādināja armiju – ne algotņus, bet brīvprātīgo leģionu. Vienoti pārliecībā un mērķa izpratnē, profesionāliem ieročiem bruņoti un savā „kaŗa mākslā" labi izglītoti, viņi ved savus kaŗapulkus pretī mērķiem, ko reiz izvirzījis Jāzeps Vītols. Un šie Dziesmu svētki, kas tikko beigušies, apliecināja mūsu dziesmoto kaŗapulku nebeidzamo svētīgo cīņu par gaismu, par radošu attieksmi pret dzīvi un tās vērtībām.

***

Grandiozais vokāli simfoniskās mūzikas koncerts *Arēnā Rīga* vēl augstāk uzšūpoja tautiskās pašapziņas vilni, liekot saprast, ka priekam un lepnumam par tikko dzirdēto ir nopietna profesionāla baze. Meistarības līmenis, kādu sasnieguši latviešu komponisti, diriģenti, orķestŗa mūziķi un solisti instrumentālisti un vokālisti, ir ilgu gadu mērķtiecīgs izglītošanās un pilnveidošanās darbs, kuŗam nav gala nekad.

Izcili prasmīgi izveidotā koncerta programma, absolūti nevainojamais izkārtojums un techniskais aprīkojums, tāpat kā spožā mūzicēšana sagādāja arī milzu aistētisko baudu. Kur nu vēl prieks par klausītāju tūkstošiem! Pajautājiet viņiem, cienījamie Latvijas valsts runasvīri un naudasmaki, vai mums ir vajadzīga jauna, moderna, ietilpīga koncertzāle akustiskajiem koncertiem! Patiesībā taču mūsu Rīga brēc pēc modernas koncertzāles, lai arēnas un stadioni paliek tā saucamajai masu kultūrai.

Apvienotā simfoniskā orķestŗa priekšā diriģents Edgars Račevskis

Vokāli simfoniskā koncerta kopskats

Vidzemnieces svētku gājienā

Dalībnieku gājienu sveicina Roberts Zuika, Vaira Vīķe Freiberga un Imants Freibergs

Dziesmu un deju svētku karogi Brīvības ielā

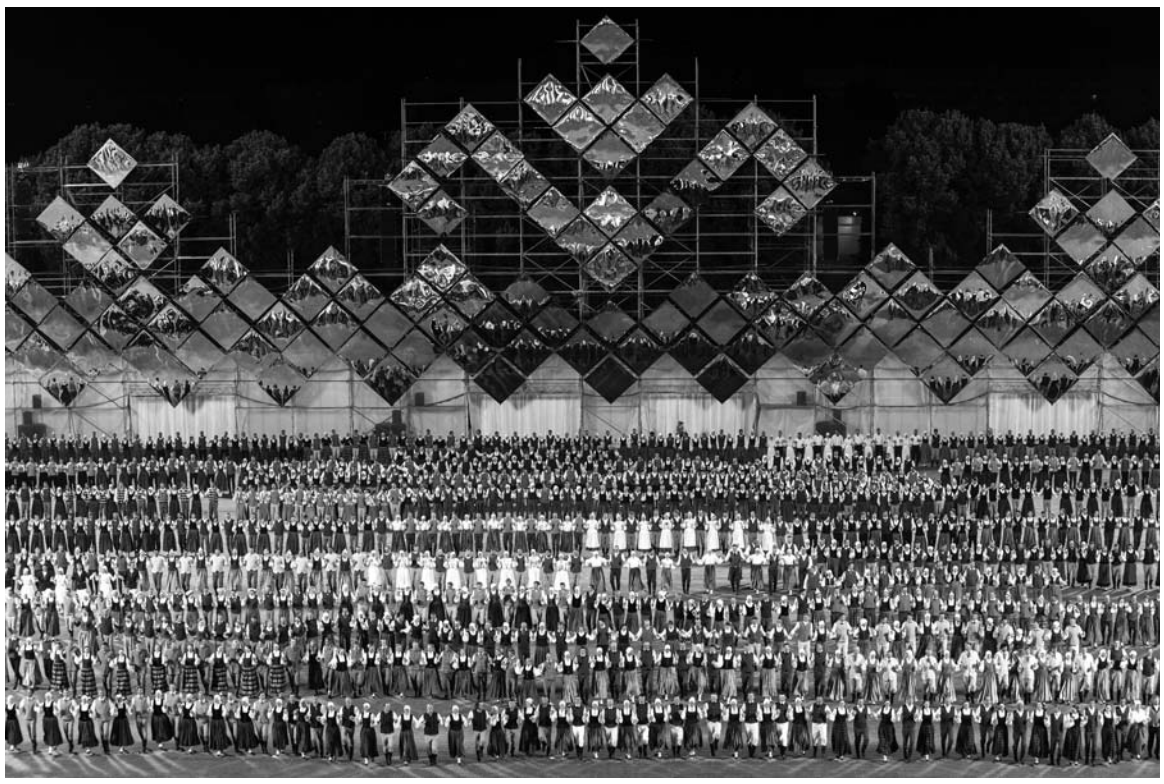

Deju koncerta "Tēvu laipas" dalībnieki

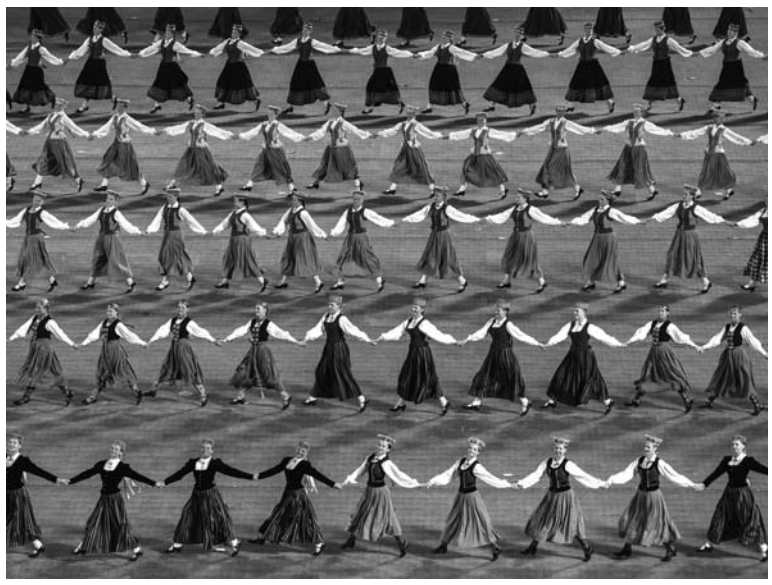

Latvju meitu vieglais dejas solis

Mūzikas draugiem un cienītājiem, nerunājot nemaz par profesionāļiem, vajadzīga koncertzāle!

***

Deju svētku koncerts „Tēvu laipas" norisinājās Daugavas stadionā. Pilnīgi unikāla situācija, ka uz laukuma dejoja ap 14 tūkstoši, bet tribīnēs – 5 tūkstoši skatītāju. Ir tikpat kā neiespējami iztēloties, ka vienā laukumā vienlaikus dejo šie 14 tūkstoši, kas pārstāv 603 deju kopas, taču, kad to saredzi savām acīm, nāk sapratne, ka acīm redzamais ir brīnumdarbs. Augstas raudzes choreografu, deju svētku virsvadītāju, viņu palīgu un ansambļu vadītāju ilgu gadu rūpīgs un mērķtiecīgs darbs vainagojies ar neaprakstāmi skaistu, iedvesmojošu rezultātu.

Ar apbrīnojamu precīzitāti un aizrautību izdejotie deju raksti, raitās grupu maiņas, kas no techniskas dejotāju pārvietošanās pārvērstas dejas elementos un tēlos, dažādu paaudžu vienošanās priekšnesumā un laukuma norišu tik dabiskais sabalsojums ar skopajiem, bet izteiksmīgajiem scēnografijas elementiem publikā tika uzņemts ar sajūsmu. Latvisko rakstu virsmās, kas rotāja laukuma fonu, atspoguļojās dejotāju kustība – ne atsevišķi augumi, bet kopums, radot sabalsojumu ar „Sirdaba birzs" tēlu, ko svētku vizuālajā simbolā izveidojis mākslinieks Ivars Mailītis, radot sidraba birzi Rīgas centrā un arī Mežaparka estrādē. Deju laukumā scēnografa Reiņa Suchanova „sidraba birzs" iemirdzas tikai tad, kad tajā sanāk tūkstošiem dejotāju, lai apliecinātu savu piederību senajai baltu tautai, tās tradicijām un dzīvotspējai.

Noraugoties deju priekšnesumā, lielus un mazus skatītājus, arī mani, pārņem vēlēšanās priecāties par mūsu ļaudīm, par viņu radošiem sasniegumiem, lepoties ar jauniešiem, kas dejo, un par ģimenēm, kuras tos izaudzinājušas. Starp citu, skatītāju rindās bija daudz nākamo dejotāju. Tātad – nezūdīsimies par aizbraucējiem, jo, kā pierāda Deju svētki, daudzi no viņiem atgriežas, lai dejotu Latvijā!

***

Visaugstāko galotni noskaņas un izjūtas sasniedza svētku pēdējā dienā, kad Dziesmu svētku gājienā Rīgai cauri plūda, škiet, visas pasaules latvieši un viņu svētku viesi.

Gājiens sākās ar jaunievedumu – Karogu gājienu no Rīgas Latviešu biedrības uz Brīvības pieminekli, kad svinīgā procesijā devās vēsturiskais I Vispārējo dziesmu svētku karogs „Līgo!", Deju svētku karogs un šīgada svinību karogs Valsts karogu pavadībā.

Brīvības pieminekļa pakājē godam nopelnītās Lielās balvas saņēma koru, deju, mūziķu un tautastērpu skates uzvarētāji, kuri stājās gājiena priekšgalā, lai dotos pa Brīvības ielu līdz Dailes teātrim. Piecarpus stundas gaŗa bija šī parāde, kuŗā tautastērpu, vainagu un zāļu pušķu košums rotāja ziedošas sejas, mirdzošas acis un līksmas sirdis. Kaut ko tik skaistu izdodas piedzīvot tikai reizi piecos gados. „Un nemaz nevajag biežāk," apgalvo gājēji un skatītāji. Šis svētku starojums ir jāsakrāj un jāspodrina rūpīgā ikdienas darbā. Tikai tad tas var uzmirdzēt ar pilnu spēku.

Vakarā svētku nobeiguma koncerts „Līgo!" Mežaparkā. Iecerēts kā Dziesmu un deju svētku vainagojums, tas, jāatzīst, drīzāk atgādināja pārbaudījumu – kā dalībniekiem, tā skatītājiem. Koncerts no septiņiem vakarā turpinājās līdz pusdiviem naktī, radot visai pretrunīgas izjūtas un pārdomas par koncerta ieceri un tās īstenojumu. Ieguvumus un zaudējumus, protams, izvērtēs paši koncerta veidotāji un dažādi eksperti, taču tas nav iemesls apšaubīt svētku neatkārtojamo gaisotni ar tautas vienotības izjūtu, ar pacilājumu, ko sniedz kopkoŗa meistarīgi izdziedātas dziesmas, vislieliskāko diriģentu rokas mājienam paklausot.

Šo svētku varonis nenoliedzami bija diriģents Roberts Zuika – ar mīlestību sagaidīts un uzņemts dzimtenē savā simt pirmajā vasarā. Maestro dabūja arī diriģēt – turklāt ne tikai atklāšanas vakarā Dziesmu svētku parkā, vadot kopīgo „Dievs, svētī Latviju!" dziedāšanu, bet arī Lielajā estrādē kopkoŗa priekšā. Pēc J. Vītola dziesmas „Kalējs", kas veltīta Zuikas vīru korim, maestro tika izsaukts tūktošgalvainā koŗa priekšā, un, atsaucoties dziedātāju prasībai, atkārtojumu diriģēja viņš pats. Bezgala skaists un simbolisks mirklis! Kopkoris Robertu Zuiku godināja vairākkārt, un diriģents, jādomā, ar sirdi sajuta un saklausīja tautas atzinību savam mūža darbam.

Gundega Saulīte

Foto: **Imants Urtāns**

Svētku koncerta beigās visa estrāde atmirdzēja sidrabā

Diriģē Roberts Zuika

Virsdiriģents Jānis Zirnis un viņa koristes

Tautiskais mantojums un mūzikāls saldais ēdiens

Jūnija pēdējā nedēļas nogalē bija vērts pabūt Vašingtonas, DC, latviešu sabiedriskajā centrā. Pirmkārt, 29. un 30. jūnijā latviešu saime viesmīlīgi atvēra nama durvis Rokvilē, Merilendā katram, kas vēlējās ienākt, – sakarā ar vietējā Montgomerija apgabala (*county*) rīkotajām gadskārtējām Mantojuma dienām (*Heritage Days*). Šajās divās vasarīgi versmīgajās dienās tie, kas vēlējās veltīt laiku nelielai ekskursijai savā dzesinātā automobīlī, varēja piestāt pāri par 30 visā apgabalā izkaisītās, etniski un vēsturiski nozīmīgās vietās – to vidū arī Latviešu namā iekārtotajā Latviešu vēstures mūzejā.

Tā kā latvieši šai pasākumā piedalās jau desmito gadu, tie ciemiņiem piedāvāja labi pārbaudītas nodarbības. Kā allaž, dažus saistīja Andŗa Rūtiņa vadītā rotu kaltuve, citi mācījās nokrāsot olu ar sīpolu mizām Rutas Kepas (*Cap*) gādībā, un mazākie darbojās ar krāsainu dziju un tautiskiem rotājumiem Baibas Ozolas rokdarbu istabā. Turpat apmeklētāji paklausījās Valža Kārkla un Egona Pļavnieka dvēseliski mierinošās kokļuskaņas, un atklāja, ka ar šo seno instrumentu iespējams jauki atskaņot arī pazīstamas amerikāņu melodijas. Latviskajā mantojumā ietilpa arī novusa spēle, ko labprāt pamācīja Valdis Bormanis. Un cieņā bija latvisko gardumu stends: ciemiņi varēja nobaudīt saldskābmaizi ar medu, pīrādziņus un Jāņu sieru, kā arī iegūt maizes kukuli savā īpašumā. Varēja arī nopirkt kādu latvisku rotaslietu, audumu vai ādas izstrādājumu.

Tie, kuŗi meklēja dziļākus kultūras avotus, ielūkojās Lilitas Bergas vadītajā Latviešu vēstures mūzejā. Kompaktā veidā tur atainota latviešu tautas pagātne un pat radīta zināma noskaņa – īpaši senatnīgajā lauku istabā ar pavardu, vērpjamo ratiņu un koši tērptām tautumeitām. Taču, lai kaut cik orientētos latviešu tautas mantojumā, cittautietim drusku jāuzkavējas, jākoncentrējas un jāpalasa eksponātiem pievienotie paskaidrojumi. Tāpēc interesanti bija vērot kādu pajaunu Amerikas ķīniešu pāri, kas, apskatījuši priekšmetus, kartes un fotografijas, allaž rūpīgi izlasīja tekstus. Varētu domāt, ka tādiem ļaudīm, no lielas tautas nākušiem, lielā valstī dzīvojot, nebūtu nekādas ziņkāres par mazo Latviju. Bet, kad paudu apbrīnu par viņu pacietību, viņi smaidīdami atbildēja, ka viņiem patīkot mācīties. Laikam ķīniešiem tas raksturīgi.

Mūzeja devumu savā ziņā papildināja Maruta Kārkle, kas kā Mantojuma dienu galveno temu atsevišķā telpā bija iekārtojusi Dziesmu svētkiem veltītu izstādi. Tur aci saistīja tautisko leļļu koris – veidots no sprīža gaŗuma lellēm dažādu novadu tērpos, ar diriģenti priekšā. Iespaidīga bija arī kāda tautumeita pilnā augumā, tērpā, kas atveidots pēc archeoloģiskiem izrakumiem Stāmerienē. Sagša vienos zelta kalumos! Un blakus tautudēlam kā ģenerālim pie krūtīm visi trimdas Dziesmu svētku žetoni. No liela ekrāna skanēja Dziesmu svētku kopkoŗa koncerts. Kaut arī šogad apmeklētāju nebija tik, cik pērn, jo stipri konkurēja ASV pilsoņu kaŗa vēsturiskās vietas, šī pasākuma entuziasti priecājās par katru, ko viņi varēja kaut nedaudz izglītot savu senču zemes kultūrā. Kā ziņo Lilita Berga, Mantojuma dienu rīkošanā palīdzīgu roku pielikuši turpat 50 tautiešu.

Bet jāmin arī, ka šai pašā nedēļas nogalē negaidītu kultūrālu saldo ēdienu visai Vašingtonai sagādāja no Latvijas atlidojušas septiņas jaunas dziedones, kas veido ansambli „Latviešu balsis" (*Latvian Voices*). Viņas bija ieradušās ASV galvaspilsētā tikai uz dažām dienām, lai piedalītos starptautiskā koŗu festivālā. Starp plašām amerikāņu auditorijām sniegtajiem koncertiem, meitenes svētdienas rītā iepriecināja arī vietējo latviešu saimi ar koncertu latviešu ev. lut. dievnamā. Pirms četriem gadiem dzimušais *a cappella* ansamblis dzied dažāda veida skaņdarbus: latviešu tautasdziesmas, klasiskas koŗa kompozicijas un arī tādas ar džeza un popmūzikas elementiem. Latvijas meiteņu priekšnesums izceļas ar apbrīnojamu balsu tīrskanību un ritmisku vieglumu, ko brīžam gribas dēvēt par mūzikālu akrobatiku. Tērpušās saulaini zeltītos tērpos un savu mūzicēšanu akcentēdamas ar atraisītām kustībām un bieži pārkārtodamās dažādos skatuviskos grupējumos, viņas spēj radīt eksotiskas noskaņas, sākot ar sakrālu svinīgumu un beidzot ar izsmalcinātu mūzikālo humoru. Nav brīnums, ka ansamblis *Latvian Voices* īsā laikā kļuvis starptautiski pazīstams un tiek cildināts kā viens no vislabākajiem pasaulē. Ansamblī dzied: Andra Blumberga, Karīna Kaminska, Laura Leontjeva, Zane Stafecka, Elīna Šmukste, Nora Vītiņa un Laura Jēkabsone, kas veidojusi lielu daļu no sarežģītās harmonijās ievītajām dziesmu apdarēm. Viņas visas ir augsti izglītotas mūziķes, piecas vada pašas savus koŗus. Viņas viesojušās daudzos koŗu salidojumos Eiropā un drīz posīsies ceļā uz Dienvidkoreju.

Pēc koncerta Vašingtonas latviešu namā dziedones – draudzīgas, sirsnīgas un latviskas – pakavējās un parunājās ar klausītājiem. Viņas cildināja Vašingtonas ev. lut. draudzes sagādāto cienastu kā garšīgāko, ko viņas baudījušas Amerikā, un tad devās tālāk uz nākošo koncertu, lai tur no jauna liktu spožās gaismās mirdzēt Latvijas tēlam.

Vilnis Baumanis

Foto: Lilita Berga

***Latviešu balsis*. No kreisās: Andra Blumberga, Zane Stafecka, Elīna Šmukste, Laura Jēkabsone, Laura Leontjeva un Karīna Kaminska. Klāt nav Nora Vītiņa, kas bija saslimusi**

Foto: Lilita Berga

Leļļu koris

Foto: Lilita Berga

Mazā rokdarbniece

Latvijas Brīvības fondam 40 gadi!

Sveicam un apsveicam Latvijas Brīvības fondu (LBF), jo šogad aprit 40 gadi, kopš tas dibināts.

Laika tecējumā daudz ko esam piemirsuši par fonda tapšanu un darbošanos – gan vispārīgi, gan specifiski. LBF tika dibināts 1973. gadā ALAs kongresā Klīvlandē. Grupa dedzīgu, apzinīgu tautiešu Demoinā, Aijovā, savāca ziedojumos pirmos $ 5300 ar ieteikumu dibināt fondu, ar kuŗa līdzekļu procentiem varētu uzturēt un turpināt nacionālpolītisko darbību ārzemēs par labu Latvijai.

Visādi ir gājis. Piedalījās ļoti daudz tautiešu, jo saredzēja lielo vajadzību un nepieciešamību pēc šāda fonda. Atsaucība un sapratne patiešām bija liela. Katram no mums ir bijusi sava saskare ar fondu, savi piedzīvojumi un atziņas. Tāpēc tagad vēlamies to visu sakopot vienotā izdevumā, kas atstātu pēdas vēsturē un būtu mums pašiem zināšanai.

Tāpēc aicinu visus tautiešus palīgā! Laipni lūdzam ikvienu tautieti sūtīt savas atmiņas, atziņas, slēdzienus, novērojumus un ieteikumus utt., kā arī foto uzņēmumus, avīžu izgriezumu kopijas utt. par LBF: J.J. Dimantam, Jr., M.D., 2330 Innsbruck Parkway, Minneapolis, Minn. 55421-2068, USA, e-pasts: dimants@hotmail.com.

Jau iepriekš pateicamies visiem, jo darāmā nenoliedzami vēl ir daudz, lai stiprinātu Latviju.

Jānis J. Dimants, Jr., M.D.,
LBF pārvaldes
vicepriekšsēdis ASV

„Gribētos, lai Dziesmu svētki pastāv tikpat ilgi kā Latvija. Mūžīgi!"

Ar Vispārējo latviešu XXV dziesmu un XV deju svētku diriģentu ***Andri Pogu*** *sarunājas* ***Ligita Kovtuna***

Kā jūties Bostonā – cilvēciski un profesionāli? Vai esi atradis draugus un domubiedrus Amerikas latviešu sabiedrībā? Un vai esi gandarīts par jauno profesionālo pieredzi, strādājot ar Bostonas mūziķiem?

Foto: Didzis Grodzs

Andris Poga

Bostonā es jūtos patiešām ļoti labi gan cilvēciski, gan mūzikāli, tas ir, profesionāli. Tā kā esmu Amerikā noteiktas nedēļas gadā (apmēram 12 ziemas sezonā un vēl vasarā Tenglvudas festivālā), tad mans laiks un gaitas ārpus darba pienākumiem ir visai ierobežots. Sanāk, ka ierodos tad, kad jāstrādā, un braucu prom, kad darbs beidzies. Tāds nu reiz ir tas diriģenta grafiks, reizēm nedēļas laikā var paspēt pabūt dažādās pasaules malās. Tomēr man Bostonā ir vieta, kur jūtos kā mājās, un par to man jāsaka milzu paldies Bertramam un Laimai Zariņiem, kuŗi ir laipni piekrituši mani uzņemt savās mājās laikā, kad esmu Bostonā! Runājot par profesionālo pieredzi, – Bostonas orķestris ir fantastisks! Pilnīgi pamatoti – viens no labākajiem pasaules orķestŗiem! Strādāt ar tādas klases mūziķiem ir kā braukt ar vislabāko sporta auto! Protams, tas prasa lielu atdevi un koncentrēšanos arī no manis, bet arī ar sporta auto braukt ir jāmāk, citādi nekas nesanāk.

Tavi nozīmīgākie darbi Amerikā – koncerti, ieskaņojumi utt.? Vai esi paguvis iepazīstināt tālās zemes klausītājus ar latviešu mūziku?

Pagaidām Amerikā vēl tikai sāku strādāt. Bostonas orķestris ir pirmais, ar ko strādāju ASV. Nesen (aprīlī) diriģēju savu pirmo koncertu. Tagad ar nepacietību gaidu debiju Tenglvudā 23. augustā, kā arī koncertus Bostonā 2014. gada janvārī. Latviešu simfonisko mūziku Amerikā vēl neesmu paguvis diriģēt.

Tavā ieskatā spožākās latviešu mūzikas pērles, kas būtu jāatskaņo pasaulē?

Ir ļoti daudz augstas klases latviešu mūzikas, kuŗu varam rādīt pasaulei pilnīgi nekautrējoties, – tas, protams, ir Emīla Dārziņa "Melancholiskais valsis", Jāzepa Vītola svīta "Dārgakmeņi", ļoti daudzas latviešu klasiķu koŗa dziesmas. No jaunākiem sacerējumiem – noteikti Artura Maskata „Tango" simfoniskajam orķestrim, kas jau izpelnījies starptautiska līmeņa atzinību, arī Ērika Ešenvalda mūzika. Personiski man ļoti tuva ir trimdas latviešu komponista Gundaŗa Pones mūzikālā domāšana, sevišķi viņa simfoniskā mūzika. Starp citu, viņa skaņdarbu "Avanti" savulaik ir atskaņojis arī Bostonas orķestris!

Latviju pamatoti dēvē par mūzikas lielvalsti. Kāpēc, tavuprāt, tai izdevies par tādu kļūt?

Izglītība, izglītība un vēlreiz izglītība. Visiem latviešu mūziķu panākumiem pasaulē ir pamatā unikālā mūzikas izglītības sistēma, sevišķi pats pirmais, bērnu mūzikas izglītības līmenis. To nekādā ziņā nedrīkst sagraut, ja tas notiks kaut kādu financiālu apstākļu dēļ, tā būs vislielākā muļķība. Politiķiem jāsaprot, ka tādai mazai valstij kā Latvija ekonomiski nav pastāvēšanas pamatojuma. Pamatojums ir tikai nacionālajā identitātē un kultūrā balstīts. Manuprāt, tas arī ir vienīgais, kur vērts investēt.

Ko tev nozīmē Dziesmu svētki?

Dziesmu svētku laikā esmu Latvijā. Es biju viens no diriģentiem Dziesmu svētku vokāli simfoniskās mūzikas koncertā, kas notika *Arēnā Rīga* 3. jūlijā. Man Dziesmu svētki nozīmē to, ko, cerams, lielākajai daļai latviešu, – savas nacionālās piederības apzināšanos. Man ir sajūta, ka Dziesmu svētki no sabiedriskā protesta formas, kādi tie bija padomju gados, ir pārauguši jaunā kvalitātē. Tie ir būtiska mūsu identitātes veidošanas daļa kopējā Eiropas kultūru "kokteilī". Gribētos, lai Dziesmu svētki pastāv tikpat ilgi, cik Latvija. Mūžīgi!

Kas tu esi "ārpus mūzikas" – aizraušanās, vaļasprieki, kāds cits dzīves piepildījums?

Diriģentam ir grūti būt ārpus mūzikas. Tas nav darbs, ko darīt tikai darba dienās, astoņas stundas dienā un tad aizmirst nedēļas nogalē. Tā ir profesija kuŗā jādzīvo. Tas ir kā okeans, kuŗu nekad nevar pārpeldēt. Protams, mani kā jaunu un zinātkāru cilvēku interesē gandrīz pilnīgi viss, arī diriģents jau ir tikai cilvēks, lai kā varbūt daži kolēģi tam iebilstu... Man ļoti patīk ceļot – iepazīt citas kultūras, cilvēkus. Un uzskatu, ka man ļoti ir laimējies – man ir jāceļo, jo to prasa mans darbs un vienlaikus man tas ļoti patīk. Tāda laba sakritība!

Foto: Imants Urtāns

Andris Poga (pirmajā rindā pirmais no kreisās) pēc voklāli simfoniskās mūzikas koncerta 3. jūlijā kopā ar citiem koncerta dalībniekiem – diriģentiem un mūziķiem

Līgo vakars St. Pētersburgā

Mēs, latvji, svinam šos svētkus
Kā senči sensenos laikos,
Lai sveiktu vīrus un dēlus,
Kam Jānis dots ir vārds.
Nu tādā godā Jānis ticis,
Kādu nesaņem ne Pēteris, ne Fricis,
Kad saulīte ir vasaras vidū,
Kad nakts visīsākā,
Kad papardes zied, visi līgo
Un ugunskuri kvēlo.

Līgo dziesmas skanēja Ilmāra Dzeņa un Pēteŗa Ozola mūzikālā pavadījumā

Ar šo Richarda Roļļa prologu mēs St. Pētersburgas namā sākām svinēt Jāņus. Latvijā bija teiciens: „līst kā pa Jāņiem". Arī pie mums Floridā šai dienā solīja 50% lietu, bet pie mums, kur skanēja Līgo dziesmas, saulīte spīdēja. Telpas bija dekorētas ar papardēm un margrietiņām un skaisti nopītiem ozola vainagiem, par ko pateicība pienākas Dacei Hohlovai. Biedrība bija gādājusi alu, čaklās dāmas un kungi bija cepuši pīrāgus un sējuši Jāņu sieru.

Kad jāņabērni bija sanākuši, iesākās autora Riharda Roļļa aranžētais uzvedums. Kādā lauku sētā pie skaisti klāta galda, kur ir gan alus kausi, gan Jāņu siers, sēž Jāņutēvs, Jāņumāte un mājinieki dziedādami:

Visu gadu Jānīts nāca,
Nu atnāca šovakar.
Celiet vārtus pušķojiet,
Laižat Jāni sētiņā.

Jāņutēvs (I. Čakarnis) un Jāņumāte (S. Prince) ar solo dziesmām sagaida Lielo Jāni (A. Ritums), kas aizdedzina Jāņuguni mucas galiņā. Pateicoties Mārai Ritumai un Pēterim Ozolam , klavieŗu un ģitaras pavadījumā līgo dziesmas skaisti skanēja visās četrās meldijās. Prieks bija klausītājiem un dziedātājiem, kad puiši apdziedāja meitas par savu tikumiņu un meitas puišus par viņu slinkumiņu. Nobeidzām ar šo dziesmu:

Deram mieru, deram mieru,
Ne mēs kādi ienaidnieki,
Visi viena ciema ļaudis,
Visi mīļi dzīvojam.

Vicinot zāļu pušķīšus, atvadāmies no Lielā Jāņa, dziedādami: *Brauc ar Dievu, tu Jānīti, citu gadu tiksimies!* Tā beidzās Jāņu dienas uzvedums. Tad vēl kopā ar publiku nodziedājām Čikāgas Piecīšu skaisto Līgo dziesmu. Pirms varējām sēsties pie bagātā svētku galda, bija ar vainagu jāapsveic mūsu vienīgais Jānis – Jānis Donis, kas ar saviem 98 gadiem ir mūsu vidū, kā ikkatru gadu. Mūsu saimniece Mārīte Rubīna bija rūpējusies, lai uz visiem galdiem būtu pīrāgi un Jāņu siers. Uz bufetes galda, ko paši jāņabērni bija sanesuši, bija neticami daudz gardumu.

Mūsu šī vakara vadītāja Dace Hohlova ar rūpīgu skatu vēroja, lai ciemiņi labi jūtas, apstaigāja visus galdus, viesus sveicot.

Aplīgošanās vienoja visus sarīkojuma dalībniekus

Kad līgo dziesmas bija izdziedātas, maestro Ilmārs Dzenis sēdās pie klavierēm un kopā ar Pēteŗa Ozola ģitaras pavadījumu viesus iepriecināja, visiem kopā dziedot līdz vēlai vakara stundai. Prieks, ka mūsu tautas senās tradicijas vēl ir dzīvas pie mums Floridā. Kad alutiņš bija izdzerts un Jāņu siers apēsts, bija laiks doties uz mājām. Ar saulīti sākām, ar saulīti beidzām, dziedot:

Ar Dieviņu sanācām,
Ar Dieviņu šķīrāmies;
Te bija laba līgošana,
Te nāksim citu gadu!

Irēne Ezeriņš

PASMAIDĪSIM

Poēma par pankūku pēcpusdienu Piesaulē

Piesaule ir Bostonas Trimdas draudzes lauku īpašums Ņūhamšīrā (*New Hampshire*). Te vasarās bija ne tikai rosīga bērnu nometne, bet arī ļoti aktīva sabiedriskā dzīve. Piesaules īpašumā ir uzceltas vairāk nekā 50 vasarnīcas, tā ka netrūka ne rīkotāju, ne līksmotāju. Viena no šādām izdarībām bija gadskārtējā pankūku balle.

Un, lūk, tā Piesaules iedzīvotāji jeb „būdeļnieki" to svinēja pagājušā gadsimta 70. gadu sākumā.

Nav pankūka tik ēdiens vien,
Kas māgu spiež un taukos lien;
Nav arī pareizi, ka viņu
Pat dažreiz prasti sauc par bliņu.

Pankūka ir smalka lieta,
Rādāma kam goda vieta;
Tādēļ lai man stāstīt ļauts,
Piesaulē kā top šis „rauts".

Miltu maisi, olu duči,
Zaptes podi, tauku kluči
Vagonos tiek iekšā mesti
Un uz Piesauli šurp vesti.

Sākas liela procedūra –
Darbošanās visai sūra:
Sievas, izmetušās taļļās,
Mīklu mīca milzu baļļās.

Pēcpusdienā lielās masās
Cepējas te kopā lasās,
Sanāk daudzas ciema sievas,
Resnas, apaļas un tievas.

Meklētas tiek lielas vannas,
Naži, dakšas, cepešpannas;
Ķēķī pajūk melni dūmi,
Drīz tiem pilni visi krūmi.

Saoduši dūmu smaku,
Ļaudis jož ar steigu traku,
Izbadējušies un bāli,
Virzienā uz ēdamzāli.

Mīkla, mesta karstos taukos,
Vēršas veidojumos jaukos;
Veidojas tām forma tāda,
Kādu tikai filmās rāda.

Brūna, apaļa un salda
Ceļo tā uz svētku galda,
Kur to vīri, skatu kāru,
Aplūko kā kailu nāru.

Sievas ievelk dziļu elpu,
Jūtot piesmaržoto telpu;
Acis, kuŗās mitrums zogas,
Spīd kā velnam bikšu pogas.

Kas par laimi! Kas par prieku!
„Štrunts" par kaloriju lieku!
Tagad jāsāk padomāt,
Kā var vairāk notiesāt.

Sievas sviež no pleciem šalles,
Vīri atlaiž biksēm šnalles;
Drīz sāk lūpas skaļi šņakstēt,
Zobu rindas ātri klakšķēt.

Ekstazē un steigā trakā
Cienasts mutē zūd kā akā;
Drīz no lielās pankūkčupas
Palikušas tikai drupas.

Aizbāzti kad visi robi,
Darbošanos izbeidz zobi;
Sejās nodziest platie smaidi,
Telpu pāršalc klusi vaidi.

Un pēc vaida otrā, trešā
Roka lēni ieslīd ķešā:
Vai nav kaut kur sataustāms
Alkazelceris vai Tams.

Velta

Lielisks piemērs citiem uzņēmējiem

Kokapstrāde 98 – tā sauc Visvalža Dzeņa un Gunāra Dzeņa kopējo kokapstrādes uzņēmumu Allažos. Pag. gs. 90. gadu vidū to no bankas nopirka ASV dzīvojošais sekmīgais uzņēmējs Visvaldis Dzenis. Kolchozu laikos te jau bija parādījušies somi. Tie 1985. gadā izveidoja uzņēmumu, kas ražotu gaŗās koka sijas. Pārmaiņu laikā projekts izputēja un neveiksmīgu mēģinājumu ceļā uzņēmums bija ieķīlāts bankā.

Arī pirmie mēģinājumi ar liniem Dzenim neveicās. Tad viņš aicināja palīgos tikko Latvijas Lauksaimniecības universitātes Būvniecības fakultāti beigušo inženieŗi, sava brālēna dēlu Gunāru Dzeni. Viņi pārgāja uz koka sagatavju ražošanu profiliem. Palēnām izveidojot tehnoloģiski arvien labākus un pilnīgākus izstrādes procesus, Dzeņi pakāpeniski nonāca pie gludu bezzaru līstu ražošanas. Speciāli zāģētiem jau izžāvētiem dēļiem tiek izzāģētas visas bezzaru daļas, tās salīmētas kopā jaunās bezzaru līstēs. Gludi noēvelētas un nokrāsotas, tās sapako un nosūta uz Skandinaviju. Firma praktiski jau ir iekaŗojusi Skandinavijas tirgu. Lielais vairākums nonāk Norvēģijā, mazāk Zviedrijā un Dānijā. ***Kokapstrāde 98*** ir galvenais šī produkta piegādātājs Skandinavijai, bet Latvijā tiek nopirkti tikai kādi 5% saražotā.

Mazā niša būvniecībā ir pietiekami plaša, lai dotu lauvas tiesu no firmas 15 miljonu eiro lielā apgrozījuma. Būvniecības sezonā saražotais smagos kravas automobiļos ar prāmjiem nepārtrauktā straumē no Latvijas aizceļo uz Zviedriju vienā dienā, uz Norvēģiju un Dāniju – divās.

Firma strauji aug un līdz šim ik trīs gados ir dubultojusi produkciju. Apstrādei lieto modernākās Vācijā ražotās iekārtas, kas automatizē visu ražošanas procesu.

Drīz Skandinavijas līstīšu tirgus būs piesātināts. Ko tālāk? Nākamais solis ir jau eksperimentāli izmēģinātā palodžu ražošana, bet lielāks nākotnes virziens būšot formu veidošana saliekamām koka mājām. Tās arī domātas galvenokārt Skandinavijas tirgum, ar kuŗu jau nodibinātas labas attiecības. Dzeņiem ir pārliecība, ka uzņēmuma augšana un produkcijas paplašināšana turpināsies. Patlaban uzņēmumā strādā 260 cilvēku, galvenokārt no tuvējās apkārtnes. Ražošanas modernizēšana prasa nevis vairs vienkāršas darbarokas, bet gan prasmīgus darba mašīnu operātorus, kvalitātes kontrolieŗus un plānotājus. Iecerēto saliekamo māju konstrukcijas plānošanā nepieciešama pat architektu un datormeistaru prasme. To prasa precīzo daļu izgatavošana un salikšana.

Jau tagad uzņēmumā strādājošo izpeļņa uz rokas pārsniedz 500 latus mēnesī. Dzeņi rūpējas par savu darbinieku labklājību, apzinoties, ka tie, nevis uzņēmuma materiāli ir svarīgākā firmas vērtība.

2011. gadā firma saņēma atzinību no Siguldas novada par iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielāko nomaksu.

Dzeņu uzņēmība, centība, uzņēmuma vadīšanas prasme un filozofija liecina, ka Latvijā ir izcilas iespējas izveidot ražošanu ar augstu pievienoto vērtību. Vajadzīga saprātīga rīcība. Uzņēmumā nav dārgu biroju, nemana izšķērdību. Pie biroja nestāv lepni, dārgi auto. Visa peļņa tiek ieguldīta vismodernākā aparātūrā un iekārtās. Šāda pieeja dod iespēju apsteigt ārzemju konkurenci un iekaŗot tirgu. Nav jābaidās pat no ķīniešiem.

Šis Allažu uzņēmums ir lielisks piemērs iespējām no vietējām izejvielām ražot vērtīgu preci.

Visvaldis Dzenis ir Ņujorkas un Ņudžersijas latviešiem labi pazīstams siera rūpnieks, kas dāsni atbalstījis sabiedriskos notikumus Priedainē un Katskiļos. Savu pieredzi tagad sadarbībā ar Latvijas radinieku Gunāru Dzeni viņš izmanto dzimtajā zemē Latvijā.

Pirms gada laikrakstā ***Laiks*** bija plašs apraksts par Visvalža un viņa dzīvesbiedres Sigridas 60. laulību jubileju, ko viņi svinēja Dobelē tieši skaistajā ceriņu ziedēšanas laikā. Svinībās bija klāt arī Siguldā dzīvojošais Gunārs ar dzīvesbiedri un pusaudžiem – dēlu un meitu, kuŗiem šopavasar pievienojies trešais bērniņš, vēl viens dēls. No ASV uz jubileju bija ieradies arī viens no četriem nu jau pieaugušiem Visvalža un Sigridas bērniem – kaulu chirurgs Pēteris Dzenis ar dzīvesbiedri Estrellitu. Šovasar Dzeņu kokapstrādes uzņēmumā Allažos par mācekli strādā Pēteŗa un Estrellitas 20 gadu vecais dēls – viens no Visvalža un Sigridas desmit ASV dzīvojošiem mazbērniem.

Ojārs Celle

Līstīšu ražošana ir automatizēta ar jaudīgu Vācijas aparātūru

Gunārs Dzenis pie iesaiņotām līstēm, kas gaida kravas auto vešanai uz Skandinavijas valstīm

Sarīkojums, kas gandrīz nenotika

Šogad, plānojot kārtējo pavasaŗa sarīkojumu, Klīvlandes vanadzes raizējās par tā pievilcīgu izkārtojumu. Nenoliedzami – ar katru gadu kļūst grūtāk atrast darba darītājus un programmas izpildītājus. Pazibēja pat doma – varbūt atmest pavisam šo ideju par sarīkojumu pavasarī. Kaut viegli ir nojaukt ilgi celto, tomēr prāts un sirds to nepieļāva.

Laimīgi, ka mūsu pašu mājās radās gan lugas rakstnieks, gan uzveduma izpildītāji! Tā nākamie notikumi apmeta brīnumainu kūleni – DV Klīvlandes teātŗa kopa izrādīja mūsu Jāņa Vaska sacerēto viencēliena komēdiju **„Atceries, atceries, kad mēs tikāmies"** ar pašu mājas aktieŗiem – Zandu un Franci Baueriem, Ilzi Hāzneri un Jāni Vasku. Režisors Arturs Rubenis.

Rita Kaugura, Jānis Vaskis, Vita Reineka

Ar šo izrādi Jānis Vaskis, lugas sacerētājs un galvenais aktieris, atzīmēja jo dižu sava mūža 90 gadu jubileju. Joprojām pilns spara, možs un vienmēr dzīvespriecīgs!

Komēdijas nosaukums „Atceries, atceries..." arī ir Jāņa Vaska pēc atmiņas atjaunota melodija, un vārdi no sena šlāgeŗa. Tā reizēm ieskanas izrādē, bet jo vareni noslēgumā visu aktieŗu izpildījumā. Kas par jauku devumu skatītājiem!

Ar interesi un atsaucību apmeklētāji sekoja izrādei. Visi tēlotāji bija vienreizēji, labi iejutās savās lomās. Teksti atjautīgi, notikumi laikmetīgi. Vairāki skatītāji pat izteica vēlēšanos vēl kādreiz noskatīties šo izrādi. Jauki ir apzināties, ka no mūsu pašu mājas ļaudīm ir labi uzvedumu sacerētāji, labi tēlotāji. Spēj iepriecināt, liek pasmieties, sasilda sirdi.

Šis bija DV Klīvlandes teātŗa kopas 52. uzvedums un kopas 60 gadu darbības atcere.

Ziedi un suminājumi gan aktieŗiem, gan apvienības biedriem apaļo jubileju zīmē no apmeklētājiem, kuŗi bija ieradušies it sevišķi kuplā skaitā, ieskaitot jauniešus.

Kā jau vienmēr, vanadzes bija rūpējušās par skaisti klātiem galdiem pavasaŗa ziedu rotā un jo gardu, bagātīgu mielastu. Vēl daudz jauku brīžu varēja pavadīt pavasarīgajā noskaņā ģimenes un draugu vidū.

Vanadzes Klīvlandē var būt gandarītas par ļoti labi izkārtotu un izdevušos pavasaŗa sarīkojumu, kas gandrīz varēja arī nenotikt. Mājupceļā draisks ziedoņa vējš, viegliem atmiņu pirkstiem noglauda tev vaigu. Ieskanējās smeldzīga stīga – atceries, atceries...

R.K.

Ilze *Hāznere*, Jānis Vaskis, Zanda Zilote-*Bauer* un *Franz Bauers*

Tautas sēru dienas atceres sarīkojums Indianapolē

Indianapoles latviešu organizāciju padome (ILOP) komūnistu okupācijas gados aizvestiem un nogalinātiem tautiešiem veltīto atceres brīdi rīkoja svētdien, 16. jūnijā Sabiedriskā centra telpās. Pēc prāv. Gunāra Lazdiņa vadītā svētbrīža Indiānas latviešu biedrības koris diriģentes Aijas Vinteres-Brugmanes vadībā klausītājus iepriecināja ar trim labi sagatavotām, skanīgām dziesmām. Pianists Kārlis Rūsa.

mēr. Arī šodien, kopā sanākuši, mēs atcerēsimies visus mūsu radus un draugus, kuŗi aizgāja bojā Sibirijas koncentrācijas nometnēs.

Priekšnieka uzrunai sekoja klavieŗu koncerts jaunā pianista Mārtiņa Daukša izpildījumā. Pianists ļoti izjusti un skaisti atskaņoja Mendelsona *Songs without words*, op. 30. No. 1 *Contemplation*, Mocarta Sonāta No. 8 in A-minor K310 *Allegro Maestoso*, Ravēla *Miroirs II Oiseaux tristes*n un Mediņa *Dainas*. Klausītājiem jaunā pianista sniegums ļoti patika. Mūziķis saņēma ilgstošus aplausus un skaistus ziedus.

Foto: Rasma Kārkliņa

Pie pieminekļa. No kreisās: Māris Kārkliņš, Nora Ceriņa, Andris Bērziņš

Svētku runu teica LSC priekšnieks Andris Bērziņš. Viņš uzsvēra, ka 1941. gada jūnija un 1949. g. marta deportācijas, kuŗās kopā ap 60 000 latviešu tika deportēti vai nogalināti, skāra daudzas ģimenes Latvijā. Aizvestie bija vecāki un bērni, meitas un dēli, radi un draugi. Daudzi aizgāja bojā Sibirijas taigās, Vorkutas un citās apmetnēs. Arī tie, kas pēc daudziem smagiem gadiem beidzot varēja atgriezties dzimtenē, parasti atgriezās ar sabojātu veselību un beidza savas dzīves gaitas jau pēc pāris gadiem. Viņu dzīves bija krievu komūnistu izpostītas. Vēl līdz šai dienai krievi nav atzinuši mūsu zemes okupāciju. Arī brīvā pasaule par to runā nelabprāt – tas taču bija tik sen... Tikai mēs, latvieši, viņus atceramies un atcerēsimies vienmēr.

Mārtiņš Daukšs klavieŗspēli sācis mācīties septiņu gadu vecumā Klīvlandes mūzikas institūtā. 2009. gadā ieguvis gradu mūzikā *Baldwin Wallace* konservātorijā un 2010. gadā piedalījies Starptautiskajos latviešu jauno mūziķu meistarkursos Siguldā.

Sarīkojuma oficiālās daļas beigās sarīkojuma dalībnieki pulcējās Centra laukumā, kur rīkotāji nolika ziedus pie aizvestajiem celtā pieminekļa.

Pēc sarīkojuma apmeklētāji kavējās pie tases kafijas un Indianapoles organizāciju dāmu sarūpētām uzkodām. Tas bija skaists sarīkojums.

Aizvesto baltiešu piemiņas dievkalpojums Klīvlandē

Rotācijas kārtībā Klīvlandes baltiešu komiteja šogad savu tradicionālo Aizvesto piemiņas dievkalpojumu rīkoja Svētā Kazimira (*St. Casimir*), galvenokārt lietuviešu, katoļu baznīca. Uzsvars tika likts uz oriģinālām 1941. gada 13./14. jūnija deportācijām, tikai gaŗāmejot tika pieminēts tas, kas notika 1949. gada 13./14. martā. Ekumenisko dievkalpojumu vadīja luterāņu mācītāja Sarma Eglīte, spredīķoja baptistu mācītājs Pauls Barbins un mājastēvs bija katoļu priesteris Jāzeps Beisvaiss (*Joseph Bacevice*). Igauņu mācītājs nevarēja piedalīties, viņu aizvietoja igauņu luterāņu draudzes priekšniece Karina Russ (*Ruus*).

Dievkalpojumu mūzikāli kuplināja lietuviešu soliste Virginija Matuolis ar ērģelnieci Ritu Klioris (*Kliorys*). Baznīcas ārpusē Gunāram Rankim ASV karogu un Baltiešu zili-sarkani-dzeltenas vienotības krāsās uzvilkt karogmastos palīdzēja Dzintra un Vilmārs Kukaiņi. Baznīcas iekšpusē karogu goda sardzi arī vadīja Gunārs Rankis, nesot ASV karogu, viņam sekoja Hanss Russ ar Igaunijas, Arunas *Nasvytis* ar Latvijas un Pavils Maculevičs (*Povilas Maciulevicius*) ar Lietuvas. Pie ieejas ziedojumus pieņēma un programmas dalīja Beatrise Pautienis un Erika Pusara (*Puussaar*). Lejasstāvā par atspirdzinājumiem rūpējās Ingrida Bublis (*Bublys*) un Milita Nasvitis (*Milyta Nasvytis*), bet Baltiešu komitejas priekšnieces Baibas Caunītes vārdā dalībniekus sveica Danius Silgalis.

Lai visi izdevumi būtu segti, rūpējās Latviešu Klīvlandes kreditsabiedrība, Lietuviešu kreditsabiedriba TAUPAS un Klīvlandes latviešu biedrība.

V. Kukainis

Jāņi Klīvlandē

Jāņi atkal, tāpat kā jau vairāk nekā 25 gadus, tika nosvinēti *Brecksville* priekšpilsētā skaistā parkā ar lielu paviljonu *Ottawa Point*. Apmēram 70 visu paaudžu jāņubērni sanāca līgot tautiskā garā. Jāņumāte un Jāņutēvs Ilze un Jānis Hāzneri pacienāja līgotājus ar sieru un alutiņu un kopā ar palīgiem vadīja līgošanu, kas skanēja braši skaistā meža apvidū. Un labākais, ka nelija „kā pa Jāņiem".

Kā jau vairākus gadus, rīkotāji bija Klīvlandes Latviešu Golfa klubs un vietējā Daugavas Vanagu kopa. Pēcpusdienā golfa cienītāji, šoreiz tikai ducis, spēlēja tuvējā *Sleepy Hollow* laukumā, kas, pēc šo rindiņu autora domām, ir viens no labākiem un grūtākiem laukumiem Klīvlandes apkārtnē. Laiks bija karsts un sutīgs, tā ka visi, ierodoties paviljonā, bija pateicīgi par glāzi alus.

Cerams, ka kopējā Jāņu svinēšana turpināsies daudzus gadus. Uz redzēšanos nākamajā gadā!

JE

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Uz augsta emocionāla viļņa beigušies XXV Vispārējie latviešu Dziesmu un XV Deju svētki

Valsts prezidents Andris Bērziņš, svētku patrons, piedalījās XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētku dalībnieku gājienā. Gājiena sākumā pie Brīvības pieminekļa prezidents un citas valsts augstākās amatpersonas pasniedza XXV Vispārējo latviešu Dziesmu svētku un XV Deju svētku Lielās balvas.

Uzrunā dziesmu svētku nobeiguma koncertā Valsts prezidents pateicās visiem dziedātājiem, svētku rīkotājiem un atbalstītājiem, kas ieguldījuši milzīgu darbu, lai dziesmu un deju svētku brīnums atkal atnāktu.

„Mūsu brīvprātīgā kopā dziedāšanas tradicija ir attīstījusies cauri gadsimtiem, it īpaši Latvijas pirmskaņa neatkarības laikā, stiprinot mūs okupācijas gados un uzturot sapni par savas valsts atgūšanu. Tagad atkal dziedam un dejojam mūsu brīvajā Latvijā, mūsu dārgajā Tēvzemē," sacīja prezidents, uzsverot, ka šie svētki dara mūs stiprākus un tas ir mūsu grandiozākais kopīgais mākslas darbs, kad visas pasaules latvieši atkal sanāk kopā.

***

No Dziesmu un Deju svētku statistikas

Vispārējos latviešu XXV Dziesmu un XV Deju svētkos šoreiz piedalījās 40 600 dalībnieki no dažādām pasaules vietām. Absolūti dalībnieku līderi svētkos bija dejotāji - kopumā 603 deju kopas. Koņus svētkos pārstāvēja 388 kopas, trešajā vietā skaita ziņā bija vokālie ansambļi - 224 kopas.

Rekordliels šogad bija ārvalstu latviešu skaits - kopumā uz Rīgu atbrauca 1300 dalībnieki no dažādām latviešu kopienām ārvalstīs. Svētkos piedalījās 96 mazākumtautību kopas. Nedēļas laikā Rīgā kopumā notika 62 sarīkojumi, no kuriem 21 bija maksas, 41 – bezmaksas.

Svētku dalībnieku gājienu veidoja režisors Uģis Brikmanis, scenografs Aigars Ozoliņš un projektu vadītājs Reinis Druvietis.

Dziesmu un deju svētku gājiena sākumā tika pasniegtas **Lielās balvas**:

- senioru korim – VEF Kultūras pils sieviešu korim "Daugavas vanadzes";
- vīru korim – Rīgas Techniskās universitātes vīru korim "Gaudeamus";
- sieviešu korim – Rīgas Paidagoģijas un izglītības vadības akadēmijas sieviešu korim "Balta";
- jauktajiem koriem – Latvijas Kultūras akadēmijas jauktajam korim "Sōla" un Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības koncertorganizācijas "Ave Sol" jauniešu korim "Kamēr...";
- jauniešu deju kopai – Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības koncertorganizācijas "Ave Sol" tautasdeju ansamblim "Teiksma";
- vidējās paaudzes deju kopai – Latvijas Universitātes biedrības "Juventus" vidējās paaudzes deju kopai "Dancis";
- senioru deju kopai – Madonas kultūras nama senioru deju kopai "Atvasara";
- mazākumtautību kopai – Rīgas bērnu deju kopai "Zadorinka";
- pūtēju orķestrim – J. Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolas pūtēju orķestrim;
- tautastērpu skates laureātam – Mazās ģildes tautasdeju ansamblim "Līgo".

***

Valsts prezidents Andris Bērziņš

4. jūlijā piedalījās Ebreju tautas genocīda upuru piemiņas brīdī pie memoriāla Rīgā. Prezidents uzrunā norādīja uz nepieciešamību mācīties no vēstures notikumiem, lai nekas tāds nekad neatkārtotos.

***

Vācijas prezidents Latvijā

Latvijā vizītē bija ieradies Vācijas prezidents **Joachims Gauks** ar dzīvesbiedri Danielu Šātu. Augstie viesi apmeklēja XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētku nobeiguma koncertu "Līgo!". Pēc tam Gauks apmeklēja Valmieras pamatskolu, iepazinās ar AS *Valmieras stikla šķiedra* produkciju. Daniela Šāta kopā ar Latvijas Valsts prezidenta dzīvesbiedri Daci Seisumu viesojās Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas izglītības technoloģiju centrā.

Joachims Gauks un Andris Bērziņš

Vācijas prezidents Joachims Gauks atzina, ka Dziesmu svētku nobeiguma koncerts bijis viņa vizītes emocionālākā kulminācija, jo Dziesmu svētki vienmēr ir bijuši baltiešu nacionālās identitātes un pašnoteikšanās apliecinājums.

Ordeņu kapituls nolēmis Vācijas prezidentam Joachimam Gaukam un viņa dzīvesbiedrei Danielai Šātai piešķirt Triju Zvaigžņu ordeni. Vācijas prezidentam piešķirta Triju Zvaigžņu ordeņa pirmā šķira ar ordeņa ķēdi un viņa dzīvesbiedrei - Triju Zvaigžņu ordeņa pirmā šķira.

***

Stipendija vācu valodas mācībām

Vācijas prezidents Joachims Gauks Valmieras apmeklējuma laikā paziņoja par Latvijas Valsts prezidentam Andrim Bērziņam veltītas stipendijas dibināšanu 12 tūkstošu latu apmērā. Stipendija dibināta, lai veicinātu Latvijas valsts administrācijas darbinieku vācu valodas zināšanu uzlabošanu. Prezidenta stipendija veltīta Andrim Bērziņam atzinībā par īpašo ieguldījumu vācu valodas popularizēšanā Latvijā. Stipendiju katru gadu trīs gadu garumā piešķirs Gētes institūts Rīgā vienam Latvijas valsts civildienesta vai pašvaldības ierēdnim. Tādējādi tiek pausta cerība padziļināt un dažādot Vācijas un Latvijas dialoga aspektus.

***

EP deputāti atbalsta Latvijas pievienošanos eirozonai

Eiropas Parlamenta (EP) deputāti 7. jūlijā balsojumā atbalstīja Latvijas pievienošanos eirozonai 2014.gadā. Par rezolūciju, kas rekomendē mūsu valsts pievienošanos Eiropas vienotajai valūtai, balsoja 613 EP deputāti, pret - 67. Dokumentā atzinīgi vērtētas Latvijas sabiedrības pūles finanču krizes pārvarēšanā. Tomēr norādīts, ka Latvijai jāturpina reformas un jāsamazina ēnu ekonomika.

***

Dota zaļā gaisma. Latvija pievienojas eirozonai

Mazs solis eirozonai, liels solis Latvijai - tā var raksturot **9. jūlija** Eiropas Savienības (ES) finanču ministru vēsturisko lēmumu par Latvijas valsts uzaicināšanu eirozonā. Līdz eiro ieviešanai Latvijā atlikušas vēl 176 dienas - 2014. gada 1. janvārī Latvija kļūs par eirozonas 18. valsti. Lats pret eiro tiks mainīts pēc pašreizējā kursa (paliks nemainīgs): 1 EUR = 0,702804 LVL.

Eiropas Savienības Ekonomisko un finanču jautājumu padome (*ECOFIN*), kuŗā darbojas ES valstu finanču ministri, 9. jūlijā pieņēma galīgo lēmumu par Latvijas uzņemšanu eirozonā.

***

Dombrovskis lasa lekciju Berlīnē

Latvijas Republikas Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*attēlā*) Berlīnē uzstājās ar priekšlasījumu par eiro ieviešanu Latvijā.

Dombrovskis Vācijas valdības institūciju, banku, domnīcu un Berlīnē akreditētā diplomātiskā korpusa pārstāvjus iepazīstināja ar Latvijas ceļu uz eiro ieviešanu un pamatojumu lēmumam pievienoties eirozonai 2014. gada 1. janvārī. Lēmums ieviest eiro Latvijā tika pieņemts līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā (ES), savukārt pievienošanās eirozonai situācijā, kad tiek risināti būtiski institūcionāli ES un eirozonas jautājumi, ir labi izsvērta un ekonomiski pamatota.

***

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs pateicas Alisandrai Kaminsai par UNESCO atbalstu Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektam

Ārlietu ministrs Edgars Rinkevičš ar UNESCO Izpildpadomes prezidenti Alisandru Kaminsu pārrunāja gaidāmo Latvijas prezidentūru Eiropas Savienībā 2015. gadā un šajā sakarā – UNESCO un Eiropas Savienības sadarbību. UNESCO pēc 2015. gada pasaules attīstības ietvarā aicina iekļaut ilglaicīgu izglītību un kultūru kā attīstību veicinošus faktorus.

Ārlietu ministrs pateicās par 1999. gadā UNESCO dalībvalstu īpašā rezolūcijā pausto atbalstu Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektam, uzsverot, ka LNB būs centrālā Latvijas prezidentūras organizēto notikumu norises vieta

***

Latvijā viesojas ASV Kongresa padomnieku delegācija

Ārlietu ministrijā notika apaļā galda diskusija, kuŗā ASV Kongresa padomnieku delegācijas dalībnieki ar Latvijas Ārpolitikas institūta pārstāvjiem apsprieda aktuālos Latvijas un ASV divpusējās sadarbības un starptautiskās politikas jautājumus.

ASV delegācijas pārstāvji ar Ārlietu ministrijas valsts sekretāru Andreju Pildegoviču pārrunāja ASV un Baltijas valstu un Ziemeļvalstu ciešākas sadarbības iespējas, kopīgi meklējot risinājumus reģiona drošības un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem.

***

Polijā informē par tūrisma iespējām Latvijā

Polijas radio raidījumā notika diskusija par tūrisma iespējām Latvijā. Latvijas vēstniecību Polijā pārstāvēja Jans Kevišs-Petuško. Radioraidījumā piedalījās arī jaunais režisors no Rīgas Grigorijs Surkovs, kas viesojās 7. Starptautiskajā teātŗu skolu festivālā *ITSelF* Varšavā. Polijas radio klausītāji tika informēti par tūrisma iespējām Latvijā, īpaši Rīgā, Jūrmalā, Latgales un Kurzemes reģionos, akcentējot iespējas, kas varētu raisīt Polijas tūristu interesi Latvijā.

Latvijas vēstniecībā Polijā viesojās Latvijas Kultūras akadēmijas aktieri un režisori. Viesi tikās ar vēstnieku Einaru Semani un vēstniecības darbiniekiem. Semanis ar māksliniekiem dalījās pārdomās par bagāto, daudzveidīgo Latvijas un Polijas sadarbību kultūrā, kur īpašu vietu ieņem arī Latvijas un Polijas teātŗu sadarbība.

Latvijas Kultūras akadēmiju šogad absolvējušie aktieri festivālā Varšavā piedalījās ar iestudējumu „Puikas" pēc F. Dostojevska romāna „Brāļi Karamazovi" motīviem.

***

Taps 13 jauni vēsturiski romāni par Latviju

Līdz 2016. gadam, iesaistoties dažādiem pašmāju autoriem, taps 13 jauni vēsturiski romāni par Latviju.

Šādu ieceri iespējams īstenot, iesaistoties Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) mērķprogrammā "Nacionālās identitātes veicināšana". Programmā literātūras nozarei kopumā atvēlēti 40 000 latu, no kuriem lielākā daļa aizies tieši romānu serijas "Mēs. Latvija, XX gadsimts" autoriem darbu rakstīšanai un izpētei. Romānu serijas idejas autore ir rakstniece un mākslas zinātniece Gundega Repše. Viņa jau iepriekš bija uzrunājusi rakstnieces veidot stāstu krājumu par 20. gadsimtu. Jaunajā projektā kopumā iesaistīti Osvalds Zebris, Guntis Berelis, Pauls Bankovskis, Pēteris Pūrītis, Gundega Repše, Māris Bērziņš, Inga Ābele, Nora Ikstena, Dace Rukšāne-Ščipčinska, Andra Manfelde, Kristīne Ulberga, Laima Kota un Arno Jundze.

***

Grāmatu draugu ķēde

Grāmatu draugu ķēde ir tautas līdzdalības akcija, kas norisināsies 2014. gada 18. janvārī, pārvietojot grāmatas no rokas rokā, no vecās Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkas uz jauno. Tādējādi ikviens varēs justies līdzdalīgs grāmatu pārceļošanā uz jaunajām telpām.

Grāmatu ceļš šķērsos Daugavu pār Akmens tiltu, simboliski apliecinot tās nepārejošās un fundamentālās vērtības, kas daudzu jo

daudzu paaudžu garumā veidojušas Latvijas tautas kultūras genu un ko glabā grāmatas. Piesakoties šajā vēsturiskajā akcijā, katrs Latvijas iedzīvotājs un viesis var palīdzēt grāmatām nokļūt to jaunajās mājās un reizē piedalīties kultūras galvaspilsētas gada notikumos un gūt gandarījumu par šādu tautas kultūras gara apliecinājumu.

Lai pieteiktos Grāmatu draugu ķēdei, ir jāielogojas vai jāreģistrējas *Rīga 2014* portālā *www.riga2014.org*.

(Turpinājums 11. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Sākusies laika skaitīšana līdz Koņu olimpiadai

Dziesmu un Deju svētku laikā Esplanādē notika sarīkojums *„Sing Rīga 2014* jeb gads līdz Pasaules koņu olimpiadai". Piedaloties iepriekšējās Pasaules koņu olimpiadas laureātiem, jauktajam korim *Sōla*, vokālajai grupai *Latvian Voices,* kā arī ārvalstu koņiem, sākusies laika skaitīšana līdz grandiozajam koņu dziedāšanas sarīkojumam, kas nākamgad notiks Rīgā. Starptautiskais kopkoris Pasaules koņu olimpiadas mākslinieciskā vadītāja Romāna Vanaga vadībā, spēlējot komponistam Mārtiņam Braunam, atskaņoja komponista dziesmu "Saule, Pērkons, Daugava". Tādējādi simboliski tiks aicināti koņi visā pasaulē nākamvasar dziedāt Rīgā.

Pasaules koņu olimpiada Rīgā notiks Eiropas kultūras galvaspilsētas gada programmas ietvaros no 9. līdz 19. jūlijam, kad 20 000 dalībnieki no 70 valstīm sacentīsies konkursa 29 katēgorijās. Katēgorijās ietverta arī sakrālā mūzika, tautas mūzika, džezs, laikmetīgā mūzika u.c.

Vairāk informācijas par Pasaules koņu olimpiadas norisi un iespēju koņiem no Latvijas pieteikties oficiālajā mājaslapā *www.singriga.lv* un Vācijas organizācijas *Interkultur* mājaslapā *www.interkultur.com*.

***

Dedzina ES karogu

Biedrības "Latvija par latu" rīkotajā protestā pret eiro ieviešanu tika sadedzināts Eiropas Savienības (ES) karogs. Biedrības valdes priekšsēdis Andris Orols norādīja, ka ES karogs tiek sadedzināts kā simboliska atbilde Briseles un pašmāju politiķiem, kuŗi grib ievilkt Latviju eirozonā pret Latvijas iedzīvotāju vairākuma gribu. Iekšlietu ministrs Richards Kozlovskis (Reformu partija) un ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (Reformu partija) asi nosodīja šādu rīcību, norādot, ka šādu darbību veikuši cilvēki, kuŗi paši bauda ES sniegtās priekšrocības un brīvības. Latvijas iedzīvotājiem ar lielu cieņu būtu jāizturas pret ES karogu, kas visos valstiskos sarīkojumos plīvo līdzās Latvijas karogam un apliecina mūsu piederību ES saimei. Nostājoties pret ES, protestētāji nostājas arī pret tādām Rietumu vērtībām kā iecietība, brīvība un labklājība.

***

Vijolniece Elīna Bukša Beļģijā

Latvijas vijolniece Elīna Bukša koncertēja Beļģijā, prominentajā Šimē (*Chimay*) pilī.

Trīs koncertos kopā ar Karalisko Valonijas kamerorķestri Bukša pārstāvēja Rīgu - Eiropas kultūras galvaspilsētu 2014. Izsmalcinātajā, nesen restaurētajā pils teātrī koncerta programmā līdztekus vijolnieces atskaņotajiem Kamila Sensānsa darbiem skanēja arī orķestŗa izvēlētā Pēteŗa Vaska *Musica dolorosa*.

***

Jāzepam Vītolam veltīta monētu

Latvijas Banka Dziesmu svētku nedēļas vidū laida apgrozībā komponistam – gaismas apdziedātājam, Latvijas profesionālās mūzikas izglītības pamatlicējam Jāzepam Vītolam veltītu jubilejas monētu ar moto "Gaismu sauca, gaisma ausa". Tas ir sveiciens profesora 150. dzimšanas dienā.

Monētas grafisko dizainu veidojis Aivars Priedīte, ģipša modeli – Jānis Strupulis. Monēta kalta Nīderlandes Karaliskajā kaltuvē *Koninklijke Nederlandse Munt*.

***

Rīgā tikās bijušie minsterieši!

Pirmajā jūlijā restorānā Doma laukumā uz saietu pulcējās plašs bijušo Minsteres Latviešu ģimnazijas skolēnu un Sabiedrisko zinātņu institūta absolventu pulks. Bijušie minsterieši bija ieradušies no ASV, Kanadas, Anglijas, Vācijas un Zviedrijas. Daudzi nebija cits citu redzējuši vairākus gadus. Attēlā MLĢ 33. izlaiduma atkaltikšanās.

***

Longfordā apgūst latviskās kultūras vērtības

Latvijas vēstniecības Īrijā vadītāja vietniece Vija Buša piedalījās Longfordas latviešu skolas „Vinnijs Pūks" izlaidumā un mācību gada nobeiguma koncertā. Skoliņas svinīgajā sarīkojumā Longfordas grāfistes bibliotēkā piedalījās arī grāfistes galva *Peggy Nolan* un apgabala domes deputāts *Martin Mulleady*, kuŗi kopā ar vēstniecības pārstāvi pasniedza Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas pateicības rakstus par uzcītīgu latviešu valodas un kultūras tradiciju apguvi, kā arī zināšanu pilnveidi.

Uzrunājot skoliņas bērnus un vecākus, Buša uzsvēra, ka latviešu valoda, kultūra un tradicijas ir unikālas vērtības, ko neviens latviešu tautai nevar atņemt. Vēlot veiksmīgu darbību arī turpmāk, Longfordas skoliņai tika uzdāvināts Latvijas Valsts karogs, kā arī informātīvie materiāli. Izlaidumā audzēkņi vecākiem un viesiem demonstrēja skolā iegūtās zināšanas. Bērnu ansamblis „Sienāzītis" skoliņas vadītājas Olitas Lagzdiņas vadībā priecēja skatītājus ar latviešu dziesmām un dejām. Turklāt, latvisko deju soļus un dziesmas latviešu valodā bija apguvuši arī īru un lietuviešu bērni.

***

Ungārijā atklāj izstādi „Lielākais koris pasaulē"

Ungārijas lielākajā un slavenākajā brīvdabas mūzejā *Skanzen* Sentendres pilsētā Latvijas vēstnieks Ungārijā Imants Lieģis, *Skanzen* ģenerāldirektors Dr. Miklošs Čeri un Latvijas Mākslas akadēmijas prorektors profesors Kristaps Zariņš atklāja Latvijas Mākslas akadēmijas izstādi „Lielākais koris pasaulē", kas veltīta Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētku tradicijai.

Izstādes atklāšanā uzstājās arī Siguldas Kultūras centra jauktais koris „Spārni", priecējot klātesošos Ungārijā dzīvojošos latviešus un vēstniecības sadarbības partneŗus ar mūzikas priekšnesumu. Svētku sarīkojumu apmeklēja aptuveni 2000 interesentu, kuŗi iepazina Latviju kā aizraujošu galamērķi, īpaši uzsveŗot faktu, ka Rīga 2014. gadā iegūs Eiropas Kultūras galvaspilsētas statusu un Siguldas pilsēta būs Rīgas oficiālā partnere.

***

Latvijā koncertē vijoles virtuozs Maksims Vengerovs

Dzintaru koncertzālē 10. jūlijā kopā ar spāņu kameŗorķestri *The Master Chamber Players Valencia* uzstājās pasaulē plaši atzītais vijolnieks Maksims Vengerovs (*attēlā*). Skanēja F. Mendelsona Vijoļkoncerts un Čaikovska skaņdarbi vijolei un orķestrim.

Vengerovs ir Zārbrikenas Mūzikas augstskolas un Londonas Karaliskās Mūzikas akadēmijas profesors, kā arī strādā augsta prestiža starptautisku konkursu žūrijās. Mūziķis spēlē slaveno Stradivāri vijoli (1727), kas savulaik bijusi leģendārā Rūdolfa Kreicera īpašumā.

***

Siguldā tikai izcilības

Jau divdesmit pirmo reizi Siguldas pilsdrupās no 2. līdz 4. augustam notiks Starptautiskie Opermūzikas svētki. Varam lepoties – svētkos būs tikai izcilības – gan Latvijā, gan pasaulē iemīļoti mākslinieki.

Svētku uvertīras koncertā 2. augustā mūs priecēs ļoti talantīgā pianiste Agnese Egliņa, kas šogad saņēma Lielo mūzikas balvu. Pašreiz gan viņas dzīvesvieta ir Šveicē, taču tas nenozīmē, ka līdz Siguldai viņai ir liels attālums. Kopā ar Agnesi dzirdēsim izcilo klarnetistu Mārtiņu Circeni, un būs vēl viens pārsteigums – pavisam nepazīstams, bet ļoti talantīgs jauns vokālists Juris Irbe.

Vēl viena personība, kas mūs iepriecinās, ir Daumants Kalniņš (Lielās mūzikas balvas laureāts) 3. augusta koncertā „Mēs – mammai un tētim" plkst. 15.00. Kopā ar Daumantu Kalniņu uzstāsies charismatiskais Nauris Indzeris un, bez šaubām, populārā bērnu vokālā studija „Knīpas un knauķi". Uzvedums būs par siltām un sirsnīgām attiecībām starp bērniem un vecākiem, kā arī parādīsim, kā vecākie brāļi un māsas sadzīvo ar jaunākajiem.

Opermūzikas svētku „cietākais rieksts" ir „Otello" oriģinalliestudējums 3. augustā Edmunda Freiberga režijā, Aigara Ozoliņa scēnografija. Šekspīra laikam atbilstoši tērpi ir izveidoti pēc Ievas Kundziņas skicēm.

Lai arī mūsu Aleksandrs Antoņenko personisku iemeslu pēc nedziedās, viņu aizstās šodien pasaulē ļoti pieprasītais lietuviešu mākslinieks Kristians Benedikts Otello lomā. Dezdemona būs fantastiskā Norma Fantini no Italijas, bet Jago lomā – vēl viens italiešu mākslinieks Vittorio Vitelli, – īsts zelta trio.

4. augustā notiks vērienīgais Galā koncerts ar tik izcilām balsīm kā Siguldā vēl nekad – pasaules Prīma - Iano Tamari (gruzīniete no Italijas), burvīgā Klementīne Mergaine (Francija), vēlreiz Norma Fantini un viens no pasaules labākajiem drāmatiskajiem tenoriem – Badri Maisuradze (Maskavas Lielais teātris). Mūs priecēs arī Rīgas Doma zēnu koris, Latvijas Nacionālās operas koris, kā arī mūsu solisti Krišjānis Norvelis un Miervaldis Jenčs.

Aicinām apmeklēt Garīgās mūzikas koncertu Siguldas ev. lut. baznīcā, kur dzirdēsim jau pazīstamo siguldieti Kalvi Kalniņu un rīdzinieku Emīlu Kivlenieku.

Dainis Kalns,
Siguldas Opermūzikas svētku organizātors

***

Piedāvā pāriet uz astoņu klašu pamatskolas izglītību

Izglītības un zinātnes ministrijā (IZM) izveidotā darba grupa, kas izskatīs priekšlikumu vidējās izglītības ieguvei mācību ilgumu samazināt par vienu gadu. Tādējādi mācības pamatizglītības posmā beigtos pēc 8. klases.

Otrs priekšlikums ir saglabāt pašreizējo sistēmu, vispārējo formālo izglītību turpmāk īstenojot pēc tagadējā modeļa un nemainot izglītības apguves ilgumu. Trešajā risinājumā piedāvāts pamatizglītības ieguvi sākt sešu gadu vecumā, pieļaujot iespēju atbilstoši vecāku izvēlei to sākt arī gadu vēlāk.

***

ASV latvieša izgudrotā paševakuācijas ierīce

ASV latvietis Ivars Avots meklē partneri Latvijā, kas būtu ar mieru ražot un izplatīt viņa izgudroto un patentēto paševakuācijas ierīci *Easy Down*. Tā izgudrota pēc 2001. gada 11. septembŗa traģiskajiem notikumiem ASV, kad pēc Dvīņu torņu aizdegšanās cilvēki glābjoties lēca ārā pa debesskrāpju logiem. Ierīce paredzēta gadījumiem, kad ugunsgrēka laikā jāizkļūst no ēkas.

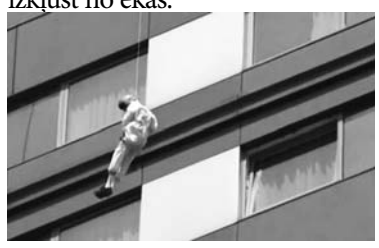

Pasaulē šāda veida izgudrojums neesot unikāls, taču Avots uzsveŗ, ka viņa izgudrojums ir drošāks, jo troses, pa kuŗām nelaimes gadījumā cilvēks laižas lejā no ēkas, nesaskaņas, tādējādi tās nevar pārtrūkt. *Easy Down* ierīce esot diezgan smaga, bet tuvākajā laikā plānots radīt ierīci, kas svērtu septiņus kilogramus. Ātrums, kādā cilvēks laižas pa trosi, ir trīs metri sekundē, turklāt trose var izturēt 900 kilogramu lielu slodzi.

***

"Vernisāžu" nopērk investoru grupa no Krievijas

Ar nekustamā īpašuma uzņēmuma *Latio* starpniecību pārdots izklaides centrs "Vernisāža" Rīgā, Tērbatas ielā 2. Īpašumu par 6 746 918 latiem iegādājusies investoru grupa no Krievijas.

Kompleksa jaunie īpašnieki solījušies saglabāt tā līdzšinējo funkciju - pēc ēku rekonstrukcijas un modernizācijas telpām tiks piesaistīti dažādu profilu nomnieki, piedāvājot centra apmeklētājiem augstākās kvalitātes izklaides un kultūras pasākumu baudīšanas iespējas. Šai kompleksā atrodas arī iecienītais restorāns *Bibliotēka nr. 1*, otrais labākais restorāns Rīgā aiz Mārtiņa Rītiņa *Vinsenta* .

***

Pārdod Baldones sanatoriju

Pēc nekustamā īpašuma kompanijas *Arco Real Estate* sniegtās informācijas, tiek pārdota bijusī Baldones sanatorija ar parku un vēsturiskajām ēkām - 5,9 hektaru plašs īpašums. Pārdošanas cena - 300 000 eiro (210 000 latu).

Kūrorts ir vecākā medicīnas iestāde Baldonē. Rakstu avotos Baldone minēta 15. gadsimtā saistībā ar sēravota izmantošanu ārstniecībā. Sēravots jau no laiku laikiem ir bijis viens no Baldones saimniecības virzītājiem.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Austrumi mutuļo: nesasniedzamais līdzsvars

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Tahrir, Taksim: šajos plašajos laukumos Kairas un Istanbulas viducī "tauta" kliedz, prasa, vaimanā, jūsmo, izgāž dusmas. Var jau šos simttūkstošus, šo ņirbošo masu dēvēt par pūli, bet taisnības labad jāatzīst, ka šajos laukumos austrumnieciski spalgi tiek pausti viedokļi, laužas uz āru rūgtums un vilšanās. Gan Ēģiptē, gan Turcijā iedzīvotāju skaits ir apmēram 80 miljoni, gan Kairā, gan Istanbulā mīt, pareizāk, drūzmējas kādi 15 miljoni, un abās šajās valstīs noris cīņa starp modernitāti un tradicijām, starp "apgaismību" un "tumsonību" dažādās izpausmēs, taču prāgmatisks līdzsvars, kas nodrošinātu labklājību, neierobežojot cilvēktiesības, nav sasniedzams.

1952. gadā **Ēģiptes** armijas virsnieki gāza korumpēto monarchiju, un šīs grupas vadītājs Nasers tiecās uzmesties par visas "arabu nācijas" līderi, sludinot kopumā laicīgu nacionālismu ar "sociālu piegaršu" un nežēlīgi apspiežot 1928. gadā nodibināto Musulmaņu brālību - kaujinieciско islāmistu apvienību. Naseru nomainīja cits virsnieks - Sadats, kas noslēdza miera līgumu ar Izraēlu un par to samaksāja ar savu dzīvību: šāvēji nāca no Musulmaņu brālības... Sadatam sekoja cits ģenerālis - Mubaraks, kas 30 gadus, būdams faktisks diktātors, nodrošināja politisku stabilitāti, bet ļāva pērkamajai elitei izzagt valsti, zemniekiem - fellachiem slīgstot trūkumā un pilsētu jauniešiem papildinot bezdarbnieku rindas.

2011. gada pavasarī tautas dusmas izlauzās uz āru tai pašā *Tahrir* laukumā, un Mubaraks tika gāzts. Sekoja juceklīgs pārejas periods, puslīdz demokratiskās parlamenta vēlēšanās atspirgusī Musulmaņu brālība saņēma vairāk balsu nekā liberālie, mērenie grupējumi, un prezidenta vēlēšanās uzvarēja - gan par mata tiesu - Musulmaņu brālības kandidāts Morsi. Solīt viņš solīja gan stabilitāti, gan sociālo taisnīgumu, bet drīz vien vīlās visi, kas bija cerējuši uz svētīgām pārmaiņām: Morsi lūkoja ieviest "šariju" - islāma likumu kanonu, kas, kā zināms, ievērojami iegrožo sieviešu tiesības un "atgrūž" pilsētu jaunatni, kuŗa vēlas ne tikai atrast savu vietu darba tirgū, bet arī pašiem izvēlēties dzīves veidu.

Rūgtums un dusmas brieda, modernisti un islāmisti pulcināja savējos, Morsi teicās mirt, bet nepadoties, un 3. jūlija pievakarē virsniecība atkal iejaucās, valdības ēkas ielenca tanki, Morsi tika "prasti un brutāli" atstādināts, un armijas stāba priekšnieks Sisi uzņēmās visu atbildību "par turpmāko", liekot Satversmes tiesas priekšsēdim tīri formāli uzņemties prezidenta pienākumus. Bet *Tahrir* laukumā cilvēku tūkstoši gavilēja, uguņošana lika debesīm sprakstēt un laistīties. Un kas būs tālāk? Allah vien zina.

Maija pēdējās dienās sākās "viļņošanās" Istanbulas *Taksim* laukumā. Formālais nemiera iemesls bija **Turcijas** valdonīgā premjērministra Erdogana nodoms nocirst kokus tuvējā *Gezi* parkā - vienā no nedaudzajām zaļajām oazēm šai milzu mētropolē - un tai vietā no jauna uzcelt sen nojauktās sultāna kaŗaspēka artileristu kazarmas, kur izvietotos preču nami un viesnīcas. Cīņa par parka saglabāšanu faktiski bija cīņa starp rietumnieciski noskaņotiem pilsētniekiem, kas jau bija pieraduši pie eiropiska dzīves veida, pie "svabadas domāšanas", - un konservātīvā premjērministra autoritāro patvaļu.

Turcijā spēles noteikumi ir citādi nekā Ēģiptē. Parlamentārā demokratija kopumā ir saglabāta, bet konservātīvie spēki, kas pulcējas ap premjērministru Erdoganu, izmantojuši viņa partijas AKP niecīgo pārsvaru - 50,5% balsu parlamenta vēlēšanās –, lai pakāpeniski ieviestu islāmiskas paražas arī Turcijas rietumu novadu pilsetās - Istanbulā un Izmirā, kur valda pavisam cits gars nekā "aziātiskajā aizmugurē" - Anatolijā, kur zemkopju un lopkopju masas turas pie patriarchāla dzīves veida. Erdogana partijai AKP pretim stāv divas partijas, kas nespēj saliedēties: "nācijas tēva" Ataturka laicīgā mantojuma glabātāja - Republikāņu partija, kas saņēma kādus 26% balsu, un turciskie labējie nacionālisti plūs daži t.s. neatkarīgie.

Vispār jau kopš republikas dibināšanas 1923. gadā noteicoša loma, tāpat kā Ēģiptē, bija armijas vadībai, virsniecībai, kas pēc Otrā pasaules kaŗa trijiem lāgiem rīkoja apvērsumu, lai neļautu dažāda ierauga ekstrēmistiem radīt Turcijā chaosu.

Premjērministrs Erdogans apzinās, ka armija var viņam kļūt bīstama, un tagad galvaspilsētā Ankarā tiek tiesāti kādi 200 virsnieki, kuŗus apsūdz sazvērestībā ar nolūku ieviest militāru diktātūru uz "laicīga turciskuma" pamatiem.

Erdogana nopelns ir saimnieciskās augšupejas nodrošināšana, kā arī cenšanās izlīgt ar kurdu kaujiniekiem Turcijas dienvidaustrumos. Erdoganam ir grandiozi plāni - izbūvēt Istanbulā trešo starptautisko lidostu, uzcelt pāri Bosforam trešo milzu tiltu, ļaut atspīdēt izbijušās Osmaņu imperijas godībai. Bet sirds dziļumos Erdogans, kas audzis nabadzīgos apstākļos, nīst t.s. "balto Turciju" - modernos, laicīgos pilsētniekus - un jūtas piederīgs "melnajai Turcijai", kur dzīves un sadzīves centrā ir mošeja un kur ģimenes galvam jāpaklausa bez ierunām. Līdzsvars starp modernitāti un tradicijām diemžēl arī Turcijā nav sasniedzams.

Franks Gordons

Spēka zīmes

Aizvadītā nedēļa Latvijā pagāja divās spēka zīmēs: XXV Vispārējie latviešu Dziesmu un XV Deju svētki un Pasaules latviešu ekonomikas un innovāciju forums.

Dziesmu un deju svētku koncerti un sarīkojumi nedēļas gaŗumā pulcējuši kopumā ap pusmiljonu skatītāju, kas notiekošo klausījušies, skatījušies klātienē un kam arī dziedājuši līdzi. Pēc sešu stundu nobeiguma koncerta Mežaparkā, kas beidzās ap pusdiviem naktī, skatītāji un koŗu dziedātāji kopīgi sadziedājās līdz pusseptiņiem rītā. Šogad svētku notikumi norisēja ne tikai Rīgā, bet daudzviet Latvijā, un droši var teikt, ka svētku noskaņa un gars bija pavisam cits, nekā ierasts, – vairāk atvērts, emocionālāks, stiprāk vienojošs.

Pirmais Pasaules latviešu ekonomikas un innovāciju forums, kas norisinājās Rīgā no 2. līdz 4. jūlijam, pulcēja vairāk nekā 350 dalībnieku no 21 pasaules valsts: latviskas izcelsmes uzņēmējus, pētniekus, financistus, inženieŗus, juristus u.c. profesionāļus. Foruma galvenais mērķis bija veicināt ilgtspējīgu Latvijas ekonomisko izaugsmi un stiprināt ārpus Latvijas dzīvojošo latviešu piederību Latvijai.

Atceroties Dziesmu un deju svētkus, ir vērts palūkoties skaitļos un faktos. Kopējais Dziesmu un deju svētku dalībnieku skaits bija ap 40 tūkstoši cilvēku: 13 tūkstoši dziedāja kopkorī nobeiguma koncertā „Līgo", 15 tūkstoši dejoja lieluzvedumā koncertā „Tēvu laipa", svētkos piedalījās arī mazākumtautību kopas, 28 vieskopas, pūtēju orķestŗi. No latviešu ārvalstu diasporas svētkos piedalījās vēl līdz šim nebijis dalībnieku skaits – 1300 latviešu no dažādām pasaules valstīm – Austrālijas, Beļģijas, Brazīlijas, Austrijas, ASV, Dānijas, Gruzijas, Chorvatijas, Igaunijas, Italijas, Īrijas, Japānas, Krievijas, Kanadas, Lielbritanijas, Luksemburgas, Nīderlandes, Norvēģijas, Rumānijas, Somijas, Šveices, Vācijas un Zviedrijas. Dziesmu un deju svētki vienkopus pulcēja gan trimdas latviešus ārvalstīs un viņu pēcnācējus, gan arī tos latviešus, kuŗi mītnes zemēs dzīvo nesen.

Nedēļas gaŗumā bija daudz aizkustinošu notikumu: svētkos piedalījās un lielajā kopkorī latviešu valodā dziedāja arī gruzīnu un japāņu koris, kas gadu rūpīgi bija mācījušies dziesmas latviešu valodā; aizkustināja tie daudzie dziedātāji un dejotāji, kas svētku gājienā (noritēja 6 stundas), devās kopā ar saviem mazuļiem – ratiņos, uz rokām, pie rokas; svētku tramvajs Rīgā, kuŗa sēdekļi bija pārklāti ar rokdarbnieču tamborētām sedziņām, kuŗās dižojās latviešu ornamenti un vasaras raksti; dziedošie vilcieni, kas svētku dalībniekus veda uz dažādām Latvijas vietām iedziedāt un iedejot dziesmu un deju svētkus novados.

Viens no vislielākajiem aizkustinājuma brīžiem bija simtgadnieka - latviešu koŗu kultūras leģendas Roberta Zuikas stāšanās lielā kopkoŗra priekšā Mežaparkā, lielajā nobeiguma koncertā diriģējot Latvijas himnu. Kā zināms, Roberts Zuika ir bijis virsdiriģents dziesmu svētkos Toronto, Klīvlandē, Bostonā, Čikāgā, kā arī goda virsdiriģents XXI, XXII un XXIII Dziesmu svētkos Rīgā, taču šoreiz viņš bija arī vecākais dziesmu svētku dalībnieks. Roberts Zuika dzimis 1913. gada 20. janvārī. Dziesma un diriģēšana viņam ir mīļa jau kopš skolas gadiem. Vēlāk, kaŗa gados, leģiona kaŗavīriem prieku sniedzis Zuikas vīru koris, kas izgājis fronti un angļu armijas gūstekņu nometnes, bet pēc kaŗa sniedzis simtiem koncertu Vācijā un Anglijā. Dzīves brieduma gadus Roberts Zuika pavadījis ASV, Kalamazū.

„Latvija jau ir tā vieta, kas ir slavena ar to, ka te dziesma ir spēks! Dziesmu svētki ir tie, kas mūsos saglabāja latvietību, ka mēs nedrīkstam pakrist, mums jātiek atpakaļ savā dzimtā zemē," sacīja goda virsdiriģents, piebilstot, ka brīdis lielā kopkoŗa priekšā ir kā atvadīšanās no dzīvē paveiktā, kā atskats uz visu, kas izdarīts: „Tā nav nekāda godība, tā ir atvadīšanās no visa darba, ko esmu darījis... Ko esmu strādājis un kam savu enerģiju atdevis! Latvietis tā savu dzīvi vada, un tāpēc – dziedot dzimu, dziedot augu, dziedot mūžu nodzīvoju."

Savukārt Pasaules latviešu ekonomikas un innovāciju forums, ko organizēja Pasaules brīvo latviešu apvienība, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera un Ārlietu ministrija, deva jaunas ierosmes un plašāku skatījumu. Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, piedaloties foruma diskusijā par Latvijas vietu globālajā pasaulē, uzsvēra nozīmi informācijas apmaiņai starp Latviju un tās uzņēmējiem dažādās pasaules valstīs, lai veicinātu ciešāku sadarbību ar diasporu uzņēmējdarbības jomā. Ministrs aicināja izmantot foruma iespējas, lai veidotu virtuālu informācijas kontaktbiržu, kuŗā dažādās valstīs strādājoši Latvijas uzņēmēji varētu apmainīties ar informāciju par konkrētiem viņus interesējošiem jautājumiem attiecīgajā valstī.

Protams, dzīve turpinās arī pēc svētkiem. Svētku iespaids šoreiz gan bijis tik emocionāls, ka jau radies joks: kā dzīvot tālāk? Vai ir dzīve arī pēc svētkiem? Atklāti jāteic, ka nekad nav tā, ka nevarētu vēl labāk. Diskusija ir sākusies par lielo nobeiguma koncertu Mežaparkā, kas ilga sešas stundas: gan par koncerta ilgumu, gan par repertuāra izvēli. Slavenais pianists Vestards Šimkus koncertu vērtē ļoti pozitīvi: "Kopkoŗa skanējums, it sevišķi brīžos, kad tas *a cappella* brīnišķīgi dziedāja mūsu klasiķu dziesmas, - tās bija neaprakstāmas sajūtas, kuŗas atcerēšos visu mūžu."

Savukārt komponists Jānis Lūsēns ir skarbs: "Svētku nobeiguma koncerta ilgums un repertuāra izvēle ir katastrofāli. Jāsaprot, ka šis nav Komponistu savienības plēnuma koncerts un nav televīzijas šova nobeigums! Vai latviešiem labu dziesmu trūkst? Jādzied tās, kuŗas ir izturējušas laika pārbaudi. Jābeidz pasūtinājumu veikšana Dziesmu svētkiem. Neviens Mārtiņam Braunam nepasūtināja "*Saule, Pērkons, Daugava*"! Jābeidz savējo, draugu būšanas latviešu kultūrā un jāatceras nosaukumā Dziesmu svētki ietvertā būtība: tie ir svētki dziesmai un dziedātājiem. Tie nav pilsētas svētki, un tie nav komponistu svētki un nesaprotama jaunrades eksperimentu platforma." Kritiski koncertu vertē arī Raimonds Pauls, sakot, ka dziesmu izvēle tajā nav īsti saprotama.

Šķiet, ka nelaime patiesībā meklējama koncertu režijā – deju lieluzvedums "Tēvu laipa" bija fantastisks gan no režijas, gan choreografijas, gan veikuma viedokļa. Koŗa koncertā trūka labas režijas un tiešām pārāk daudz vietas bija atvēlēts dziesmām, kas tādā koncertā īsti neiederas. Koncertam vajag pacēluma, vajag kulminācijas, bet tas bija it kā pārāk izlīdzināts. Tas, pēc kā ilgojas cilvēki, bija labi redzams: Mārtiņa Brauna "Saule, Pērkons, Daugava" tika atkārtota, jo klausītāji jau sen to uztveŗ kā vienu no neoficiālām dziesmu svētku himnām. Pēc koncerta klausītāji pieprasīja (un saņēma) arī Raimonda Paula "Manai Dzimtenei", kas nebija iekļauta repertuārā, bet ir kļuvusi par neoficiālu svētku himnu. Vēlreiz tika dziedātas arī Tilgula un Ešenvalda dziesmas. Iespējams, koncerta repertuārs bija pārāk "intelektuālizēts" un nolīdzināts.

Tomēr pats galvenais bija dalībnieki, kuŗi pelnījuši lielu cieņu un mīlestību par varēšanu, izturību, neatlaidību. Gaŗās stundas karstajā saulē pagājušajā nedēļā bija smagas ne tikai jaunajiem, tās godam izturēja arī senioru kopas. Un gadi iknedēļas sanākšanās, kad ceļš uz mēģinājumu vietu nav no vienas sabiedriskā transporta pieturas līdz otrai, bet atalgojums ir vienīgi gandarījums par padarīto. Tāpat kā laviešu uzņēmēju un speciālistu kopā pulcēšanās ekonomikas un innovāciju forumā ir labas gribas, ne peļņas darbs. Spēka zīmes rada un uztur cilvēki, un Latvijā un pasaulē mēs, latvieši, esam un varam!

Sallija Benfelde

Ligita Kovtuna

„... vai tikai neparasti labs cilvēks...”

saruna ar ebrēju glābēja latvieša Žaņa Lipkes memoriālā mūzeja dibinātāju ***Māri Gaili***

Lipkes ģimene dzīvoja un joprojām dzīvo Ķīpsalā, Mazajā Balasta dambī 8. Balasta dambis 8 ir sīka, akla ieliņa, kas līdzinās oderē iešūtai, aizpogātai kabatiņai. To nevar pamanīt ne no upes, ne salas lielās artērijas - Ķīpsalas ielas puses, un pilsētas kartēs tā bieži nav iezīmēta. Kad Lipkes memoriāla ēka svinēja spāņu svētkus, daudzi lūgtie viesi svētku tērpos maldījās pa Balasta dambja izdangāto bruģi un klauvēja pie kaimiņiem, meklējot šo nezināmo vietu. Lipkes memoriāls, kas izmēros nemaz nav tik mazs, iespējams, kļūs par Rīgas vislabāk paslēpto mūzeju, un memoriāla apslēptība ir ne tikai reāla, bet arī simboliska, jo šajā vietā gan kaut ko slēpa, gan slēpās.

Pagalmā, kur atduras aklā ieliņa, zem malkas šķūņa bija izrakts pazemes bunkurs. Tur Žanis Lipke bija iekārtojis patvertni no ebrēju geto izglābtajiem cilvēkiem. Viena izeja no bunkura esot bijusi zem suņu būdas, otra - ziemeļu puses nogāzē. Otrā pasaules kaŗa laikā 3 x 3 metrus lielajā bedrē uzturējās 8 līdz 12 cilvēki - bieži ļoti ilgu laiku. Lai apmeklētājs nepārprot un netop maldināts - tieši virs īstā bunkura memoriālu uzcelt nebija iespējams, jo tad tas atrastos Lipkes ģimenes pagalmā. Virs šobrīd aizraktās bedres, ko Žanis pēc kaŗa izmantoja savas automašīnas labošanai, ģimene joprojām glabā malku. Ir svarīgi uzsvērt, ka šo patvertni vācu kārtībsargi tā arī neatrada. Lipki nepieķēra, un neviens no glābšanā iesaistītajiem cilvēkiem netika nodots. Ja tas tā būtu noticis, ģimenes šeit vairs nebūtu.

Lipkes piemiņas memoriāls ir uzcelts blakus viņa sētai tukšajā vietā uz Daugavas pusi. Askētiskā tumšpelēkā koka ēka bez logiem atgādina uz mutes apgāztu krastā izvilktu laivu - kā pārcēlāja laivu, kas savu pārcelšanas uzdevumu ir izpildījusi. Tā atgādina arī Noasa šķirstu, kas pēc plūdiem nolaidies atpakaļ uz sauszemes ar laimīgajiem izdzīvojušajiem - jauno cilvēci, kuŗu Dievs nolēmis vairs neiznīcināt. Visbeidzot tā atgādina arī melnu šķūni - savulaik zvejnieku apdzīvotajai Ķīpsalai raksturīgu darvotu, vēja sašķiebtu būvi no strūgu plankām ar īpatnēju smaržu. Arī no iekšpuses, kur pa šķirbām starp rupji tēstiem dēļiem spraucas gaisma, ēka grib liecināt par to Ķīpsalu, ko mēs neesam piedzīvojuši un vairs nepiedzīvosim, - par Ķīpsalu ar tvaikoņa piestātni, viensētām, zivju kūpinātavām un neizmantotiem smilšu klajumiem.

Architekte Zaiga Gaile memoriāla ēku ir projektējusi tā, ka ceļš pa noslēgto tuneli, kas sākas pie lielajiem ieejas vārtiem, neļauj izjust ēkas patieso mērogu un uzbūvi, un paiet zināms laiks, kamēr apmeklētājs atrod tās centru. Tas ir pārsteigums, aptveŗot, ka viengabalainajai būvei kopā ar pazemi patiesībā ir trīs stāvi, kuŗus centrā savieno atvērta šachta, ļaujot no bēniņiem redzēt pagrabu. Pagraba stāvā izbūvēts betonēts bunkurs oriģinālajos izmēros, ar deviņām no sienas atvāžamām lāvām. Šajā bunkurā viesis nevar nokāpt un ieiet, var tikai ieskatīties no bēniņu stāva. Daži sadzīves priekšmeti - segas, radioaparāts un spainis - bunkuram ļauj izskatīties apdzīvotam. Taču mūsdienu cilvēkā diez vai ir iespējams radīt reālu priekšstatu, kā bija iespējams ilgstoši dzīvot tik ārkārtējos apstākļos - tumšā, šaurā, aukstā bezgaisa telpā bez ūdens un labierīcībām. Padarot šo bunkuru apmeklētājiem nepieejamu, tikai apskatāmu no attāluma, memoriāls uzsveŗ, ka tā mērķis nav meklēt identificēšanos ar kādreizējiem bunkura iemītniekiem un censties stiprināt vēsturisko apziņu ar šādiem vienkāršiem un nedaudz bērnišķīgiem līdzekļiem. Slēpšanas, cerības, glābiņa un drosmes jēdzieniem, par kuŗiem runāts šajā vietā, vajadzētu spēt transcendēt konkrētā vēsturiskā notikuma piemiņu un iegūt plašāku un dziļāku nozīmi.

Tieši virs bunkura pirmajā stāvā atrodas tā sauktā sukka - sastatnēm līdzīga trausla koka konstrukcija bez jumta, ar caurspīdīgām papīra iekšsienām. No ārpuses tā apšūta ar melniem dēļiem, lai atgādinātu Lipkes malkas šķūni. Jūdaismā par sukku (sukkah) sauc pagaidu patvērumu vai būdu, kuŗas reliģiskā nozīme tiek atzīmēta tā sauktajos Būdiņu svētkos jeb Sukotā. Ebrējiem sukka atgādina par seno israēļu teltīm un trauslajiem mitekļiem, kuŗos tie pavadīja 40 gadus pēc tam, kad Dievs ar Mozus palīdzību tos bija izvedis no verdzības Ēģiptē, bet vēl nebija aizvedis uz Apsolīto zemi (..).

Par Lipkes cilvēkglābēja aicinājumu izteiktas ļoti dažādas versijas. Minēts gan personīgs nicinājums pret vācu okupantiem, gan avantūrisms, gan arī teze, ka viņš tikai bijis neparasti “labs cilvēks”. Memoriāla uzdevums ir būt ne vien par vietu, kuŗā apstājas, atskatās un atceras, bet arī par vietu, kuŗā turpina meklēt, kas bija Lipke.

(Pēc ***Agneses Gailes-Irbes*** *esejas)*

*

No kreisās: Māris Gailis, mūzeja administrātore Lea Liepiņa un memoriāla krājuma vadītājs Rolands Krutovs

Kā stāsts par Žani Lipki nonāca līdz jums?

M. G. Tas bija 1987. gadā, kad kopā ar domubiedriem nodibinājām tolaik Padomju Savienībā pirmo neatkarīgo kinostudiju *Rīgas Videocentrs*. Es biju tās direktors, kopā ar mani darbojās pazīstamā kinofestivāla *Arsenāls* veidotājs Augusts Sukuts un nu jau mūžībā aizgājušie kinorežisori Juris Podnieks un Andris Slapiņš, kuŗš gāja bojā 1991. gada Barikāžu dienās. Veidojām dokumentālās filmas – bija Atmodas priekšnojautas, režisors Hercs Franks sācis darbu ar filmu par vācu okupācijas laiku Latvijā. Biju dzirdējis par latviešu izglābtajiem ebrējiem un mūsu tautiešiem, kas viņus glābuši. Hercs Franks atrada izglābtos, kas vēl bija dzīvi, un mēs devāmies ekspedīcijā uz Izraēlu. Tas bija 1990. gada aprīlis - maijs, kad bijām Telavivā un Jeruzālemē. 1990. gada 4. maija vēsti par Latvijas neatkarības pasludināšanu noklausījos, būdams Kiprā. Hercs Franks paguva intervēt Žaņa Lipkes sievu Johannu un dēlu Zigi (viņš nomira 1994. gadā, un zīmējumi, kuŗos astoņus gadus vecais Zigis attēlojis bunkuru – ebrēju slēpni 1942. - 1943. gadā, ir mūzeja ekspozīcijā). Šie materiāli nonāca Videocentra rīcībā – nenovērtējams materiāls! Tā būtu stāsta pirmā daļa.

Otrā – 1996. gadā aizgāju no politikas (Māris Gailis bija viens no *Latvijas ceļa* dibinātājiem un LR Ministru prezidents no 1994. gada 15. septembŗa līdz 1995. gada 12. decembrim - *L.K.*) un sāku nodarboties ar nekustamo īpašumu attīstības biznesu. Nomāju prāvu zemes gabalu Ķīpsalā, kur tagad UNESCO pasaules mantojuma zonā atrodas izcila koka māju kollekcija. Manis nomātais gruntsgabals robežojās ar Lipkes ģimenei piederošo gruntsgabalu. Ģimene bija ar mieru to iznomāt uz 50 gadiem. Vēl vairāk – Lipkes vedekla Ārija iesaistījās biedrības „Žaņa Lipkes memoriāls” dibināšanā, un biedrība savukārt pasūtināja mūzeja projektu architektei Zaigai Gailei. 2009. gadā sākās būvniecība. Māksliniecisko koncepciju veidoja teātŗa režisors un scēnografs Viktors Jansons kopā ar savu audzēkni, nu jau vienu no labākajiem Latvijas scēnografiem Reini Suchanovu.

Sākās „stāsta” trešā daļa – financējuma piesaistīšana jeb „cepuŗu staigāšana”. Rezultātā tika savākti 300 tūkstoši latu, kas, protams, drosmīgajai iecerei ir tikai starta kapitāls. Vairāki sponsori mūs atbalstīja „graudā”- kokmateriālus deva Latvijas kokrūpnieku asociācija, ko vada Juris Biķis, „Ceļu būve” deva asfaltu, betonu, šķembas, ekspozīcijai paredzētos ekrānus – *Samsung*, nesen 14 tūkstošus latu sponsorējumu saņēmām liftam, kas tiek montēts un jau šovasar būs darba kārtībā. Man pašam ir būvfirma, kas veic būvniecības darbus, saprotams, arī mana dzīvesbiedre Zaiga projektu izstrādāja bez maksas. No puses paredzētā honorāra atteicās mākslinieks Kristaps Ģelzis, kas veidoja unikālos iekšsienu zīmējumus. Sabiedrības atsaucība ir bijusi plaša – mūzeja tapšanu atbalstījuši daždažādu tautību un nodarbošanos cilvēki – uzņēmēji, politiķi, varas pārstāvji. Mūzejs tapis tikai par saziedotajiem līdzekļiem. Šobrīd gatavojam materiālus, lai saņemtu valsts akreditāciju. Mūzejs ir jāuztur arī ikdienā, un Latvijā vēl diemžēl nav iedzīvojusies tradicija, kad – līdzīgi kā Amerikā – sabiedrība palīdz uzturēt.

Mūzejs tika atvērts apmeklētājiem 2012. gada vasarā, un bija iecere, ka to vizītes laikā Latvijā apmeklēs Hilarija Klintone.

Bet neapmeklēja, jo mainīja plānus. Acīmredzot viens no iemesliem bija tobrīd aktuālais ebrēju īpašumu restitūcijas jautājums, un Klintones kundze vēlējās palikt maksimāli neitrāla... Toties šis fakts „mobilizēja” sponsorus, un tika savākti vēl 50 tūkstoši latu. 2012. gada 29. jūnijā mūzejs vēra durvis apmeklētājiem. Strādājam sešas dienas nedēļā, aizvadītajā mūzeju naktī bija neparasti liels apmeklētāju pieplūdums.

Kas liek cilvēkiem Ķīpsalas „aklajā” ieliņā uzmeklēt šo mūzeju?

Iemesli ir dažnedažādi – kāds vēlas uzzināt kaut ko vairāk par cilvēku, kuŗa drosme un cilvēcība ir apbrīnas vērta, citus saista īpatnais mūzeja traktējums, kur viņus uzrunā nevis galvenokārt vēsture, bet gan emocijas, arī mākslas tēli. Kopā ar komponistu Jēkabu Nīmani ir radīta emocionāla performance ar skaņām, gaismām, smaržu. Mūzejā smaržo pēc darvas, skan gan mūzika, gan sadzīves trokšņi, gaiļa dziesma, suņa rejas. Arī Žaņa Lipkes sirdspuksti – viņa pēdējā kardiogramma. Skan arī Johannas stāsta ieskaņojums. Bet pats galvenais – mēs, latvieši, paši esam izveidojuši vietu, kur vēstīt šo glābšanas stāstu. Ārzemēs holokausta temas kontekstā mēdz runāt par Latviju kā vietu, kur notikusi ebrēju iznīcināšana, turklāt pieminot, ka tā nevarēja notikt bez vietējo iedzīvotāju atbalsta, bet Žaņa Lipkes memoriāls iepazīstina ar Latviju kā vietu, kur cilvēki, riskējot ar savu un savu bērnu dzīvību, glāba un sargāja.

Johanna un Žanis Lipke. 1980. gads. Žanis tur rokā medaļu “Taisnīgie starp tautām”

1997. gadā Lipkem tika pasniegta medaļa līdz ar titulu „Taisnīgie starp tautām”, ko piešķir organizācija *Yad Vashem (www.yadvashem.org)* par ebrēju glābšanu Otrā pasaules kaŗa laikā. Šogad tā piešķirta Kārlim Vestenam un Kārlim Avotam. Uz medaļas ir uzraksts: „Kas izglābis viena cilvēka dzīvību, ir izglābis pasauli.”

Šopavasar plašsaziņas līdzekļos tika pavēstīts, ka Latvija atzīta par vienu no tolerantākajām zemēm rasisma jautājumos.

Esmu ļoti gandarīts par šādu ziņu! Ksenofobija ir trulu un neizglītotu cilvēku filozofija.

Nevaru atturēties nepajautājusi jums - bijušajam politiķim, – vai „jūsu laikā” politiskā vide Latvijā tomēr nebija, nu, teiksim – komfortablāka?

(Turpinājums 14. lpp.)

Jāņi un sezona aizvadīti

Kā tos Jāņus sagaidīja,
Tā tos Jāņus pavadīja:
Līgodami sagaidīja,
Līgodami pavadīja.

Tā teic tautasdziesma, un tautasdziesmās vienmēr ietverta patiesība: ilgi gaidījām Līgo vakaru un Jāņu dienu, sagaidījām, un nu jau tā aizstaigājusi tālumā. Kas paliek pāri – atmiņas un gaiša jutoņa sirdī. Turklāt šogad Dieviņš par mums bija apžēlojies – parasti pa Jāņiem neganti līst, ne velti tautā cirkulē teiciens „līst kā pa Jāņiem", bet šogad – kā nekad: Līgo vakarā ne lietus lāses, un ugunskuri krāšņi varēja kvēlot nakts tumsā, un Jāņu dienu varējām sagaidīt, raugoties skaidrajās debesīs, bet līgošana tiešām sākās krietnu brīdi agrāk.

Nu jau iedibinājusies stingra tradicija, ka, sezonai beidzoties, Nacionālajā teātrī notiek varena līgošana, protams, ne jau skatītāju zālē, bet izrādē „Skrodeņdienas Silmačos". Līgo vakarā kopā sanāk Silmaču saime, ciemos ierodas kaimiņi, sākas līgošana un pastarpām ņirb arī danči, bet, kad izrāde beigusies, visa kuplā aktieņu saime nāk priekšplānā paklanīties un zāles virzienā lido Jāņu vainagi un puķu pušķi; vienu pat man izdevās notvert, un to manā virzienā bija raidījusi pati Silmaču saimniece Antonija, šoreiz Ditas Lūriņas atveidā. Allaž esmu apbrīnojis aktrises spēju pārsteigt aizvien citā tēlā: agrākus gadus Antonija bija skarba un stingra saimniece, šajā Nacionālā teātņa iestudējumā ir citādi. Antonija pirmām kārtām ir iemīlējusies sieviete, kas, ilgus gadus alkusi pēc mīlestības piepildījuma, nu to atradusi Aleksī, tāpēc ir tik jautra, priecīga, mīlestībā starojoša.

Par **„Skrodeņdienām Silmačos"** mūsu avīzei esmu jau rakstījis, negribu atkārtoties, taču „Skrodeņdienu" izrādē skatītājus vienmēr pārņem prieks un pat izbrīna: Nacionālā teātņa zāle skatītāju pārpilna, daudzi izrādi skatījušies vairākas reizes, tāpat kā es, neesmu gan skaitījis, cik reižu tas bijis, – varbūt divdesmit, bet katru gadu, sezonai beidzoties, pošos uz „Skrodeņdienu" izrādi. Un tad punkts ir pielikts, sezona beigusies, vismaz teātrī Jāņu diena pavadīta. Gadi ir gājuši, daudzi skatītāji „Skrodeņdienas" zina tikpat kā no galvas, taču atkal un atkal izrādes ir pārpildītas.

Skats no izrādes "Skrodeņdienas Silmačos" jaunākā iestudējuma Nacionālajā teātrī

„Skrodeņdienu" izrādē nomainījušās jau vismaz piecas aktieņu paaudzes. Pirmo reizi pēc kaņa „Skrodeņdienas" parādījās Nacionālajā teātrī 1955. gadā, līdz tam luga okupētajā Latvijā bija aizliegta – nedrīkstēja svinēt Jāņus, uz skatuves nedrīkstēja parādīties lielo māju saimniece Antonija, jo tā tika dēvēta par „budzeni". Ar žīdu Ābramu arī bija „klapatas" – toreiz žīdi tika pārdēvēti par ebrējiem, bet Blaumanis Ābramu sauc par žīdu. Nedrīkst! 1955. gadā Nacionālā, toreiz Drāmas teātņa izrādē Antonija, ko tēloja Olga Lejaskalne, bija neganti barga, valdonīga saimniece. Taisni brīnums, kā tāda negantniece varējusi kaut uz vienu pēcpusdienu iepatikties Aleksim, ko tēloja Žanis Katlaps. Spīdošs bija arī citu tēlotāju sastāvs, bet no prāta neizgaist veco „dāmu" trijotne, kas uz skatuves mirdzēja kā krāšņs zieds – Pindacīša bija nepārspējamā Anta Klints, Bebene – Mirdza Šmitchene, Tomuļu māte – Emma Ezeriņa. Gan jau šīs aktrises, protams, citās lomās, atmiņā glabājas arī mūsu lasītājiem, vismaz Irmai Rudzītes kundzei noteikti.

Kamēr Latvijā „Skrodeņdienu" izrādīšana bija aizliegta, Vācijā mūsu teātrinieki drīz pēc kaņa beigām atdzīvināja „Skrodeņdienas", un vispirms tāds brīnums notika **Eslingenā**. Es, protams, šo izrādi neesmu redzējis, bet varu droši apgalvot, ka tas ir bijis viens no iespaidīgākajiem iestudējumiem „Skrodeņdienu" vēsturē, turklāt interesanti, ka izrādē kopā sanāca vairāku teātņu aktieņi. Iestudētājs bija Dailes teātņa aktieris un režisors Kārlis Veics. Viņš pats tēloja arī Aleksi, bet viņam pretī Antonija bija starojošā Lilija Štengele, kuņas tēlā varēja jaust saimnieces iznesību un cildenību: viņa bijusi valdonīga, bet arī sirsnīga, un pār viņu kā atvasaras saule atspīdējusi mīlestība pret Aleksi.

Neparasta un savdabīga toreiz iznākusi šo abu teātņu aktieņu saskarsme: Aleksim - Kārlim Veicam kāzu uzvalku šūdināja Dūdars no Nacionālā teātņa - Jānis Lejiņš. Alekša mīļotā Elīna arī nāca no Nacionālā teātņa – Irma Graudiņa, turklāt uznāciens Elīnas lomā viņai bija pirmo reizi. No žīdu trio īpaši izcēlās Reinis Birzgalis Ābrama lomā. Atzinīgus vārdus par viņu toreiz avīzē *Vircburgas Latviešu Vēstis* rakstīja Pēteris Ērmanis. „Reinis Birzgalis jau Dailes teātrī radīja dažu sulīgu, krāsu bagātu skatuves tēlu, bet Eslingenā viņš, šķiet, izaudzis tiešām liels. Birzgalim Ābrama lomā tik daudz apbrīnojamu žestu, un neviens no tiem nav lieks. Par Ābrama lomu varētu rakstīt vēl plaši." (*Vircburgas Latviešu Vēstis*, 1946, 7. sept.)

Nav brīnums, ka par „Skrodeņdienām" rakstījis arī Vircburgas laikraksts, jo Eslingenas teātņa aktieņi, iesēdušies „melnajā Bertā", apbraukāja vairākas apkārtnes pilsētas. Šī izrāde sniedza skatītājiem prieku, tā bija sava veida atgriešanās dzimtenē, un tolaik, kad Latvijā Jāņi bija liegti, Eslingenā varēja līgot uz nebēdu. Nelielo Eslingenas teātņa skatuvīti tīrā brīnumā bija pārvērtis Jānis Kuga, – tur vizēja Latvijas lauku mājas un birztala, Silmaču istabā smaržoja Jāņu meijas un vainagi. Toreiz Vācijā dzīvojošiem latviešiem tas bija veldzējošs malks. Ne jau vienīgais: tajā pašā 1946. gadā pievienojās arī **Lībekas Latviešu teātris**, kur „Skrodeņdienas Silmačos" bija iestudējis Pēteris Elsiņš un pats tēloja Aleksi, bet viņa Antonija bija kādreizējā Dailes, vēlāk Tautas teātņa aktrise Lūcija Kalniņa. Protams, tik daudzveidīgu un bagātīgu ansambli kā Eslingenā Elsiņam savākt nebija iespējams, un tomēr radās spilgts iestudējums, ko izrādīja divdesmit divas reizes un izbaudīja ap 4000 skatītāju.

Pienāca izceļošanas laiks, bija jāsaka ardievas Eslingenai, Lībekai un Vircburgai, taču mūsu teātrinieki uz Ameriku līdz paņēma „Skrodeņdienas Silmačos" pārliecībā, ka tām jādzīvo arī Amerikā. Un tā arī notika! Pagāja daži gadi, un „Skrodeņdienas" uzsāka dzīvi **Amerikas Latviešu teātņa Bostonas ansamblī,** kur tās iedzīvināja Reinis Birzgalis, – viņā vēl pulsēja Eslingenas teātrī iedegtā dzirksts un pārliecība, ka arī Amerikā latviešu ikdienu pilnskanīgi atdzīvinātu „Skrodeņdienu" izrāde. Var it labi saprast, ka sapulcināt mākslinieciskā ziņā tik izteiksmīgu ansambli kā Eslingenā bija grūti. Vairāki lomu tēlotāji Bostonā bija tikko sākuši skatuves gaitas, tomēr rezultātā radās spilgta, dzīvesprieka pilna izrāde, par kuņas likteni programmas lapiņā Reinis Birzgalis viedi rakstīja: „Saulainais dzīvesprieks, siltais latviešu humors, spilgti izveidoti raksturi, sulīga valoda un spraiga drāmatiska darbība ir tās vērtības, kuņu dēļ „Skrodeņdienas" iemīļojuši kā tēlotāji, tā skatītāji. Minēto vērtību dēļ tad arī Amerikas Latviešu teātņa Bostonas ansamblis izvēlējās šo lugu."

Reinis Birzgalis Bostonā atkal tēloja jau Eslingenā iemīļoto Ābramu, taču notika neticams brīnums: viņam bija izaugusi jauka, skaista meita - tā bija Rasma, Eslingenas laikā maza meitene. Bostonā viņa uz skatuves atplauka Elīnas lomā, bet 1970. gadā, kad teātris vēlreiz atgriezās pie „Skrodeņdienām", Rasma pārtapa par Antoniju. Īsi sakot – tādi paši lomu līkloči kā Latvijā: Elza Radziņa Nacionālajā teātrī 1955. gadā „Skrodeņdienās" tēloja Elīnu, 1969. gada iestudējumā bija Antonija un 1975. gadā – Tomuļu māte. Bet 1994. gadā Radziņa Līgo skatā uznāca uz skatuves, būdama viena no Vanagu saimes līgotājām.

Tā aktieņu mūžs savijas ar Blaumaņa brīnišķīgo lugu! Un tāpat tas notiek ar skatītājiem: „Skrodeņdienas Silmačos" skatāmies desmito vai divdesmito reizi, zinām to no galvas un tomēr skatāmies, jo tajā vienā vakarā apjaušam cilvēka mūža ritējumu, kas sākas ar Auces un Pičuka jaundzimušo puisēnu un aizved līdz Tomulīšai un Bebenei. Cik mīlestībai ir krāsu, tās visas krāšņi zaigo „Skrodeņdienās", pavadot paaudžu paaudzes, un vienmēr ir prieks par to, ka Blaumanis atstājis mums it kā parastu lugu, no kuņas būtībā strāvo mūžības starojums.

Nupat saņēmu ziņu, ka nākamgad „Skrodeņdienas Silmačos" dzīvošot **Kanadā Amerikas latviešu Vispārējo Dziesmu svētku laikā**. Laimonis Siliņš apliecināja, ka esot aicināts būt par šī nozīmīgā iestudējuma režisoru. Esot gan atteicies, jo jāpatur prātā taču krietnais gadu skaits, bet režisore no vietējo teātrinieku vidus esot atrasta. Tātad – „Skrodeņdienas" tomēr būs – dziesma neapklust!

Viktors Hausmanis

(Turpināts no 13. lpp.)

„... vai tikai neparasti labs cilvēks..."

Bija gan komfortablāka, gan vienkāršāka. Bija kopīga ideja, bija kopīgais, vienojošais. Un tas lēnām izzūd, politikā ienāk par daudz prāgmatisma. Tas bija viens no iemesliem, kāpēc izlēmu no politikas aiziet.

Vairāk par mūzeju skat. www.lipke.lv

„Žaņa Lipkes memoriāla" biedrības rekvizīti ziedojumiem:

Reģ. nr. 40008086312
A/S Swedbank
LV51HABA0551009712291
SWIFT kods HABALV22

No redakcijas. No 3. līdz 8. jūlijam Latvijā savā otrajā vizītē bija ieradies ASV īpašais sūtnis holokausta jautājumos Duglass Deividsons (*attēlā*), lai piedalītos Ebrēju tautas genocīda upuņu piemiņas brīdī pie memoriāla Rīgā un apspriestu holokausta laikā atsavinātā ebrēju kopienas un bezmantinieku īpašuma atdošanu.

Vizītes laikā īpašais sūtnis tikās ar Latvijas Ebrēju kopienas biedriem, apmeklēja Žaņa Lipkes memoriālu un Vispārējo Dziesmu un Deju svētku noslēguma koncertu.

(Turpināts no Nr. 25)
Aivars Sinka

Aizvien ar dziesmu vairogu

Vēsturisks pārskats par Dziesmu svētkiem un Dziesmu dienām Eiropā ārpus Latvijas no 1946. līdz 1989. gadam

III Eiropas Dziesmu svētki

Ķelnē, pilsētā pie Reinas, 1973. gada 19. jūlijā atklāja dziesmu svētku simtgadei veltītos **III Eiropas latviešu Dziesmu svētkus**. Simtgadi svinēja arī Latvijas himnai, jo Baumaņu Kārļa radīto dziesmu pirmo reizi dziedāja Pirmo vispārējo Dziesmu svētku atklāšanā Rīgas Latviešu biedrībā 1873. gada 26. jūnijā.

Dalībnieku un apmeklētāju skaits Ķelnē kopā bija apmēram 5000. Šoreiz grūto priekšsēža lomu svētku rīcības komitejā uzņēmās diriģents Longīns Apkalns. Lielajā, bet akustiski ne visai piemērotajā Ķelnes Mesas hallē notika kopkoŗu koncerts, atklāšanas akts un latviešu opermūzikas koncerts, kuŗā Apkalns pats dziedāja resp. tēloja Kangara lomu („Uguns un nakts"). Jaundarbu koncertā atkal atskaņoja jaunu avangardista Gundara Pones skaņdarbu kamermūzikas ansamblim: „Meistara Jāņa pasaule" (*De Mundo Magistri Ioanni: echus, voces, tintinnabulaque ex antiquiate rigensi, 1973*), kuŗā bija ieviesti tādi „instrumenti" kā stikla pudeles un lielas papes plāksnes!

Jaunatnes rītu atkal vadīja komponists Andris Vītoliņš no Zviedrijas, šoreiz kopā ar Andreju Pommeru. Arī šai reizē viss bija izcili. *Jaunās Gaitas* 98. numurā Gunārs Irbe rakstīja: *Abiem diriģentiem vienlaicīgi diriģējot, no skatuves plūda tas īstais dziesmu svētku gars, kas nav taisīta māksla, bet ir dziesma ar meijām, kalmēm un prieku. Paldies! Der laikam arī piebilst, ka Gircenicha lielajā zālē diez vai kādreiz agrāk būs koncertējis orķestris ar katram orķestrantam individuāli rakstītām, viņa instrumentam un spējām tieši šai reizei pieskaņotām oriģinālpartitūrām.* Tautasdeju lieluzvedumā ledus hallē piedalījās 370 dalībnieki 24 deju kopās Veras Rulliņas vadībā.

Svētku gājiens Līdsā

Dievkalpojuma laikā Ķelnes milzīgajā, greznajā katedrālē dziedāja Lūcijas Garūtas kantāti „Dievs, Tava zeme deg" un Vītola „Rekviēmu". Katedrālē nekad agrāk nebija noticis oikūmenisks dievkalpojums, un tieši tas bija viens no visizcilākajiem momentiem šajos svētkos.

Šai vasarā reizē ar Dziesmu svētku simtgadi 100 gadi atzīmējami arī Latvijas himnai... Daža dziesma iekrīt tautas sirdī, kā Dieva sēkla iekrīt zemes klēpī... Mums tā bijis ar Baumaņu Kārļa „Dievs, svētī Latviju!". Šīs dziesmas gaitas ar likteņa nolikumu iet līdz mūsu tautas atmodai, kultūrālās un saimnieciskās neatkarības centieniem, tautas pašapziņai, neatkarības cīņām, pašu valstij, iet līdz varoņiem, mocekļiem, bēgļiem un jaunajiem latviešiem pasaules tautu vidū. M. Ausala *Londonas Avīzē* Nr. 1386 (1973.g.).

Šeit būtu jāpiemin, ka trīs gadus vēlāk - 1976. gada rudenī Štutgartē (Vācija) rīkoja „Pirmās Vācijas latviešu dziesmu dienas". Vācijā bija palikusi tikai maza saujiņa to latviešu, kuŗi tur bija atradušies 1948. gadā, bet to uzskatīja par jaunu posmu, kaut, protams, trimdas dziesmu dienu tradicija bija iesākusies tieši Vācijā.

***

IV Eiropas Dziesmu svētki

Ceturtie Eiropas latviešu Dziesmu svētki Londonā 1977. gadā no 26. līdz 31. jūlijam notika vienlaikus ar karalienes Elizabetes II sudraba jubilejas svinībām un bija daļa no jubilejas svinību programmas. Jāpiebilst, ka Hanoveras dziesmu svētki 1968. gadā notika jauniešu „puķu varas" un „hīpīšu" laikā, bet tikpat krāšņu, toties daudz nihilistiskāku kultūras fonu radīja Anglijas jaunā „pretkultūra" – panki un pankroks.

Rīcības komitejas vadību uzņēmās Marie Anna Zariņa – sūtņa Kārļa Zariņa meita. Kaut plašie attālumi no katras sarīkojuma vietas uz nākamo sarežģīja rīcības komitejas darbu, tomēr izcilās telpas, bez šaubām, radīja pacilājošu un īpaši svinīgu noskaņu. Dziesmu svētku atklāšana, jaunatnes rīts, rakstnieku rīts un populārās mūzikas koncerts notika Vestminsteras Centrālajā aulā iepretī parlamenta namam. Šajā vēsturiskajā zālē, kur 1946. gadā pirmo reizi bija pulcējusies Apvienoto Nāciju Asambleja, svētkus atklāja ar Zinaīdas Lazdas dzejoļa "Kad dziesma iet caur pasauli" vārdiem. Beigusi uzrunu, turpinot jau iepriekšējos svētkos iesākto tradiciju, Marie Anna Zariņa pasniedza jaunajai diriģentei Ilzei Šakarei zizli, ar ko Ilze nodiriģēja „Dievs, svētī Latviju!". Tas bija Pirmo vispārējo Dziesmu svētku diriģenta Indriķa Zīles zizlis, ko rīcības komitejai bija pasniegusi Zīles mazmeita Neda Grīnupe.

Oikūmēnisko dievkalpojumu noturēja Svētā Pāvila katedrālē, piedaloties anglikāņu Baznīcas vadītājam - Kenterberijas archibīskapam. Kopkoŗu koncerts, tāpat kā pirms 26 gadiem Londonas dziesmu dienās, notika Karaliskajā Alberta aulā 3200 skatītāju klātienē. Alberts Jērums, gados jaunais un nesen no Latvijas izbraukušais Marks Opeskins, Arvīds Purvs no Kanadas un Roberts Zuika no ASV vadīja 443 dziedātājus un solistes. Tās bija Ruta Gerke, Ksenija Bidiņa, Gaida Trēziņa, Ileāna Pētersone, Lilija Zobena un Jāna Jēruma–Grīnberga. Koncerts notika ar Anitas Rundānes „veiksmīgi reģistrētiem un mūzikāli piekļāvīgiem pavadījumiem" pie varenajām Alberta aulas ērģelēm. Koncerta technisko vadību uzņēmās diriģents Ziedonis Ābolinš. Greznajā jaunceltnē - Vemblejas konferenču centra lielajā zālē tika rīkots simfoniskais koncerts (starp solistiem bija slavenais pianists Arturs Ozoliņš), tautisko deju uzvedums „Daba, darbs, dzīve" Viktora Griguļa vadībā un svētku balle.

Bez šaubām, svētku balle Vemblejā ar 2000 dalībniekiem bija grezna, taču, runājot par sabiedrisko dzīvi dziesmu svētku laikā, noteikti jāpiemin loma, kas šajā neaizmirstamā nedēļā piekrita Daugavas Vanagu Fonda namam (*72, Queensborough Terrace*). Namiņā, tagadējā šefpavāra un toreizējā saimnieka Mārtiņa Rītiņa vadībā gandrīz 24 stundas dienā Rītiņš ar savu komandu apkalpoja dziesmu svētku saimi.

(Turpinājums sekos)

(Turpināts no Nr. 25)
Laimonis Niedre

Zviedrijas latvieša ceļojums Padomju Savienībā 1978.- 1979. gadā

Potjma bija tāda paprāva apdzīvota vieta abpus Maskavas - Saranskas dzelzceļa līnijas, un, tā kā te varēja redzēt daudzas sliedes, tad jādomā, ka Potjma ir svarīgs dzelzceļa mezgls, kur sanāk no soda nometnēm saražotās preces un materiāli no lielajiem mežiem. Pati Potjmas stacija bija tāda veclaicīga, pelēka koka celtne ar diezgan lielu uzgaidāmo telpu un ārpusē dažādām preču noliktavām. Mans pavadonis – kapteinis pie kases saņēma, cik nopratu, jau iepriekš pasūtītas biļetes un tad nāca ar priekšlikumu iet kaut ko ieēst! Gājām pa to pašu augsto kājnieku tiltu atpakaļ uz ciema ziemeļu daļu, kur bija tāds kā tirgus laukums ar dažiem veikaliem un jaunceltu ēdnīcu. Iegājām tajā, pēc ēdienu kartes izvēlējāmies sakņu zupu, kāpostu un gaļas sacepumu, maizi un nosēdamies pie viena no brīvajiem galdiņiem tobrīd diezgan tukšajā ēdnīcā. Kā tas te parasti, ēdiena reizi beidzām ar glāzi karstas tējas. Tā iestiprinājušies, atgriezāmies stacijā, un tieši tajā brīdī, lēnā gaitā no austrumiem nākot, uz Maskavas pusi aizgāja milzīgi garš preču vilciens – pilns jaunām automašīnām.

Vilciens droši vien nāca no apmēram 500 km attālās auto fabrikas Toljati Volgas krastā. Tā kā ārā vēl bija gaišs un spīdēja saule, kapteinis man teica, lai ejot pastaigāt, bet viņš palikšot pie mūsu somām. Kādu stundu pastaigāju pa tuvāko apkārtni, apskatīju Potjmu, kas atgādināja senus laikus, – koka mājas, dārzi un turpat jau netālu meži. Atgriezies stacijā, nosēdos uz gaŗa sola pie loga un sāku lasīt kādu no nometnes līdzpaņemtu grāmatiņu vācu valodā. Uzgaidāmā telpa sāka pildīties cilvēkiem, un ap pulksten 17 pienāca garš pasažieŗu vilciens no Maskavas, kas pēc īsas pieturas devās tālāk uz austrumiem. Jutos diezgan noguris un, palicis somu pagalvī, izstiepos uz sola gareniski. Pēc kādas stundas jutu, ka viens mani modina. Pavēris acis, ieraudzīju uniformētu ierēdni, laikam stacijas milici, kas aizrādīja, ka nedrīkstot aizņemt visu solu.

Ārā kļuva aizvien tumšāks, un uzgaidāmā telpa drīz bija ļaužu pilna. Netālu no manis pa labi sēdēja divi precēti pāŗi pusmūža gados; pēc izskata spriežot, tie nāca no Padomju Savienības dienvidiem – Gruzijas vai Azerbaidžānas. Visi četri bija labi ģērbušies, it īpaši sievietes, un tie cēla ārā no savām somām dažādas ēdamlietas – lielu, apaļu baltmaizes kukuli, vārītu cāli, sieru un pudeli vīna - un turpat uz sola ieturēja maltīti. Viņi sarunājās paklusi - kultūrālā krievu valodā un, kā likās, bija apciemojuši savus dēlus vai tuviniekus kādā no tuvējām nometnēm un tagad gaidīja vilcienu mājup. Pēc ēšanas viens no vīriešiem turpat uz grīdas uzrīkoja tādu mazu sausā spirta plītiņu un kanniņā uzvārīja kafiju, ko dzēra no pavisam maziņām tasītēm. Sievietes kafijas dzeršanā, kā par brīnumu, nepiedalījās. Viens no vīriešiem mēģināja uzsākt ar mani sarunu, bet es nepratu viņam atbildēt un norādīju uz savu pavadoni - kapteini. Ar kapteini viņi vēlāk sarunājās labu laiku un, cik nopratu, galvenokārt par mani, jo dzirdēju vārdus ..zviedru spiegs, dodas mājup utt.

Uz cita sola uzgaidāmās telpās pretējā pusē sēdēja 7 - 8 pusmūža sievietes, tērpušās vienādās drēbēs – melnās vatētās jakās, tumši pelēkos svārkos, kājās melni darba zābaki un galva apsieta ar pelēku kokvilnas lakatu. Tās droši vien bija brīvlaistās sievietes, kas dzīvoja Potjmā vai arī strādāja stacijas darbos un bija ienākušas telpā apsildīties. Visām viņām bija tērauda zobi un rūpju izvagota seja. Viņas sēdēja mierīgi, klusi sarunādamās, un no savām audekla somiņām vilka ārā maizi un ēda to bez aizdara. Man tūlīt ienāca prātā Solžeņicina stāstījumi par šiem miljoniem nežēlīgi mocīto Gulaga cilvēku.

Uz cita sola sēdēja vecmāmiņa ar mazmeitu, apmēram 7 - 8 gadus vecu, ģērbtu biezā ziemas mētelītī un vēl ar krusteniski pārsietu villaini, kājās filca zābaciņi. Meitenīte sēdēja tik mierīgi kā nolikta lelle un beidzot iemiga, galvu nolikusi vecāsmātes klēpī. Abām blakus sēdēja divas ap 19 -20 gadus vecas meitenes, diezgan labi ģērbušās, rokās saķērušās, un pie kājām uz grīdas bija pāris somu un tūtas. Viena no viņām drīz aizmiga, galvu atspiedusi uz draudzenes pleca.

Mūsu gaidīšana ieilga, un, pēc kapteiņa izteicieniem, vilciens paredzēts tikai ap pusnakti. Es staigāju pa uzgaidāmām telpām no viena gala līdz otram un pa reizei izgāju ārā ieelpot svaigu gaisu. Vairāki preču un pasažieŗu vilcieni pienāca, bet citi pagāja garām. Pulkstenis tuvojās jau 22, un kapteinis domāja, ka mēs vēlreiz varētu aiziet uz tuvējo ēdnīcu iestiprināties. Līdzi nāca arī abas sievietes, ko kapteinis bija saticis jau Leplejas stacijā, un tā nu atkal gājām pāri augstajam tiltam uz ciema ziemeļu daļu. Ārā bija skaidra pavasaŗa nakts, nedaudz piesalis un visa stacijas apkārtne spēcīgi apgaismota. Ēdnīca vēl bija vaļā, un mēs tur ieradāmies kā vienīgie viesi. Pasūtījām buljonu un cāļa gaļu, rīsus. Visi četri nosēdamies pie viena galda zāles vidū un ieturējām vēlo maltīti, ko beidzām ar glāzi saldas, karstas tējas. Ēdiens bija vienkāršs, bet labs.

Ap pulksten 23 atgriezāmies stacijā, un pēc neilgas gaidīšanas no austrumu puses (Saranskas) pienāca 10-12 vagonu garš pasažieŗu vilciens. Uz vairākiem vagoniem ar lieliem burtiem rakstīts „Mordovija". Gar vilcienu ejot, sameklējām savu vagonu, kas, izrādās, bija 1. klases vagons. Jauna meitene, vilciena pavadone, izkāpa ārā, ar lupatiņu noslaucīja roktuŗus un lūdza mūs iekāpt. Pa mīkstu tepiķi izklātu koridoru viņa mūs aizveda līdz pat vagona galam, kur mums ierādīja ērtu, modernu kupeju. Drīz pēc tam vilciens atsāka gaitu un devās tālāk ziemeļrietumu virzienā, bet mēs iekārtojāmies patīkamajā kupejā, kur katrā pusē pie sienas bija mīksta gulta ar baltiem palagiem, diviem spilveniem un aveņu krāsas vilnas segām. Pie sienām drēbju skapīši un liels spogulis. Ārpusē koridora galā bija ērta tualetes telpa. Mēs tūdaļ devāmies pie miera, jo diena bija pagājusi nogurdinoša.

(Turpinājums sekos)

1941. gada jūnija Litenes notikumu atbalss

Godina pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera piemiņu

1. jūlijā apritēja 72 gadi kopš traģiskajiem notikumiem Latvijas armijas vasaras nometnē Litenē, kad, Sarkanai armijai atkāpjoties, iedzīvotāji ieraudzīja baismīgu skatu. Vairākās vietās atrada steigā apraktus nogalinātos virsniekus, bet kādā virsnieku namiņā ar durkli pie sienas bija caurdurts Triju Zvaigžņu ordeņa un Viestura ordeņa kavalieris pulkvežleitnants Voldemārs Pincers... 1943. gada augustā viņš no Litenes tika pārbedīts Krustpils Kapeles kapos, jo tobrīd Krustpilī dzīvoja viņa ģimene. Daudzus gadu desmitus pulkvežleitnanta atdusas vieta plašākai sabiedrībai nebija zināma, jo viņa tuvinieki dzīvo Amerikā. Ar Brāļu kapu komitejas Krustpils novada nodaļas vadītāja Jāņa Amata un biedrības „Aloksnīte" aktīvistu pūlēm un Krustpils novada domes financiālu atbalstu šovasar 1. jūlijā pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera (30.03.1894. - 01.07. 1941.) atdusas vieta ir sakopta un tajā uzstādīta melna granīta piemiņas zīme. Jūnija beigās to iesvētīja Ilūkstes, Lašu, Subates evaņģeliski luteriskās baznīcas mācītājs Raivis Martinsons.

Pirms 70 gadiem – 1943.gada augustā pie Latvijas armijas pulkvežleitnanta V. Pincera kapa sēroja viņa dzīvesbiedre Marija (Zarkeviča), dēls Ojārs Voldemārs (dzimis 1924.gadā), meita Dzidra Marija (1926) un cīņu biedri no Latgales artilerijas pulka. Šogad pulkvežleitnanta atdusas vietā militāro godu viņam atdeva Zemessardzes 56. bataljona komandieris pulkvežleitnants Vents Kodors. Krustpils novada domes priekšsēža vietniece Kornēlija Brūniņa aicināja arī turpmāk saglabāt Latvijas armijas virsnieka piemiņu. Jānis Amats iepazīstināja ar drosmīgā pulkvežleitnanta dzīves gājumu. Voldemāru Pinceru nogalināja par to, ka viņš mīlēja savu tēvzemi un ģimeni, līdz pēdējam elpas vilcienam godprātīgi veica Latvijas armijas virsnieka pienākumus, bet nevēlējās piedalīties svešā karā Latvijas okupācijas armijas sastāvā.

Foto: Oļģerts Stalidzāns

Piemiņas zīmi atklāj biedrības „Aloksnīte" pārstāve Malda Vīgante un Brāļu kapu komitejas Krustpils nodaļas vadītājs Jānis Amats

Kad 1940. gada septembrī no Latvijas armijas izveidoja sarkanarmijas 24. terrritoriālo korpusu, pulkvežleitnantu Voldemāru Pinceru ieskaitīja 181. strēlnieku divīzijas 639. artilerijas pulkā par diviziona komandieri. Korpusa vienības 1941. gada vasarā atradās vasaras nometnē Litenē. 14. jūnijā sākās represijas pret bijušajiem Latvijas armijas virsniekiem, bet 21. jūnijā Latvijā ienākusī hitleriskā armija jau strauji virzījās uz priekšu. Tas atbalsojās arī Litenē. Sarkanarmieši steigā likvidēja pēdējos savu zvērību aculieciniekus.

Litenes notikumu pētnieks ir arī Litenes pamatskolas ilggadējais direktors, vēsturnieks un novadpētnieks Jānis Zvaigzne - grāmatu „Kas ir Litene?" (2006), „Litene" (2010), „Jūnijs. Litene 1941" (2012) autors. Viņš pierakstījis vietējo aculiecinieku stāstījumus. Litenes nometnes virsniekiem domātie namiņi atradušies pavisam netālu no Silmaļu mājām. Traģiskajā naktī neviens nav varējis aizmigt, jo bijis liels troksnis, ap pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera namiņu skanējušas lamas. Pa „Silmaļu" loga aizkaru spraugu mājinieki redzējuši, kā tiek izlauztas ārdurvis. Šāvieni nav dzirdēti, bet, kad sarkanarmieši aizbēguši un nometnē iestājies baigs klusums, viņi atraduši pulkvežleitnantu namiņā ar durkli caurdurtu pie istabas sienas. 1941. gada 17. jūlijā avīzē *Tēvija* ievietots sēru sludinājums par pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera traģisko bojāeju 1. jūlijā.

Voldemāra Pincera dzimtā puse ir Jelgavas novada Lielvircavas pagasts. Sākoties Pirmajam pasaules karam, Pincers iestājies Viļņas kaņaskolā, ko beidzis 1915. gada maijā jaunākā virsnieka pakāpē un jau tūlīt nonācis krievu-vācu frontē, kur smagi ievainots. Vēlāk paaugstināts par leitnantu, bet 1917. gadā - par virsleitnantu. Par varonību krievu-vācu frontē Pincers apbalvots ar diviem Sv. Staņislava un diviem Sv. Annas ordeņiem. Krievijas juku laikā viņš nonācis Sibirijā, kur kaņojis admirāļa Kolčaka armijā pret lieliniekiem. 1920. gada janvārī kritis lielinieku gūstā, bet jūlijā atbrīvots un izraidīts uz Latviju. Kopš 1921. gada vasaras bija Latvijas armijas virsleitnants Latgales artilerijas pulkā. Beidzis artilerijas virsnieku kursus un paaugstināts par kapteini, kopš 1924. gada baterijas komandieris. 1929. gadā pārcelts uz Kurzemes artilerijas pulku. Kopš 1936. gada diviziona komandieris Latgales artilerijas pulkā pulkvežleitnanta pakāpē.

Par tēvu pulkvežleitnantu Voldemāru Pinceru tālajā Amerikā sēro dēls Ojārs Pincers, mazmeita Anita Circene un mazmazmeita Krista Kalifornijā. 1941. gada 14. jūnijā aizvesto un bojā gājušo atceres dienā mazmeita Anita Circene pastāstīja par gaidāmo notikumu Latvijā – pieminekļa atklāšanu viņas vectēvam Voldemāram Pinceram. Viņa arī parādīja sava vectēva apbalvojumus - sešus ordeņus, ar kuriem viņš apbalvots par varonību.

Latvijas armijas pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera atceres brīža dalībnieki ar laikrakstu *Brīvā Latvija* un *Laiks* starpniecību sūta vissirsnīgākos sveicienus viņa tuviniekiem. Tika nolemts katru gadu 1. jūlijā pulcēties Kapeles kapos, lai godinātu īstenā Latvijas patriota V. Pincera piemiņu.

Valija Berkina

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis **Kārlis Pētersons**

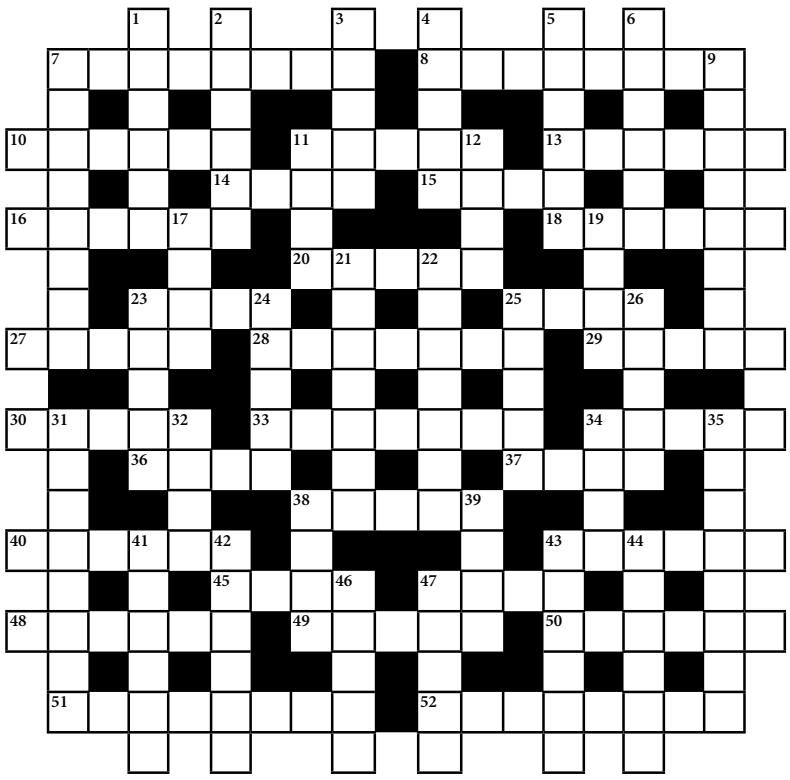

Līmeniski. 7. Čaulas šķidrām un pulveŗveida zālēm. 8. Liels ūdensputns. 10. Pilsēta Turcijas Rietumos (agrākais nosaukums). 11. Zila krāsviela. 13. Nošu raksta zīme. 14. Liela senas konstrukcijas tvertne. 15. Sēklis, kas sākas tieši no ūdenstilpes krasta. 16. Spilgtas, ļoti skaidri uztveŗamas. 18. Nokrišņi. 20. Tēls V. Lāča romānā „Zvejnieka dēls". 23. Daudzgadīgs peldošs jūras ledus polārajos ūdensbaseinos. 25. Sievietes vārds (aug.). 27. Debess dienvidu puslodes zvaigznājs. 28. Debess ķermeņi. 29. Tēls A. Dimā romānā „Trīs musketieŗi". 30. Galdnieka darbarīks. 33. Apgaismošanas ierīce. 34. Zemes īpašums feodālismā. 36. Guļasvietas piederums. 37. Priežu mežs. 38. Sīka Lielbritanijas monēta. 40. Tādas, kas ar kādu plakni veido šauru vai platu leņķi. 43. Sitot saplēst. 45. Latviešu diriģents (1917-1967). 47. Stāt! 48. Vārdu šķira. 49. Galantērijas piederumi 50. Nelieli krustziešu dzimtas lakstaugi. 51. Debespuse. 52. Sporta veids.

Stateniski. 1. Sportā – izrāviens. 2. Pēcnācējs, kas dzimis baltās rases cilvēka un negroīda laulībā. 3. Svētceļojumu vieta Itālijā. 4. Dedzīga neatlaidība. 5. Vārda sastāvdaļas. 6. Vītolu dzimtas krūms. 7. Valsts centrālā Afrikā. 9. Možs, kustīgs. 11. Sievietes vārds (dec.). 12. Ūpe Francijas ziemeļos. 17. Papagaiļu dzimtas putni. 19. Konditorejas izstrādājums – riekstu masa ar cukuru. 21. Kaŗaspēka uzturēšanās vieta ārpus apdzīvotām vietām. 22. Rubenis. 23. Dusmīgs. 24. Mācību iestāde. 25. Kuģu piestātnes. 26. Gredzenveida koraļļu sala ar lagūnu. 31. Sakausējums, kuŗa sastāvā ietilpst dzīvsudrabs. 32. Ļoti veca. 34. Ķīmiskais elements. 35. Latviešu karikatūrists (1896-1971). 38. Mežu dievs sengrieķu mītoloģijā. 39. Tenisa spēles daļa. 41. Spāņu izcelsmes franču gleznotājs (1881-1973). 42. Varens. 43. Sengrieķu pilsētvalsts. 44. Briežu dzimtas dzīvnieks. 46. Sena gaŗuma mērvienība. 47. Apdzīvota vieta Viesītes novadā.

Krustvārdu mīklas (*BL* Nr. 25) atrisinājums

Līmeniski. 1. Hamlets. 5. Pasakas. 12. Brahmanis. 13. Madonna. 14. Akas. 15. Aunragi. 16. Akla. 19. Mistisks. 20. Politika. 21. Rases. 23. Velsa. 28. Molberts. 29. Morigana. 32. Riet. 33. Danutes. 34. Etna. 37. Kamanas. 38. Saulriets. 39. Strauts. 40. Lamatas.

Stateniski. 2. Atamans. 3. Lama 4. Tunguska. 6. Apmiglot. 7. Aīds. 8. Apnikties. 9. Abraāms. 10. Eseri. 11. Masalas. 17. Zilenes. 18. Šinelis. 22. Apliesmot. 24. Amerika. 25. Attaisīt. 26. Molekula. 27. Sakalst. 30. Aptieka. 31. Kursa. 35. Anna. 36. Erna.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Daugavpils Saskaņas pamatskola mazo Latvijas skolu grupā ieguvusi 1.vietu un balvu „Lielā pūce", bet **Daugavpils Krievu vidusskola licejs** jau otro gadu lielo skolu grupā ierindots 2. vietā un balvā saņem „Mazo pūci". Tā apliecina Ata Kronvalda fonda sakopotie Latvijas skolu 2012./2013.mācību gada rezultāti. Balvas pasniegtas svinīgā ceremonijā Izglītības un zinātnes ministrijā.

Līvānos tiek būvēts Multifunkcionāls jauniešu iniciātīvu centrs, ko ko financiāli atbalsta Šveices Konfederācija, Latvijas Valsts un Šveices sadarbības programma paplašinātajai ES. Kopējās izmaksas - 100 000 latu. Pie centra tiks izveidots futbola laukums ar mākslīgo segumu, basketbola, plūdmales volejbola laukums un jauns skeitparks. Darbus plāno pabeigt līdz šā gada beigām.

Zemkopības ministrija (ZM) izsludina jau par tradiciju kļuvušo konkursu Latvijas skolu jaunatnei „Mūsu mazais pārgājiens". Tas notiks **līdz 4. oktobrim,** un šogad to atbalsta Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar publiskajām un skolu bibliotēkām. Konkursā aicināti piedalīties visu vispārizglītojošo un profesionālo skolu skolēni, kā arī interešu izglītības pulciņi un mazpulki. Dalībniekiem jādodas izpētes pārgājienā vai ekskursijā, lai apzinātu koka daudzveidīgās izmantošanas iespējas un meža nozares devumu savā pagastā, novadā, pilsētā vai Latvijā. Konkursa nolikums atrodams ZM mājaslapā *www.zm. gov.lv.*

Gulbenē 14. jūlijā notiks ev. lut. baznīcas 170 gadskārtas svinības, kas sāksies ar svētku dievkalpojumu. Dievnams celts no 1838. līdz 1843. gadam klasicisma stilā. Līdz mūsdienām saglabājies gotiskā stilā veidots ozolkoka altāris, kancele un pults. Lielākie restaurācijas darbi notikuši 1993. gadā. Svinību laikā paredzēts runāt par „Baznīcas uzdevumu un atbildību", būs Cēsu stīgu kvarteta koncerts un svētku mielasts.

Salas novadā sadarbībā ar Vācijas brīvprātīgās organizāciju tautas apvienību „Vācu kaŗa kapu aprūpe" (*Der Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.)* sakopti Pirmā pasaules kaŗā kritušo vācu kaŗavīru kapi. Atbalstu vācu kaŗavīriem sniedza arī Zemessardzes 56.bataljons. Ar Vācijas brīvprātīgās organizācijas gādību ir sakoptas vairāk nekā 800 kaŗā kritušo kapsētas 45 valstīs, kuŗās apbedīti ap 2,5 miljoni kritušo.

Rēzeknē 4. jūlijā ar tenisa spēli starp pilsētas domes priekšsēdi Aleksandru Bartaševiču un viņa vietnieku Andreju Rešetņikovu pilsētas stadionā tika atklāts jaunais tenisa laukums. Būvniecība izmaksāja 28 000 latu, ko sedza no pašvaldības budžeta. Tenisa laukums atbilst Starptautiskās tenisa federācijas prasībām. Iedzīvotāju spēlēt priekam tas atvērts katru dienu no agra pavasaŗa līdz vēlam rudenim.

Īsziņas sagatavojusi **Valija Berkina**

Atkal par vienlīdzību un aizspriedumiem

Par *DOMU* domājot

Sveicināti, *Laika* un *Brīvās Latvijas* lasītāji! Rakstu šoreiz no Amerikas Savienotajām Valstīm, kur katru gadu pavadu divas nedēļas gaŗu atvaļinājumu kopā ar māsām un viņu ģimenēm. Vecākais jaunākās paaudzes pārstāvis nule ir pabeidzis pirmo gadu universitātē, jaunākā no radiniecēm ir četrus gadus veca un iet bērnudārzā. Visi seši mazie radinieki savā līmenī prot latviešu valodu, un par to man ir liels prieks.

Prieks šovasar ir arī par pašu Ameriku, jo dienu pirms manas došanās ceļā ASV Augstākā tiesa nosprieda, ka tajās ASV pavalstīs, kuŗās ir atļautas viendzimuma laulības, konstitūcijai neatbilst attiecīgajam pārim liegt dažas priekšrocības, kas ir pieejamas tradicionāliem laulātajiem pāriem. Runa bija par tā devēto "Laulības aizstāvēšanas likumu", angļu valodā – *Defense of Marriage Act (DOMA*). Tāpat tiesa apstiprināja konkrēti Kalifornijas pavalsts iedzīvotāju tiesības laulāties ar sava dzimuma pārstāvi.

DOMA gadījumā tiesas sprieduma pamatā bija gluži vienkārša doma, proti, – ja Amerikā ir paredzētas vienādas tiesības visiem, tad tas nozīmē, ka tās ir pieejamas visiem, ne tikai dažiem. Ja viena veida laulātiem ļaudīm ir pieejama konkrēta sistēma nodokļu vai aprūpes tiesību sakarā, tad nav iemesla to pašu sistēmu liegt citiem. Konkrētā prāva, kuŗā Augstākā tiesa nonāca pie sava sprieduma, bija par sievieti, kas bija spiesta maksāt milzīgi lielu mantojuma nodokli pēc tam, kad bija nomirusi viņas sieva (abas sievietes dzīvoja vienā no tām pavalstīm, kuŗās tas ir atļauts). Ja sieviete būtu precējusies ar vīrieti, tad nodoklis viņai nebūtu jāmaksā. Pavalsts atzina viņu laulību, bet attiecīgais nodoklis bija federāls, tātad – valsts nodoklis, un federālajā līmenī laulāto draudzeņu statuss nebija atzīts. Augstākā tiesa atzina, ka tas nav iespējams.

Runa te ir vienīgi par taisnību. Amerikā joprojām dzīvi ir vēl diezgan daudzi cilvēki, kuŗi atceras laiku, kad Savienotajās Valstīs daudzviet bija aizliegts tumšādainam cilvēkam laulāties ar gaišādainu. Gribas ticēt, ka maz vairs palicis ļaužu, kuŗiem vēl pietiek aizspriedumu, lai iepriekšējo kārtību uzskatītu par pareizu. Viendzimuma pāŗu jautājums tomēr ir precīzi par to pašu – par cilvēka tiesībām savu dzīvi veidot kopā ar citu cilvēku neatkarīgi no attiecīgās personas ādas krāsas, acu toņa, tautības un, jā, arī no seksuālitātes. Protams, Amerikas "konservātīvajā" spārnā tūdaļ pēc Augstākās tiesas sprieduma sākās ironizēšana, ka cilvēkiem tagad acīmredzot būšot tiesības laulāties ar bērniem, pērtiķiem, automašīnām vai ar daudzām personām vienlaikus (interesanti, starp citu, ka pēdējā gadījumā runa vienmēr ir par vienu vīrieti un vairākām sievietēm; acīmredzot nevienam, šķiet, nav ienācis prātā, ka viena sieviete, iespējams, vēlētos laulāties ar vairākiem džekiem). Taču tās ir muļķības, un par tām varam nedomāt.

Toties padomāsim gan par to, ko nozīmē vārds "vienlīdzība". Individuālā līmenī mums ir visas tiesības neizturēties pret visiem cilvēkiem vienādi. Viens cilvēks patīk labāk, cits sliktāk, vēl cits – nepatīk nemaz. Taču valsts līmenī un it īpaši attiecībā uz tieslietām tā nedrīkst. Ja ir tāds jēdziens kā "laulība", tad laulība ir laulība un juridiskā nozīmē nevar būt tā, ka viena veida laulība ir labāka vai sliktāka par cita veida laulību.

Protams, es zinu, ka starp lasītājiem ir visai daudz cilvēku, kuŗiem pēc tā, ko es šobrīd rakstu, paliek prāvas mieles. Nezinu, cik daudz no tiem, kuŗiem homoseksuāli cilvēki itin vienkārši "nepatīk", lieto tīmekļa portālu *Facebook*, bet tur jau sen cirkulē attēls ar jautājumu: "Kas notiks, ja gejiem atļaus laulāties?" Atbilde: "Geji laulāsies." Citu atbilžu nav. Ja kāds lasītājs akceptē Amerikas "konservātīvajā" spārnā populāro domu, ka geju laulības iznīcina tradicionālās laulības, tad man jājautā, kāpēc šā lasītāja laulātā statuss ir tik vārgs, ka citas laulības to var iznīcināt. Droši vien tur būs kādas citas, ar *DOMA* nesaistītas problēmas. Ceru, ka lasītāji saprot: šāds tiesas spriedums nenozīmē, ka geju laulības jāatļauj visās pavalstīs, un vēl jo mazāk, ka tajās jāpiedalās katram individam. Spriedums tikai nozīmē, ka tajās pavalstīs,, kuŗās sabiedrības vairākums vēlas dzīvot no aizspriedumiem brīvā juridiskā vidē, laulības jēdzienam ir jānozīmē precīzi tas pats, ko tas nozīmē visos pārējos gadījumos.

Patlaban viendzimuma laulības Amerikā ir atļautas vismaz desmit pavalstīs plūs vēl federālajā Kolumbijas rajonā, kur atrodas valsts valdība. Plašākajā pasaulē arvien vairāk kļūst valstu, kuŗās laulības vai arī to "vieglākais" variants – civīlās partneŗattiecības ir ieviestas ar politiskiem vai arī reizēm tiesas lēmumiem. Tas noticis arī tradicionāli katoliskās valstīs, piemēram, Spānijā, kā arī tādā vēl nesen "socnometnes" valstī kā Čechu Republika. Visos gadījumos runa tomēr ir un paliek par izpratni, ka valsts līmenī diskriminēt cilvēku par viņa negrozāmām īpašībām nav pieļaujams. (Cilvēka seksuālitāte tomēr nav nekas tāds, ko cilvēks var mainīt tad, kad viņam tas labpatīkas, – ceru, ka Amerikā dzīvojošie lasītāji ir pamanījuši, ka galvenā organizācija, kas daudzus gadus gejus ir centusies "izārstēt", pirms pāris nedēļām paziņoja, ka nevienā gadījumā tai nav izdevies savu panākt un tāpēc turpmāk tā viņus vairs „neārstēs"). Runa ir par sabiedrības attīstību.

Runāt par attīstību Latvijas Republikā šai ziņā vismaz pagaidām diemžēl nav pamata. Latvijas Satversmē pirms pāris gadiem galīgi nepārliecinošu iemelsu pēc tika ierakstīts, ka laulība var būt tikai starp vienu vīrieti un vienu sievieti. Turklāt daudziem politiķiem (tostarp diemžēl arī toreizējai Valsts prezidentei Vairai Vīķei-Freibergai) attiecīgās sabiedrības daļas intereses nebija pietiekami svarīgas, lai iebilstu pret šo diskriminējošo Satversmes grozījumu.

Jautājums par viendzimuma laulībām vismaz patlaban man nav aktuāls, un jādomā, ka Latvijā tas politiķu darba kārtībā vēl kādu laiku neparādīsies. Lielākoties tāpēc, ka geju un lesbiešu sabiedrība mūsu valstī ir vārga. Ļoti daudzi "netradicionālās" orientācijas pārstāvji ir pārcēlušies uz citām Eiropas valstīm, kuŗās sabiedrība seksuālitātes jautājumā nav apstājusies aptuveni 18. gadsimtā. Tāpēc Latvijā nav tā "lobija", kas būtu vajadzīgs, lai ierosinātu politisku sarunu par viendzimuma partneŗattiecībām.

Toties var paredzēt, ka šis jautājums ar laiku kļūs aktuāls Latvijas starptautisko saistību sakarā. Jau tagad LR likumā ir aizliegta diskriminācija nodarbinātības jomā, to Saeima apstiprināja ļoti negribīgi un tikai tāpēc, ka citādi būtu piedzīvotas Eiropas Savienības sankcijas. Pati Eiropas Savienība nesen nāca klajā ar saistošām rekomendācijām par diskriminācijas izskaušanu, ko sen jau paguvusi panākt Eiropas Padome, lai arī tās lēmums nav saistošs. Pieļauju, ka arī Eiropas tiesas ar laiku dabūs iztiesāt tāda paša veida prāvas, pēc kuŗām Augstākā tiesa Amerikā nonāca pie sava sprieduma.

Taču daudz labāk būtu, ja Latvijā šis jautājums tiktu atrisināts nevis pēc spiediena no ārpuses, bet gan sabiedrības attīstības gaitā. Nav iemesla, nu nav ne mazākā iemesla diskriminācijai ne pret krieviem, ne pret sievietēm, ne pret tumšādainiem, ne pret ebrējiem, nedz arī pret cilvēkiem, kuŗu vienīgais "grēks" ir mīlēt sava, nevis pretējā dzimuma cilvēku. Runa te ir par izglītību, par to, ko cilvēki runā ģimenē un skolā, taču visvairāk runa ir par katra cilvēka personisko attieksmi. Un par inteliģenci.

Kārlis Streips

Laikmetu pretnostatījums

*Inguna Bauere, **Līdz septītajai paaudzei,** romāns, apgāds „Zvaigzne ABC", 2013. g., 270 lpp.*

Silcenes vidusskolas vēstures skolotājai Ievai Zilbertei, 53 gadus vecai neprecētai sievietei, kam skolēni devuši iesauku Zilā Berta, nepavisam nepaveicas ar viņu ieinteresēšanu savā mācību priekšmetā. Intereses izraisīšanas nolūkā viņa ar astoņiem desmitās klases audzēkņiem dodas apkārtnē rodamu vēstures liecību izpētes ekskursijā ar pārnakšņošanu brīvā dabā. Šādā veidā aizgājušie laiki kļūst dzīvi, to ietekme uz mūsdienām noskaidrojas, bet kā skolotājai, tā skolēniem atklājas skaudras traģēdijas.

Inguna Bauere (dzim. 1960.g.), par kuŗas romānu **Skolas Līze** rakstīju 2011. gada 27. augusta – 2. septembŗa numurā, jaunajā darbā **Līdz septītajai paaudzei** veikli vienu otram stata pretī pašreizējo laikmetu un 18. gadsimteņa otro pusi. Mūsdienu pusaudžu brīvā, vaļīgā izturēšanās un, maigi izsakoties, neliterārā valoda savstarpējās sarunās (27. – 30. lpp.) ir spilgtā kontrastā ar „divu eņģeļu" – mācītājmeitas Annas un zemniekpuiša Anduļa runas stilu vecajos laikos (33. – 38.). Mūsdienās zudusi ticība raganām un lāstiem, un cilvēki cits citu vairs nemēdz nolādēt, tomēr nav iznīdēts ļaunums un domās izdomāti vai vārdos izsacīti ļauna vēlējumi. Jau uz grāmatas vāka lasāma tekstā sastopama pamatdoma: „Viss ir tāpat, kā reiz bijis, – mīlestība un naids, piedošana un apžēlošana..."

Stipri vienkāršota un no daudzām palīgpersonām attīrīta, šāda ir romāna sižetiskā pamatlīnija. – Zemnieksieva Zuze ierodas pie mācītāja Eichhorna sūdzēties, ka stārasts viņas dēlu Anduli smagi piekāvis par it kā slikti veiktu darbu. Ir 1772. gads. Mācītājs tobrīd ar draugiem sit kārtis un par iztraucējumu saīgst, nav gatavs ne apstākļus izmeklēt, nedz Zuzi mierināt. Viņa meita Anna, kuŗu ar Anduli saista šķiru atšķirības dēļ neiespējama mīlestība, piezīmju burtnīciņā raksta: „Mans tēvs ir... mācītājs, kas nepazīst mīlestību." Zuze nolād kā mācītāju, tā viņa meitu Annu. Katram savos apstākļos jāpiedzīvo traģiska bojāeja. Tomēr piepildās arī 18. gadsimteņa ticējums, ka nolādējums darbojas līdz pat septītajai paaudzei. No tā jaunākos laikos cieš mācītāja Eichhorna vēlīns pēctecis, mācītājs Niklāvs Barbars, kas 1951. gadā 26 gadu vecumā tiek izsūtīts uz Vorkutu, bet viņa meitas Asnātes liktenis izvēršas stipri līdzīgs viņas tālās priekšteces Annas traģēdijai. Rodas jautājums: vai nevainojamam mūsdienu mācītājam tiešām jācieš par sava senča mīlestības trūkumu un tā dēļ viņam uzlikto lāstu? „Cik ilgi pagātne var vajāt šodien dzīvojošos?" – Kad Niklāvs Barbars vēsturisko notikumu vietā, kur risinājušās arī jauno laiku nelaimes, uzrunājis Ievas Zilbertes skolēnus, jādomā, ka viņi kopā ar savu skolotāju un ar romāna autori var teikt: „Vēsture dzīvo mums līdzās. Pagātnes čuksti, vārgi sadzirdami, tomēr ik brīdi skan mūsu ausīs. ... Kuŗš tiem atsaucas, kļūst bagāts." (116.)

Vecie un jaunie laiki romāna īsajās nodaļās iestrādāti pamīšus. Nopietnu lasītāju tas maz varētu traucēt. Kontrasti un parallēles starp pagātni, mūsdienām un aktuālo momentu tieši tādā veidā var tikt visspilgtāk izgaismoti. Rakstniece romānā iestrādājusi fragmentus no Andreja Johansona grāmatas **Latvijas kultūras vēsture 1710-1800.** Šie vēstures zinātnieka raksti, kur skarti burvji, zīlnieki, pūšļotāji, raganas, nolādētāji, izgaismo attiecīgā laikmeta vienkāršo cilvēku mentālitāti un dod rakstniecei, kā saka, labu pamatu, uz kā atsperties.

Septīto paaudzi var uzlūkot par veiksmīgu romānu vairāku iemeslu pēc. Tajā ietilpinātas mūsdienu lasītāju vēl arvien interesējošās padomju laika represijas pret mācītāju un ticīgajiem un mūsu pašu laika aktuālitātes, piemēram, jauniešu raušanās prom no lauku apvidiem uz Rīgu vai uz ārzemēm (40.). Romāna atmosfaira daudzviet ir draudīga, dažbrīd pat tai daļā, ko gribas saukt par „ierāmējumu", t. i., jau minētajā skolēnu ekskursijā. Kad skolotāja audzēkņus mežmalā un pie ūdeņiem tumsā atstājusi vienus, lai pati uzmeklētu Niklāvu Barbaru (cik tomēr neatbildīga rīcība no pieredzējušas skolotājas puses!), viens pāris ieklīst mežā, bet cits, iebraucis ar laivu ezerā, gandrīz vairs neatrod ceļu atpakaļ uz ezermalu. Kaut kas ļauns bieži liekas esam tepat vien aiz stūŗa. Draudu atmosfairu pastiprina tādi teikumi kā „Nakts piezagās klusi kā liels zvērs ar mīkstām, maigām kepām." (182.)

No 176. uz 177. lappusi pārnestā gaŗā rindkopa, no kuŗas līdz pat nodaļas beigām ieskicētas radniecības saites no Eichhorniem vecākajās paaudzēs līdz Barbariem jaunākajās atgādina piņķerīgos radurakstus mūsu autores **Skolas Līzē** un ciltsrakstus Vecās Derības Pirmās Mozus grāmatas 10. nodaļā, kur piefiksēts, kuŗš kuŗu precējis un kuŗš kuŗu dzemdinājis. Ir jau labi vēstīt, ka cilvēku ciltīm un vēstures notikumiem ir kontinuitāte, turpinātība, viss ir it kā „likumsakarīgs" un nekas nav pavisam nejaušs, tomēr lasīt personu vārdus, kam stāstījumā nav nekādas lielākas lomas kā vien būt kontinuitātes nodrošinātājam, ir gandrīz tikpat nenopietni kā iedziļināties telefongrāmatā.

Eduards Silkalns

RADI UN DRAUGI

VIESNĪCA ★★★★ WWW.HOTELRADIUNDRAUGI.LV

MĀRSTAĻU IELA 3 | RĪGA LV1050 | LATVIJA | +371 6782 0200

LAIPNI LŪGTI RĪGĀ, ANGLIJAS DAUGAVAS VANAGU FONDA VIESNĪCĀ **"RADI UN DRAUGI"**!

MELNAIS LĀCIS

VISI MĪĻI AICINĀTI – ŠĪ VASARA KATSKIĻOS

Ņujorkas draudzes Katskiļu nometnes
šī gada pirmais **"MELNĀ LĀČA"**
labdarības sarīkojums: 1. perioda noslēguma nogalē

Sestdien, **20. jūlijā**, sākot no pulksten 6 iem, pie Atpūtas nama.

Vakariņas, pašbrūvēts alus, spēlēs "Lugers", būs mākslas izstāde un klusā izsole, Tricky Tray. Laipni lūdzam, sirsnīgi gaidām uz sabiedrisku vakaru!

****

Sestdien, **10. augustā** Sabiedriska pēcpusdiena/ vakars teltī pie Atpūtas nama, draudzes Katskiļu nometnē.

Uzkodas un atspirdzinājumus piedāvās ap 16:00. Vakariņas servētas pēc plkst. 17:30. Viesošanās vecākiem un labvēļiem. Informācija sekos.

LŪDZU ATBALSTIET NOMETNI!!
Atlikums par labu Ņujorkas draudzes lauku īpašumam.

Informācija: www.katskilunometne.org

Piedāvāju savu otro grāmatu latviski nelasītājiem

"A Branch without a Tree"

par manām bēgļu gaitām Vācijā un Anglijā.
Turpinājums 1. grāmatai **"Es uzaugu Latvijā"**, *100 lpp. vairāk!*

Pasūtāma: Zigrīda Vidners, 739 Brandonbury Ln., Chico, CA 95926, e-mail: vidners@sbcglobal.net
Cena: $30 – ieskaitot piesūtīšanu USA.

Cienot pagātni ar ticību nākotnei! Arī latviešu mākslai jāpārnāk mājās! Nopirkšu latviešu vecmeistaru gleznas.

Mob. telefons Rīgā
+371 29613547
e-pasts:
regina-stikuta@inbox.lv

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- **Mantošana.**
- **Īpašuma pirkšana un pārdošana.**
- **Meža apsaimniekošana un pārdošana.**

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

Var tagad iegādāties
Lāču maizi
STORYE bread iepakojumā
East Lansing, Mičiganā
veikalā
FOODS FOR LIVING
2655 East Grand River
East Lansing, MI 48823

LASL

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Kravas pārvadājumi starp ASV un Latviju!

Visāda veida kravas sūtījumi: **pārcelšanās** (uz vai no Latvijas), **auto transports**, **gaisa kravas** un arī naudas pārsūtījumi (caur Baltic Financial Services).

• Tagad ir laiks sūtīt lietas dārzam! Traktora sūtīšana (līdz 2 m³) - $475. Citi rīku (griezēju, motorzāģu, pļāvēju, u.c.) transports sākot ar $75. *(Muitas procedūra LV papildus.)*

Zvaniet: 1-888-LATVIAN
Rakstiet: info@lasl.com • www.lasl.com

Jūsu drošībai un komfortam

STARPTAUTISKO CEĻOJUMU APDROŠINĀJUMS

LATVIAN RELIEF FUND of AMERICA
AMERIKAS LATVIEŠU PALĪDZĪBAS FONDS

LATVIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC.
P.O. Box 8857, Elkins Park, PA 19027-0857

mājas lapa **www.LRFA.org** | e-pasts **info@LRFA.org**
telefons **215.635.4137** | fakss **215.635.1583**

SARĪKOJUMI/ DIEVKALPOJUMI

SARĪKOJUMI

DENVERA (CO)

Kolorado Latviešu kultūras centrs (10705 West Virginia Ave, Lakewood, CO 80226), tālr.: 303-986-5337 vai 303-913-8081.

Piektdienās 19:00 tiekas latviešu deju grupa. Piektdienās 20:30 notiek koŗa dziedātāju tikšanās.

ŅUJORKA

Ņujorkas draudzes Katskiļu nometnes šā gada pirmais „MELNĀ LĀČĀ" labdarības sarīkojums: 1. perioda noslēguma nogalē 20. jūlijā, sākot ap 18:00, pie Atpūtas nama. Vakariņas, pašbrūvēts alus, spēlēs Lugers, būs mākslas izsole un klusā izsole *Tricky Tray*. Laipni lūdzam, sirsnīgi gaidām uz sabiedrisko vakaru! Info: www.katskilunometne.org

29. jūlijā 18:00 Flašinga bibliotēkas koncertzālē (41-17 Main Street, Flushing Queens) sniegs koncertu mecosopráns Biruta Grunvalde, koncertpianiste un pavadītāja Šarlote Rosa Zanda, komponists un ģitarists Edmonds *Nicodemi*. Programmā: *Romantic Movie Music* – dziesmas no skaņu filmām. *R. Rogers The Sound of Music*, *G. Gershwin Porgy and Bess*, *J. Herman Hello Dolly*, dziesma no itaļu filmas *Non Ti Scordar Di Me*, kā arī dziesmas no spāņu filmām. Mākslinieki atskaņos instrumentālu mūziku no pazīstamām filmām. Koncerts solo, duetu un trio aranžamentā.

Jaunākajā Birutas Grunvaldes CD *Romantic Favorites* ir pārstāvēti komponisti F. Šūberts, K. Sensanss, F. Lists, kā arī L. Delība kompozicija, kuŗu viņa dzied latviešu valodā, pašas tulkojumā. Koncerta izziņas: 718-661-1200.

SIETLA (WA)

Sietlas latviešu sabiedriskais centrs (11710 3rd Ave NE, Seattle, WA 98125), Info: www.seattlelatviancenter.com

Rietumkrasta latviešu izglītības centrs Šeltonā (W 3381 Dayton-Airport Road, Shelton, WA) rīko no **14. jūlija līdz 3. augustam** Kursas vasaras vidusskolas programma. Pieteikšanās un Info: www.Kursa.org

No **4. līdz 10. augustam** Mežotnes bērnu vasaras nometne. Info: www.mezotne.org, vai sazinoties ar Inesi Graudiņu: inese@mezotne.org

ST. PĒTERSBURGA (FL)

Latviešu biedrības nams (1705 9th Ave N, St. Petersburg, FL 33713), tālr.: 727-365-7856.

Augusta mēnesī ir paredzēta saiņu savākšana sūtīšanai uz Latviju. Sūtījumus pieņems *LASL* pārstāve *Sybila Kreslina*. Par saiņu savākšanas datumu un laiku var uzzināt, zvanot uz *LASL* tālr.: 973-744-6565 vai 973-746-7222, mājas laņa www.lasl.com, e-pasts: info@lasl.com

DIEVKALPOJUMI

• **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.:** (58 Irving St, Brookline, Ma 02445). **14. jūlijā** 11:00 dievk. ar dievg., 8.sv.pēc Vasarsvētkiem. **21. jūlijā** 11:00 dievk., 9. sv. pēc Vasarsvētkiem. **28. jūlijā** 11:00 dievk. ar dievg., 10. sv. pēc Vasarsvētkiem. Māc. Jogita Mazur. Info: trimdasdraudze@aol.com

• **Denveras latv. ev. lut. dr.:** (10705 West Virginia Ave, Lakewood, CO 80226). Svētdienās 9:30 dievk. Pēc dievk. sadraudzība. Trešdienās 19:00 Bībeles stundas. Trešdienās 15:00 – 17:00 un ceturtdienās 9:00 – 13:00 mācītāja pieņemšanas stundas. Māc. H. Godiņa, tālr.: 720-484-9857.

• **Detroitas Sv. Pāvila latv. ev. lut. dr.:** (30623 W. Twelve Mile Road, Farmington Hills, MI). **14. jūlijā** 10:00 dievk. ar dievg. **28. jūlijā** 10:00 dievk. ar dievg. Draudzes māc. Aija Greiema (*Graham*), tālr.: 517-614-4853. Ērģ. Dr. S. Lizlova, L. Upīte un R. Ozoliņš. Info: www.detdraudze.org

• **Džamaikpleinas Trīsvienības latv. ev. lut. dr.:** (100 Rockview St, Jamaica Plain, MA 02130). Katru svētdienu 11:00 dievk. ar dievg. Māc. Dr. J. Keggi. Dr. sekretāre Zigrīda Kručkova, tālr.: 1-617-323-0615.

• **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.:** (301 N Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073), tālr.: 610-353-2227. **7. 14. jūlijā** dievk. ar Sv. vakarēdienu. **21. jūlijā** 10:00 dievk.. **28. jūlijā** 10:00 dievk. Māc. Ieva Dzelzgalvis. Info: www.latvianluthchurchphila.org

• **Grandrapidu latv. ev. lut. dr.:** (1780 Knapp Street NE, Grand Rapids, MI 49505), tālr.: 616-361-6003. **23. jūlijā** 10:00 dievk.

• **Klīvlandes Apvienotā latv. ev. lut. dr.:** (1385 Andrews Ave, Lakewood, OH 44107). Katru svētdienu 11:00 dievk.. Baptistu dr. dievk. notiek svētdienās, 14:30. Māc. Dr. Pauls Barbins. Vasaras mēnešos Bībeles stundas nenotiks.

• **Lankastera:** *Mt. Calvary Lutheran Church* (308 East Petersburg Rd, Lititz Lancaster, PA 17543). Māc. Dr. Ruta S. Ziedone (PO Box 380, Henryville PA 18332), mob. tālr.: 570-460-5375, e-pasts: silver11@ptd.net un emer. māc. Dr. Arvīds Ziedonis (529 Linden Place, Cresco PA 18326-7248), tālr.:570-629-6349, e-pasts: ziedonis@ptd.net

• **Mančesteras lat. ev. lut. dr.:** (21 Garden St., Manchester, CT 06040). **27. jūlijā** 11:00 dievk.. Māc. Daina Salnīte. Dr. pr. A. Grase, tālr.: 860-649-1362.

• **Milvoku latv. ev. lut. Sv. Trīsvienības dr.:** (1853 N 75th Str, Milwaukee, WI 53213), tālr.: 414- 258-8070. **14.jūlijā** dievk. ar dievg. "Dziļāk un plašāk" pārrunas pie kafijas tases. **21. jūlijā** dievk. ar dievg. angļu val. ar uzrunu bērniem. **28. jūlijā** dievk.. "Dziļāk un plašāk" pārrunas pie kafijas tases. Prāv. L. Zušēvica, tālr.: 414-421-3934, e-pasts: pastorlauma@gmail.com, Dr. pr. S. Kalve, tālr.: 414-536-0358. Info: www.milwaukeedraudze.org

• **Mineapoles un St. Paulas latv. ev. lut. dr.:** (3152 17th Ave S, Minneapolis, MN 55407), tālr.: 612-722-4622. Info: www.mndraudze.org. Ar mūsu māc. Dāgu Demandtu tikšanās pēc dievk., kā arī baznīcā trešdienās no 10:00 – 14:00 un sestdienās latviešu skolas laikā. Visi laipni lūgti! Dāga tālr.: 612-280-9333, e-pasts: dagdemandt@hotmail.com

• **Montrealas latv. Trīsvienības ev. lut. dr.:** (Trinity Latvian Church, P.O. Box 39, Station NDG, Montreal QC H4A 3P7). Māc. Gundars Bērziņš, tālr.: 613-851-8281, e-pasts: rev@draudze.org. Dr. pr. Jānis Mateus, tālr.: 514-481-2530, e-pasts: prez@draudze.org

• **Ņubransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.:** Īstbransvikā (12 Gates Ave, East Brunswick) **14. jūlijā** 13:30 dievk. ar dievgaldu. Leikvudā (Igauņu bazn. 607 E 7th St, Lakewood, NJ) **21. jūlijā** 12:30 dievk. ar dievgaldu. Īstbransvikā (12 Gates Ave, East Brunswick) **28. jūlijā** 13:30 dievk.. Māc. I. Pušmucāne-Kineiko, tālr.: 908-638-1101, e-pasts: latvianlutheranchurch@gmail.com

• **Ņujorkas latv. ev. lut. dr.:** Katskiļu nometnē (231 Greenhill Rd, Elka Park, NY 12427) **14. jūlijā** 19:00 dievk., māc. Saivars. **21. jūlijā** 11:00 dievk., māc. Saivars un 19:00 prāv. Vārsberga-Pāža. **28. jūlijā** 11:00 dievk., prāv. Vārsberga-Pāža. Salas bazn.(4 Riga Ln, Melville, NY 11747) **14. jūlijā** 10:30 dievk., māc. Saliņš. Jonkeru bazn. (254 Valentine Ln, Yonkers, NY 11705) **28. jūlijā** 10;00 dievk., māc. Saivars.

• **Ročesteras latv. ev. lut. Krusta dr.:** *Atonement Lutheran Church* (1900 Westfall Rd, Rochester, NY 14618). **14. jūlijā** 14:00 iesvētību dievk., prāvests Oļģerts Sniedze.

• **Saginavas latv. ev. lut. dr.:** (128 N Elm St, Saginaw, MI 48602). **14. jūlijā** 11:00 Kapu svētki *Forest Lawn* kapsētā, draudzes nodalījumā, kalpos māc. R. Franklins.

• **Sandiego latv. ev. lut. Dr.:** *Grace Lutheran Church* (3967 Park Blvd, San Diego, CA 92103 (ieeja no sētas)). Prāvests Kārlis Žols, tālr.: 925-788-1101, e-pasts: kazols@msn.com. Dr. pr. Jānis Legzdiņš, tālr.: 858-598-5451, e-pasts: jlegzdins@san.rr.com.

• **Sentluisas latv. ev. lut. dr.:** *Christ Lutheran* bazn (#1 Selma Ave, Webster Groves, MO 63119) katra mēneša trešajā svētdienā 14:00 dievk.. Pēc dievk. saiets ar groziņiem. Māc. A. Kalniņa. Dr. pr. I. Kalniņa, tālr.: 314-457-1830, e-pasts: kalninsis@charter.net

• **Sietlas latv. ev. lut. dr.:** (11710 -3rd Ave N E Seattle, WA 98125). **14. jūlijā** 10:30 dievk. **21. jūlijā** 10:30 dievk. ar dievg. Svētrunu teiks māc. Helēne Godiņa. Māc. D. Cilne, tālr.: 206-674-9600, e-pasts: cilnis@earthlink.net. Info: www.seattlelatvianchurch.org

• **Sv. Pēterburgas (FL) latv. ev. lut. dr.:** visi dievk. notiek *Mūsu pestītāja (Our Savior)* bazn. (301 – 58th Street S, St. Petersburg, FL 33707). **14. jūlijā** 14:00 dievk. **28. jūlijā** 11:00 Bībeles stunda. Māc. Aivars Pelds. Dr. pr. Aija Norbergs, tālr.: 727-367-6001.

• **Toronto Sv. Jāņa ev. lut. latv. dr.:** (200 Balmoral Ave, Toronto, ON M4V 1J6), tālr.: 416-921-3327, e-pasts: baznica@bellnet.ca. Māc. prāv. Dr. *Fritz Traugott* Kristbergs, tālr.: 905-827-8326, e-pasts: fritz.kristbergs@sympatico.ca. Māc. Dr. Anita Gaide, tālr,: 905-477-7042, e-pasts: aigaide@yahoo.com. Diakone Aina Avotiņa, tālr.: 416-920-8491, e-pasts: avotinsa@aol.com. Dr. pr. Valda Kaļiņa, tālr.: 613-471-1180, e-pasts: valda43@yahoo.com.

• **Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.:** Draudzes nams (400 Hurley Ave, Rockville, MD 20850-3121). **14. jūlijā** 10:00 Svētā vakarēdiena dievk.. Jūnija un jūlija jubilāru sveikšana. Māc. prāv. Anita Vārsberga Pāža. Tālr. Baznīcā: 301-251-4151, e-pasts: dcdraudze@verizon.net. Info: www.dcdraudze.org

• **Vilimantikas latv. ev. lut. dr.:** (76 Windham Rd, Willimantic, CT) **20. jūlijā** 11:00 dievk. ar dievg., māc. Daina Salnīte. Dr. pr. Vija Bachmuts, tālr.: 860-644-3268.

Lūgums sūtīt SARĪKOJUMU un DIEVKALPOJUMU ziņas līdz piektdienai uz e-pastu: rasma@laiks.us

In Memorian

Uldis "Peter" Peteris Ozolins, 88, husband of the late Margot (Helmers) Ozolins, passed away Thursday, (June 5, 2013). Born in Latvia, he immigrated to the United States in the 1940's, and resided in Chicago for many years during which time he became a US citizen. He worked as a corporate accountant for the Hartford Insurance Group in Chicago and then transferred to the Hartford office in the 1970's where he worked until his retirement. Peter lived in Simsbury for over 30 years and most recently resided at Brookdale Place of West Hartford. Peter was an avid golfer and loved poodles. Through his determination and attitude, he remained active and strong despite the challenges of progressive Parkinson's Disease. Besides his wife, Peter was predeceased by his brother, Ilmars Ozolins and his special friend, Aida A. Sprogis. Peter leaves Incy S. Muir and her husband Bill of North Granby, who cared and advocated for Peter as their own parent and in the absence of any family. Peter leaves a cousin, Gvido Zemribo and his family in Latvia. He will be buried in Queen of Heaven Cemetery, Chicago, with his wife Margot, and his family. Friends are invited to a Memorial Service Thursday, June 13, 2013 at 6 p.m. at the Carmon Funeral Home & Family Center, 301 Country Club Road, Avon. Contributions in his memory may be made to the American Latvian Association, 400 Hurley Avenue, Rockville, MD 20850. For directions or condolences please visit www.carmonfuneralhome.com.

FIL! ULDIS P. OZOLIŅŠ

24.XII 1924 – 5.VI 2013

Sit tibi terra levis

Sēro
FRATERNITAS LIVONICA

Mūžībā aizsaukts mūsu mīļais

IMANTS MEŽARAUPS

Dzimis 1958. gada 10. oktobrī Filadelfijā,
miris 2013. gada 25. jūnijā Rīgā

Sirds, kas dzīvē nogurusi,
Dieva mierā aiziet klusi.

Dziļās sērās
TANTE SKAIDRĪTE UN
BRĀLĒNS ALVIS HĀGELIS AR ĢIMENI

SPORTS

Elzai Gulbei bronzas medaļa pasaules Universiadā

Latvijas airētāja Elza Gulbe Kazaņā (Krievijā) pasaules Universiadā finālbraucienā vieniniekiem 2000 metru distancē izcīnīja bronzas godalgu.

Elza Gulbe

Gulbe augsto trešo vietu izcīnīja, piekāpjoties tikai čechietei Jitkai Antošovai un ukrainietei Natālijai Dovgoko, kas uzvarēja šajā disciplīnā. Gulbe no līderes atpalika 6,64 sekundes, bet ceturto vietu apsteidza par vairāk nekā 13 sekundēm.

Plūdmales volejbolā 9., 17. un 37. vieta

Polijā pasaules meistarsacīkstēs plūdmales volejbolā piedalījās trīs Latvijas pāri. Vislabāk veicās Aleksandram Samoilovam ar Jāni Šmēdiņu, kuri iepriekš Pasaules kausa izcīņā bija ieguvuši sudraba medaļas. Izlozē viņiem pirmie pretinieki bija „savējie" – Ruslans Sorokins un Toms Šmēdiņš. Titulētie sāncenši uzvarēja ar 2:1 (18:21, 21:17, 15:12). Tālāk sekoja uzvaras pret nīderlandiešiem – 2:0 (21:16, 21:18) un vāciešiem – 2:0 (22:20, 27:25), iekļūstot astotdaļfinālā. Šeit Latvijas dueta uzvaras gājienu apturēja kanadieši Sekstons/Šelks, kuri mūsējos uzvarēja ar 2:0 (21:15, 21:18). Tādējādi Samoilovam/J. Šmēdiņam turnīrs beidzās ar izcīnīto augsto devīto vietu (attēlā).

Šajā grupā trīs uzvaras bija Samoilovam un J. Šmēdiņam, pa vienai – Austrijas un Nīderlandes duetam, kā arī Sorokinam. T. Šmēdiņam. Pēc organizātoru aprēķiniem izrādījās, ka tieši otrs Latvijas duets palicis kopvērtējuma ceturtajā vietā, zaudējot cerības uz dalību izslēgšanas spēlēs. Viņiem pietrūka viena punkta (!), lai tiktu nākamajā posmā. Meistarsacīkšu kopvērtējumā **Sorokins un T. Šmēdiņš** ieņēma dalītu 37. vietu.

Pasaules meistarsacīkstes ar uzvaru sāka **Mārtiņš Pļaviņš un Jānis Pēda**, pārspējot italiešus ar 2:0 ((21:17, 21:16). Pēc tam trīs setu cīņā viņi uzvarēja Polijas duetu – 2:1 (21:15, 18:21, 15:12), izvirzoties apakšgrupas līderpozicijā. Izslēgšanas spēļu pirmajā kārtā viņi zaudēja austrāliešiem – 1:2 (15:21, 21:16, 3:15), paliekot 17. vietā.

Dāmu turnīru ar trim zaudējumiem trīs spēlēs beidza **Inguna Minusa un Inga Ikauniece**, ierindojoties dalītā 37. vietā.

Normatīvs vēl patālu

Latvijas šķēpmetējs **Ainārs Kovals** izcīnīja otro vietu Igaunijas Zelta līgas posmā, tomēr nespēja sasniegt pasaules meistarsacīkšu A normatīvu. Labākajā mēģinājumā Kovals šķēpu raidīja 80,71 m tālu. Pirmo vietu ar 82,43 m tālu metienu izcīnīja igaunis Risto Metass. Zigismunds Sirmais ar rezultātu 79,73 m ierindojās trešajā vietā. Kaut četri Latvijas sportisti šosezon pārsnieguši 80 m robežu, nevienam no viņiem pagaidām vēl nav izdevies sasniegt pasaules meistarsacīkšu A normatīvu – 83,50 m.

Otro vietu šajās sacensībās izcīnīja Normunds Pūpols augstlēkšanā – 2,06 m un Ildze Bortaščenoka kārtslēkšanā – 3,61 m.

***

Starptautiskās vieglatlētikas federācijas Dimantu līgas sacensību seriāla posmā Parīzē **Madara Palameika** izcīnīja trešo vietu – 61,36 m. Uzvarēja vāciete Kristīne Obergfella (64,74 m), otrā vieta tika Kimberlijai Miklei no Lielbritanijas (64,35 m), Sintai Ozoliņai-Kovalai (55,97 m) – septītā astoņu šķēpmetēju konkurencē. Palameikai atkal tikai nedaudz pietrūka, lai pasaules meistarsacīkstēm augusta vidū Maskavā kvalificētos ar A normu (62,00 m). Norma šosezon pa spēkam bijusi vienīgi Ozoliņai-Kovalai (64,38 m). Līdzdalībai pasaules meistarsacīkstēs pietiek arī ar B normu (60,00 m).

Sākušies UEFA turnīri

Notikusi izloze Eiropas kausa izcīņā klubu vienībām. UEFA Eiropas līgas spēlēs Latviju pārstāv *FK Ventspils*, Liepājas *Metallurgs* un *Skonto,* UEFA Čempionu līgas turnīrā spēlē Daugavpils *Daugava*.

Skonto izbraukumā spēlēja ar Moldovas trešo spēcīgāko vienību *Tiraspol* un izcīnīja uzvaru ar 1:0 (0:0). Vienīgos vārtus rīdzinieku labā guva Ruslans Mingazovs spēles 51.minūtē.

Velsā Liepājas *Metallurgs,* palicis skaitliskā mazākumā 55. minūtē, tomēr spēja ar 2:1 uzvarēt *Prestatyn Town*. Liepājniekus 16. minūtē vadībā izvirzīja Jurģis Kalns, bet pirmā puslaika beigās laukuma saimnieki pēc Endija Pārkinsona sitiena panāca neizšķirtu. Uzvaras vērti bija Šadčina gūtie vārti 62. minūtē. Tobrīd Liepājas klubs jau bija palicis mazākumā, jo par otro brīdinājumu noraidīja pussargu Savaļnieku.

Ventspils cīnījās neizšķirti 1:1 ar *Broughton* futbolistiem. Atbildes spēles visi trīs Latvijas klubi aizvadīs 11. jūlijā. Turnīra kvalifikācijas otrā kārtā iekļūs vienības, kas uzvarēs divu spēļu summā. Lai tiktu pamatsacensībās – grupu turnīrā, jāpārvar trīs kvalifikācijas kārtas un augusta beigās paredzētā izslēgšanas kārta.

***

Latvijas **futbola** izlase jaunākajā FIFA pasaules rangā ir 119. vietā un joprojām atrodas visu laiku zemākajā pozicijā Latvijas futbola vēsturē. Latvijas izlases rēķinā ir 280 punkti. Pagājušā gada augustā Latvijas izlase rangā ieņēma 70. vietu, tomēr oktobrī tā jau atkāpās uz tā brīža visu laiku zemāko vietu – 118. poziciju.

Par trim vietām rangā pakāpusies Igaunijas izlase, ieņemot 86.vietu, Lietuva veikusi vienas vietas kāpumu un tagad ir 104. pozicijā.

Kristaps Valters pārtraucis līgumu ar Fuenlabrada

Latviešu basketbolists **Kristaps Valters** pārtraucis līgumu ar Spānijas augstākās līgas vienību *Fuenlabrada* un nākamajā sezonā spēlēs citā vienībā.

Kristaps Valters

Valters Spānijas klubam pievienojās pagājušā gada novembrī, panākot vienošanos līdz 2014. gadam – uz atlikušo šīs sezonas daļu un visu nākamo sezonu. Pats basketbolists gan pat bija izteicis cerību, ka līgums tiks noslēgts uz trim sezonām Valters *Fuenlabrada* vienībā spēlēja jau trešo reizi pāris sezonu laikā – iepriekš viņš to pārstāvēja arī 2008./2009. gada sezonā, kad vidēji spēlē guva 11,1 punktu, izpildīja 4,8 rezultātīvas piespēles un caurmērā izcīnīja 3,2 bumbas zem groziem. Pagājušajā sezonā, kad *Fuenlabrada* cīnījās par vietas noturēšanu augstākajā līgā, Valters vidēji izcēlās ar 9,4 punktiem un 2,8 rezultātīvām piespēlēm.

Pagājušās sezonas pirmajos divos mēnešos Valters spēlēja Vācijas basketbola vienībā Kvākenbrikas *Artland Dragons*. Viņš savas karjēras laikā pārstāvējis arī Krievijas, Italijas, Grieķijas un Turcijas vienību. Kopumā viņš piecu sezonu laikā aizvadījis 150 spēles, kuŗās caurmērā guvis 9,6 punktus un izpildījis 3,9 rezultātīvas piespēles.

***

Kambala Turcijas otrajā līgā

Latviešu basketbolists **Kaspars Kambala** nākamo sezonu gatavojas aizvadīt Turcijas otrās līgas debitantes Ankaras *DSI Era* rindās. Pagājušajā sezonā Ankaras klubs spēlēja tikai Turcijas trešajā līgā, tomēr tika pie ceļazīmes līgu augstāk. Kopumā šī vienība Kambalam būs jau sestā Turcijā, kuŗā viņš savas karjēras laikā spēlējis.

Kaspars Kambala

Iepriekšējā sezonā Kambala ilgstoši bija bez kluba, bet janvārī pievienojās Turcijas otrās līgas vienībai *Pl Koleji*, kļūstot par neapšaubāmu tās līderi. 17 vienībā aizvadītajās spēlēs Kambala 13 reizes tika pie *double-double*. Šajā laikā Kaspars caurmērā spēlē guva 22,4 punktus un izcīnīja 12,1 atlēkušo bumbu. Latvijas izlasē Kambala piedalījies trijos Eiropas meistarsacīkšu finālturnīros, bet pēdējos gados viņš nav ticis iekļauts valstsvienības kandidātu sarakstā.

***

Briedis cīnās astoņus raundus un uzvar

Latvijas labākais bokseris **Mairis Briedis** savā līdz šim smagākajā profesionālās karjeras cīņā pēc punktiem pieveica Francijas čempionu Žeremī Uannu. Briedis pirmoreiz karjerā aizvadīja cīņu, kas arī ilga astoņus randus. Pēc dueļa latvietim divi tiesneši piešķīra uzvaru ar rezultātu 80:72, bet viens atzina, ka latvietis bija pārāks ar 79:74.

Cīņu aktīvāk iesāka Francijas bokseris, tomēr pirmā raunda beigas Briedis veica bīstamu pretuzbrukumu. Visas cīņas gaitā bija redzams, ka pēc vairākām ļoti vieglām uzvarām šis pretinieks Briedim ir daudz nopietnāks un cīņa bija līdzīga, tomēr pēdējos divos raundos Mairis bija pārliecinošāks, un nobeigumā tiesneši uzvaru atdeva viņam.

Ar šo cīņu Briedis turpināja šogad nosprausto mērķu īstenošanu – aizvadīt piecas līdz sešas cīņas pieredzes uzkrāšanai, lai novembrī aizvadītu pirmo 12 raundu titulcīņu savā karjerā cīņā par čempiona jostu.

Savā profesionālajā karjērā, ieskaitot cīņas *Bigger's Better* sacensībās, Briedis tagad uzvarējis 21 sacensībā, 14 reizes pretinieku nokautējot. Viņš cietis tikai vienu neveiksmi.

Gudļevskis iekļauts NHL jauno spēlētāju sarakstā

Nacionālās hokeja līgas (NHL) jauno spēlētāju atlases sarakstā

Kristers Gudļevskis

(draftā) iekļuvis arī Latvijas izlases vārtsargs Kristers Gudļevskis. NHL drafta piektajā kārtā Rīgas *Dinamo* vārtsargu ar kopējo 124. numuru izvēlējās Tampabejas *Lightning*. Tādējādi Gudļevskis kļuvis par 31. Latvijas hokejistu, kurš izvēlēts NHL draftā. Viņš ir tikai otrais Latvijas vārtsargs, kuŗš tajā iekļuvis.

Nolans turpinās vadīt Latvijas hokeja izlasi

Latvijas Hokeja federācijas (LHF) valde izskatīja valstsvienības galvenā treneŗa Teda Nolana līgumu. Viņš turpinās strādāt ar Latvijas hokeja izlasi līdz 2014. gada pasaules meistarsacīkšu beigām.

Kaut Nolana līgums līdz 2014. gadam automatiski pagarinājās pēc tam, kad Latvijas izlase februārī kvalificējās Soču Olimpiskajām spēlēm, iepriekš LHF prezidents Kirovs Lipmans publiski izteica gatavību piedāvāt Nolanam mazāku atalgojumu, nepaužot pārliecību, ka kanadiešu speciālists ir pelnījis saglabāt savu vietu treneŗu korpusa galvgalī. Tomēr tagad ir skaidrs, ka Nolans turpinās strādāt ar Latvijas hokeja izlasi nākamā gada Soču Olimpiskajās spēlēs un pasaules meistarsacīkstēs, kas risināsies Baltkrievijā.

Juniores Eiropas meistarsacīkstēs

Latvijas dāmu **basketbola U-20** izlase Eiropas meistarsacīkšu B līgas turnīru Albenā (Bulgārija) sāka ar 59:67 zaudējumu līdzaudzēm no Čechijas. Latvietes bija vadībā gan pēc spēles pirmās ceturtdaļas, gan pēc otrās, trešajā periodā pielaida čechietes klāt, bet pēdējās desmit minūtēs neveicās. Rezultātīvākā ar 11 punktiem un astoņām bumbām zem groziem bija Paula Tomsone.

Otrā spēlē mūsu vienība zaudēja Beļģijas izlasei – 65:70 (25:20; 12:11; 15:19; 13:20). Rezultātīvākā bija Sabīne Dukāte ar gūtajiem 14 punktiem.

Trešajā spēlē izdevās uzvarēt. Spēlē pret Lielbritanijas vienību mūsu basketbolistes bija veiksmīgākas un uzvarēja ar 67:51 (14:9, 18:15, 17:11, 18:16). Rezultātīvākās Latvijas valstsvienības rindās bija Ilze Jākobsone un Kate Krēsliņa, kuŗas pretinieču grozā sameta pa deviņiem punktiem. Savukārt astoņus punktus iemeta gan Renāte Reine, gan Paula Tomsone. Tikmēr Gunas Lagzdiņas kontā septiņi punkti un 14 atlēkušās bumbas.

Neizšķirts pret spēcīgajiem ungāriem

Latvijas vīriešu **rokasbumbas** izlase 2014. gada Eiropas meistarsacīkšu kvalifikācijas turnīra spēlē savā laukumā nospēlēja neizšķirti 25:25 (12:11) ar Ungārijas valstsvienību, kas pagājušā gada Londonas Olimpiskajās spēlēs izcīnīja ceturto vietu.

Sporta ziņas sakopojis
P. Karlsons